

en hī½nd vendte en bryter, begynte det dī½de, elektrifiserte dyret ī½ sprelle vilt (men hva var det egentlig som ble bevist?), sī½ lyset fra lerretet sakset over ansiktene vī½re i mī½rket; det er dessuten den isende og varme kildefī½lsen som sprang mellom navlen og hjertet nī½r genserermet hennes hadde glidd opp litt, og jeg strī½k forsiktig over den bare underarmen.

204

[Page 205]

VISST FINNES SKJī½NNHETEN overalt. Det hender jeg ligger i sengen, har slukket lyset, ligger der og puster rolig, da hī½rer jeg fuglesangen. Fī½rst kom kvitteret fra den andre siden av vinduet, parksiden, fra virkelige fugler, inntil jeg oppdaget at det var lungene, for det ble stille nī½r jeg holdt pusten. Jeg rī½yker bortimot tredive sigaretter om dagen, sterke, hoster opp harde, men gelī½aktige klumper (som ligner maneter eller andre blī½tdyr, fra en indre strand, liksom), og slimet som surkler i bronkiene, sī½rlig om kvelden, gir av og til fra seg en pipende lī½t som minner om fuglekvisper. Lungene har treform, det sitter altsī½ sangfugler i dem. Jeg har trī½r med kvitrende fugler i meg. Alt som trengs er at resten faller av.

(Historisk)

Pī½ MUREN ved siden av porten det vanlige maset: Alle frukthandlere med Helvetius Vestalis i spissen stī½tter valget av M. Holconius Priscus som duovir.

DET VAR DEN VINTERKVELDEN vi ikke orket ī½ si noe. Du satt i sofaen og spant ditt lyd- og ī½rkeslī½se fingerspinn med hyssingen fra en pakke du hadde ī½pnet, stadig nye figurer, nye mī½nstre i den tause og trette kjedsomheten. Jeg stirret ut fra vī½r ī½ttende etasje, pī½ de gule lyktene langs togskinene, de hvite langs veiene og forstadsbanen, alle vinduene i hī½yhusene pī½ den andre siden av den urbaniserte og industrialiserte dalen, vinduer bak hvilke det bodde mennesker, tenkte jeg, som kom til ī½ bli gamle og forsvinne uten at vi noensinne ville mī½te dem, eller ha hī½rt stemmene deres. Jeg tenkte pī½ alle ansiktene i huskende bevegelse over fortauene i rush-tiden, pī½ kī½en i en kinovestibyle med store speil, speilbilder av ansikter, like

FORTī½RING | 205

[Page 206]

uoppnī½elige som i en video (bildet fryses og huden vibrerer, farvede prikker pī½ skjermen, men hvis du tar pī½ det er det bare glass); og alle ansiktene, tenkte jeg videre, er selv punkter i stadig nye konstellasjoner, bilder, usynlige for dem som selv er en del av dem, drivende, flytende bilder i et fjernsyn ingen ser pī½ lenger, i et mī½rkt, tomt rom.

(Historisk)

H AN Nī½T LUFTEN fra mademoiselles kinesiske vifte mens han snuste inn parfymen hennes. Men nī½ skjī½nte han hva hun stirret pī½: kraniet av en forulykket hyrde i gresset. Ergerlig sparket han det inn i krattet rundt Afroditestatuen.

ET SPEIL er en lammelse. Vann er bevegelig. Men jo mindre vannet brī½ker, jo mer er det egnet til speil, som om den speilende funksjon og stillheten forutsatte hverandre.

(Mytisk)

T ORNEKRATTENE AV Lī½SER vokser vilt i nī½klene, og bak de rī½tneste dī½rene sitter de mektigste kongene, med kroner sī½ tunge at de, krumbī½yde,

bare kan se sine egne gullinnvirkede snabelsko sakte bli til jord. Men den simple kobbermynten som svever endelig i ienskebrinnen hører de ennå

206

[Page 207]

tydelig som du og jeg, mens vi plier i spiral rundt den forlående kampesteinen som en gang skal falle fra himmelen. Siden du kommer for sent til å tegne i duggen på glasset, vil du kanskje skrive navnet ditt i mitt stiv?

SVARTE, BLANKPOLERTE gravstøtter, hvor jeg en sommer husker jeg så gjenspeilt leggene til en jente som gikk og flyttet på en klippende vannspreder (den slynget ut en lang, buet stråle og klippet den over, taktfast slik en vekkerklokke tikker, når hun skrudde på vannet igjen). Eller jeg gikk fra en fest med altfor mye bråk, musikken liksom kokte over, jeg trasket omkring på miff i gatene, og sto plutselig foran en fontene, midt på natten, og vannet i bassenget rant så sakte at det syntes å stå stille, nesten helt stille.

DEN DSDMTE, hans harde, tvangsbarberte hode, og armene, snørt sammen på ryggen med lærremmer; han og de andre delinkventene kjøres vekk på en lastebil. Men det dirlig gjengitte avisfotoet viser noe mer: på kanten av lasteparket sitter en ung, uniformert kvinne, med gevær i hendene og lange, skinnende mørke fletter ned langs ryggen, og en mannlig soldat på omtrent samme alder smiler blygt mot henne, tydelig forelsket.

FORTÅRING | 207

[Page 208]

TERMOMETERET viser bortimot nioogtyve varmegrader. Bak de sorte svarte brillene finnes bare åyehulene, tenker du, som en skrekkefilmeffekt, og i hvert av de to rommene roterer en liten sol. De skinner ikke for noen andre. De stråler bakover i hennes egen erindring, der hver eneste arm, hver hørete legg, hver skjeggstubb på hver av mennene hun har hatt, kaster lange skygger inn mot noe som endelig bare er mørkt, mørkt, sikkert kjellig, og stille. Ikke helt stille: svakt som bordklokken fra et forgangent århundre, rislingen av en bekk. Der skulle du gjerne avkjølt deg, tenker du, mens du bærer sand fra fotsålene før du setter dem på håndkleet. Om du prøvde å kaste en smistein eller et sneglehus ned bak de svarte glassene, så ville det være likegyldig, det ville bare bli sugd inn i gravitasjonsfeltene og brenne opp. Men du kan ikke se etter. Når du stirrer mot de svarte solbrillene, ser du bare ditt eget forminskede, litt fordreide, blilige speilbilde, som fra vinduene i en skyskraper hvor du ikke har noe gjøre.

M ADEMOISELLE X ... trodde at ingenting eksisterte mer, at verden var gått under, men selv kunne hun ikke det, unntatt ved ild. Hun prøvde flere ganger å brenne seg selv.

DE STO OG SÅ PÅ AVTRYKK av bilgeslag så gamle at ingen noensinne kan ha hørt dem, småbiler som vasket mot en mudderstrand lenge før mennesket og dets overhodet eksisterte; stranden ble siden forsteinet med sporet etter krusningene når yaktig avtegnet. Og han ble redd og glad av en tanke han ikke helt forsto selv, eller snarere en anelse, av at det stumme de på på også liksom urt et sted i henne, og at hun på en eller annen obskur måte hadde del i denne undermenneskelige roen.

208

[Page 209]

(Historisk)

MANN OG KJERRING DANSER til bunnfalsk sekkepipe, en straten-
ri½ver spretter opp vandrerens habengut; det lange hestekraniet peker flir-
ende mot bena dine, som om det allerede, di½dt og dog besjelet, moret seg
over at du kommer til i½ snuble i det, si½rpe full og stinkende av spy som du
sjangler avsted. Utsikt til galger i det fjerne. Alt er li½gn, ondskap og dumhet.

DE RERUM NATURA: Trykk pi½ knappen, si½ fyker det en mus ut av
objektivet. Hammeren ser farlig ut, men kan smelles i hodet pi½ hvem det
skal vi½re. Ni½r du holder denne her, og trykker noens hi½nd, vil det kjennes
som elektrisk sti½t. Bestikket knekker straks du pri½ver i½ spise, det slenger
hit og dit etter hengslene. (Jeg ville bare ta hi½nden din, lett, og kjenne at
den svarte, og siden holde munn, men det blir aldri noe av i virkeligheten.)
Gummifrosken hopper ni½r du klemmer. Terningene viser alltid seks. Fyr-
stikkene smeller. Blekkflekken pi½ kjolen forsvinner. Og det fins fluer, hveps
og mange andre insekter av plast, overalt og alltid.

(Historisk)

VED SIDEN AV ble det funnet en halvspist, forkullet kylling pi½ en taller-
ken. Den syke gutten, som li½ i tresengen i bakrommet til juveli½rens butikk,
ble glemt i panikken.

FORTi½RING | 209

[Page 210]

SOM ET OVERDIMENSJONERT GLASS VANN, pi½ sti½rrelse med en
blomsterpotte, men fylt med klar olje som forsti½rrer hi½nden din, rynkene
i den (du er sannsynligvis en olding) hvis du holder den pi½ baksiden, men
du gi½r ikke det, du er ikke til stede. En hvitlig, langtrukken, spiss flamme,
ri½d som ri½dt hi½r ytterst, ut fra den tvunne veken som ligger og flyter, tykk
som et tau, som en hestetom omtrent. Lampen sti½r og lyser i et rom uten
mi½bler, uten vinduer, med vegger av stein, eller pusset mur, hvor det kan-
skje er risset inn eller skrevet noe: i½kenavn, kodeord, slibrigheter, datoer.
Hvis du kunne li½fte lampen og holde den tett inntil veggen, ville du kunne
skjelne noe av det skrevne, men armene dine er maktesli½se som disse fast-
monterte hanskene til arbeid i lufttette, sterile glassbokser i laboratorier;
noen, en annen, mi½ stikke hendene i dem for at de skal ri½re seg, du fi½r
aldri vite hva som sti½r skrevet pi½ veggene, om det sti½r noe der i det hele
tatt, om navnet hans eller hennes skulle finnes der, eller ikke. Men det pip-
ler kanskje litt fuktighet nedover murene, si½ en som var stengt inne der og
ti½rstet, kunne slikke veggen, slikke blindt over innskriftene, vi½re fullsten-
dig utmagret og utmattet, bare raspe rovgrisk etter vann, vann, ikke ordet
vann, fullstendig sliv og likegyldig overfor alle ord og tegn. Men det er
ingen der, lampen brenner til ingen nytte, i det tomme rommet; det kunne
like gjerne ligget i mi½rke. Det ligger i mi½rke.

210

[Page 211]

KLAGE

[Page 212]

[No text detected]

[Page 213]

S MERTEN, enkel som en stein, komplisert som et lyn. Det er natt. Det
skriker. Den bukoliste natten etter at fliv½ytene har stilnet. I mi½neslyset, pi½
sletten utenfor bymuren, det skimrende hvite saueansiktet hans med en
apes intelligens og et menneskes stemme, hes av redsel. (Beroligende arka-
isme.)

D ET PLUTSELIGE Mİ½RKET i august, det gj½r meg alltid like vemodig. Det overrasker hvert i½r. Tr½rne svartner og blir sekkeaktige, tente lamper eser inne i husene, ansikter kretser rundt dem, synlige, for gardinene er enni½ trukket fra, som for i½ tviholde p½ det siste, bli½gri½nne lyset over i½sen.

Jeg kunne fortelle hva som hendte meg denne sommeren, men jeg vil ikke. Det kunne vi½re historien om et skjellsettende m½te, en forelskelse, kanskje, eller tvertimot en bilulykke (det tungt lastede kj½ret½yet, trettheten etter en lang dag bak rattet, et i½yeblikks d½sighet) som forandret livet drastisk for meg selv eller noen andre; men nei, det var ikke d½t, jeg forteller ingenting. For dette skal bare handle om m½rket i august, om hvordan asfalten skinner gr½tt, med noen svarte flekker etter ufordampet regnvann, under gatelykten. Det som hendte meg skal forbli ukjent for deg, p½ samme m½te som det indre av komposthaugen, der, i et hj½rne av den hagen jeg n½ betrakter, ukjent som det der nede, hvor biller og larver borer seg gjennom den fete, klisne jorden, p½ vei til eller fra noe vi ikke-larver aldri skal fi½ kjennskap til. Rundt glasset, i varmestri½lingen fra gatelykten, sjevrer en glissen sverm av andre insekter (skyggen av de tynne kroppene og vingene deres mot glasset, en kort stund, lik tr½der eller h½r tiltrukket av et elektrisk klesplagg), de som siden, n½r det virkelig blir h½st, klamrer seg til livet ved liksom i½ tr½ luften foran varmen fra vindusrutene, (som om de var en pyn-

FORT½RING | 213

[Page 214]

tegnjestand, en s½kalt uro uten synlige tr½der, hengt p½ feil side av glasset), inntil de forsvinner uten at noen legger merke til det.

FLYDR½NNET BLIR SVAKERE og forsvinner. Fra et av husene lyder hammerslag. En telefon ringer fi½r noen tar den. Helt normale lyder. Alt er rolig her. Og solen lyser p½ de forbli½ste restene av bj½rkeli½v; det er tidlig h½st. Likevel er det som man ved i½ anspenne seg til det ytterste kan h½re en annen lyd, under sjiktet av harmli½s, vederheftig hverdagslighet: en forferdelig larm, en m½rkets musikk, et de profundis som av dundrende jernplater eller bomberomd½rer som smelles igjen, larmen fra et inferno under den trivielle dagen. Men det er ikke bare lydene av milit½r og paramilit½r virksomhet, av offentlig og privat vold, av tortur og terror som synes inneholdt i dette s½ i½ si tilsl½rte auditive fenomenet, nei, kanskje ikke en slik stakkato st½y i det hele tatt, men noe som ligner en fjern, veldig eksplosjon, langsom og tidkrevende som evolusjonen av en dyreart, ja, liksom det faktisk, hvis man bare lyttet oppmerksomt nok, var mulig i½ h½re selve verdens galskap.

ET FORDSUM SENTER for religi½s vekkelse. Ett av miraklenes museum, hvor en himmelsk h½rskare av krykker, stokker og staver sto oppstilt langs veggene, sammen med et par rullestoler av den gammeldagse kurvsete-typen, pluss en vogn av tre, som en sterkt invalid var blitt trukket rundt i, av en slektning, visstnok, en trofast slektning. Antigra-vitasjonsredskap av ymse slag, grenede krykker med puter for armhulene (av den typen suspekter kr½plinger i gamle filmer alltid humper omkring med), et rikt utvalg av de mer moderne albuekorte krykkene i b½de tre og metall, noen innstillbare ved hjelp av skruer, hvis slark for½vrig bidrar til

214

[Page 215]

en klikkende lyd n½r man bruker dem, omtrent som i½ sl½ av og p½ en bryter hele tiden. Dessuten et stort assortiment av stokker (ordet *stakkar* visstnok fra *stokk*), noen tydelig hjemmelagde, n½rmest av typen vandringsstav, slike

man gĩ½r i fjellet med, mange vanlige spasi½rstokker av lyst eller mi½rkt tre, som regel lakkerte, i½n si½gar med doppsko og hi½ndtak av si½lv, sannsynligvis en gang krammet av en behansket grosseri½rhĩ½nd eller noe lignende. Og samtlige gjenstander i dette museet altsi½ skjenket av de eks-lidende etter en mirakuli½s og momentan helbredelse, ni½ overfli½dige, prinsipi½lt sett, som isbrodder i en blomstereng.

Men de virket ikke bare museale og evig forlatte. Det var som om de utgjorde et slags ubrukt forri½d, et beredskapslager med krykker for stadig nye flokker av invalide (tilogmed de ufi½dte, handicappede fostre, eller rettere sagt, siden det ikke finnes noe egentlig handicap fi½r fi½dselen: med en fremtid som kri½plinger), som i en depresjonstids suppeki½, krypende, vaklende frem for i½ fi½ tildelt sin krykke og sin skjebne, her er ditt liv, man blir si½r i hendene til i½ begynne med, men siden kommer tri½li½ne, det blir en vane, for resten av livet, med forbehold om mirakler. Og ni½r man gi½r pi½ stranden blir det to rekker smi½ runde hull etter krykkene, som ni½r man skal si½ fri½ i rader (kunsten i½ vende alt til det positive: en mann som gi½r pi½ krykker over et jordstykke, og en annen, syngende, som fi½lger etter og si½r i gropene), ved siden av fotsporene, hva enten de lages av bare fi½tter eller ei. Hele kohorter av krykker og stokker plantet ved siden av hverandre i sanden pi½ en strand, som om alle de elendige og forpinte hadde satt tegnet pi½ (alfabet av krykker, *signifying nothing?*) sin jordiske ulykke fra seg, etter tur, og vasset ut i vannet, eller de hadde, for den saks skyld, gi½tt pi½ det, gi½tt sin vei, blitt mindre og mindre mot kimmingen, fi½r de forsvant for alltid, mens krykkenes skygger ble lengre og lengre og til slutt skumret inn i nattemi½rket, og du, som sto igjen i denne verden, pi½ denne stranden, med dine plager, ikke lenger kunne se dem.

FORTi½RING | 215

[Page 216]

H VIS DET BARE hadde vi½rt i½ fi½le seg frem i blinde, som den kvelden: Knivene i kji½kkenskuffen enni½ varme etter oppvasken, pi½ porthi½ndtaket et vi½tt bji½rkeli½v som falt av da han i½pnet og gikk.

D U KAN Hi½RE SUSET av rennende vann, pi½ avstand, under en bro for eksempel, i mi½rket. Melken suser ikke noe sted. Den er knyttet til kroppen, ikke til landskapet. Drikke melk og tenke pi½ kalk, hvordan ditt eget skjelett ble sugd ut av morsbrystet med melken, et statuarisk bryst, et li½sbrukket fragment uten ansikt som ni½rte et skjelett. Halleluja. Fett, sukker, kalk: Drikk dette. Halleluja. Musikken av sandpapir mot knoklene har forlengst stemt i, den tar ingen pause, den blir en vane, til slutt hi½rer du den bare ni½r lyden av de andres stemmer blir li½st ned i det du kan kalle nattens skuffer, blant rotet av dri½mmer som ikke angĩ½r deg. Til slutt forkalkes og bli sti½v, sti½v pi½ en ikke ni½rmere angitt vei, pi½ et uvisst tidspunkt e.Kr., eller f., steril besti½vning, sti½v som reiser seg ni½r noen gi½r eller kji½rer forbi, legger seg til ro igjen ni½r de har gi½tt eller kji½rt forbi, reiser seg og legger seg, blandet med blomstersti½v om sommeren, litt etter litt bi½ret vekk pi½ de reisendes klĩ½r og i lungene deres, til slutt fullkomment integrert i samfunnets generelle sti½v, innlemmet i sti½vets demokrati, ikke til i½ skille fra for eksempel sti½vet pi½ toppsnittet av bi½kene i en bokhylle, bi½ker hvor ordet i½sti½vi½ stadig forekommer, sti½r og venter pi½ i½ bli lest av mulige fremtidige lesere, som enni½ bare suger melk fra brystet, og ikke forbinder noe som helst med ordet i½sti½vi½, som like gjerne kan vi½re en hvilkensomhelst meningsli½s fonemisk clusterklang, like gjerne i½i½bi½, eller i½svi½i½, eller i½vi½i½fi½, nesten like fritt for semantikk som sti½vet selv. Fred med ditt sti½v, som det heter.

216

[Page 217]

DERSOM KNOKLENE bare var brikker i et spill, og vi, kjeie og leie av alle de innflierte, formierte slise reglene, kunne feie dem av brettet med en nonchalant gestus (et innslag av lett komedie), og si Nierte gerte vi og drikker oss fulle; eller dets labyrintiske sterilitet kunne byttes ut med et annet, sunnere et, hvor brettet var av jord, og brikkene blomster med forskjellig farve og form, til ierte plantes om ved hvert nytt trekk, med en liten hagespade; et langsomt, forsonlig spill, piete grensen mot det tilfeldige, som nerte berte lgene fierte rer med seg flytende ting og legger dem fra seg i spredt orden piete stranden; ingen spiller mot ingen, ingen taper og ingen vinner, ingen begynnelse og ingen slutt. Og vi kunne forlate det organiske spillet nerte somhelst, la plantene skyte knopper og spre seg, la brettet gro til med ugress inntil fullkommen kamuflasje. Da kunne det godt ligge en liten knokkelsamling i bakken under, skjelettet av en krerte eller rotte eller noe slikt; det ville ikke gjerte noe, liksom ingen kjenner smaken nerte en derte svane rerte tner i en sjerte med drikkevann, og vannet virker like klart nerte det lyser i glasset piete kjerte kenbordet, kjerte lig og rent.

JEG SKREV for ierte merte noen, men du hadde en annens terte lmodighet, du kom ikke.

SMERTENES SPINDELVEV vokser i kroppen, eller er det sinnet, grensene er selvsagt uklare, en levende vev som spirer under huden, hardner til serte lvtrerte der, noen syr, broderer, flittig, et komplisert merte nster du ikke forsterte, et bur som lukkes og krymper. Du er ingen sangfugl, du er bare smertens laboratorierotte. Buret blir hele tiden mindre, men det er alltid plass til deg. Og du tenker at det fins ikke noe merte mellom smerteferte lser, som nerte to

FORTerte RING | 217

[Page 218]

fakkeltog for den samme gode sak kommer fra hver sin gate og glir over i hverandre perte et torv, det fins ikke noe egentlig smertenes fellesskap, din egen lidelse synes utilgjengelig for den andre og vice versa; du er deportert til et liverte sted uten oksygen, hvor du likevel puster, du blir kvalt, men du puster, skjerte du kan ikke snakke; ordene, som en gang hadde en slik mirakulerte virkning, hvirvler bort blant merte neaktig sviende sand og sterte v, brennes av blafrende istapper, terte rker ut perte en slette av stein uten spor etter den som trerte ster.

MAN KUNNE KALLE DETTE Merte RKET prenatalt, men betegnelsen er strengt tatt misvisende, ettersom det ikke dreier seg om fostertilstandens merte rke (men kanskje kan fosteret, perte et visst trinn av organdifferensiering, etter at ierte ynene er utviklet, ogserte skimte lys gjennom huden i morens mave, slik man kan se lys gjennom et trommeskinn, ihvertfall sterkt lys, for eksempel nerte den gravide ligger perte ryggen og soler seg om sommeren); altserte, ikke merte rket fra zygotens begynnende celledeling og opp gjennom de mange fosterstadiene med de mange greske og latinske betegnelsene, men noe mer radikalt, som nerte et visst tidsrom er blitt totalt merte rklagt i erindringen, og det er som om man aldri skulle opplevd det, og man har faktisk ikke opplevd det, fordi det er merte rket fra en tid da man ikke eksisterte, ikke engang som fierte tal skisse til et menneske, et menneske som for eksempel aldri kunne ha opplevd de store germanerflokkene som gikk over den slagte Rhinen og trengte inn i Gallia nytte rsaften 406 (og serte ledes beredte veien for visigoternes konge, Alarik, som i 410 skulle innta Roma, noe som i sin tur pekte henimot det vestromerske rikets fall), ganske enkelt fordi man ikke var fierte dt; dette merte rket er det det gjelder.

218

[Page 219]

ALLTID DENNE FİŁ½LELSEN av at det var noe annet som skulle vİŁ½rt sagt, et minne om en tanke, noe viktig, en glemt gledes ansiktsstrekk som mumie i en kiste det bare er İŁ½ İŁ½pne, eller et vakkert instrument i en kasse, liksom ikke alle kassene var tomme, og hele orkesteret besto av bare tomme kasser, og alle stolene i salen var tomme, bortsett fra et lite dyr, en rİŁ½ykskatt eller et ekorn, som piler frem og tilbake over de velurtrukne setene og ryggstİŁ½ene, hvilestİŁ½st, som en impuls fra et punkt pİŁ½ huden til hjernen og tilbake igjen.

EN HİŁ½STDAG, til fots gjennom det nesten ubebodde industrilandska-
pet. Luktene av diesel, tİİŁ½re og vİŁ½t jord, og smİŁ½ kulete bakketopper med hİŁ½raktig, gulbrunt gress hvor regndrİŁ½pene perlet seg. Jernbaneskinner gled, svakt lysende, inn i mİŁ½rke haller. Foran broen over en skitten bekk hang en jernport pİŁ½ skjeve, med nettingveven halvveis tİŁ½rt vekk av rust, som en utvisket gammel tekst. Vinden lİŁ½ftet en hvit plastsekk, den raslet mot san-
den fİŁ½r den ble liggende stille, flyttet noen desimeter. Langt borte svingte en kran lydİŁ½st. Nok bare İŁ½ se langs sporet, se at ingen var der, ingen mat, ingen sİŁ½vn, ingen vİŁ½kenhet. Tomme tanker i luften. İŁ½ ha vİŁ½rt bare noe som ser, fjernt fra sin egen larm. Men det İŁ½yet er umulig. Og det kjenner ikke gleden ved İŁ½ forestille seg at alt det sitter fast i er borte.

INGEN TREKKFUGLER. En hvit hest med en storhjulet trille etter seg har nettopp kommet inn i synsfeltet, pİŁ½ den flate, sandgule veien forbi slottet, eller herregİŁ½rden, der den ligger nesten innvokst i en stor lund med hİŁ½stgule og vissenbrune lİŁ½vtrİŁ½r. De hİŁ½yeste greinene, pİŁ½ vei til İŁ½ bli helt bare, peker i retning av det grİŁ½, dyneaktig nedhengende skylaget, som ligger utbredt over hele himmelen: en grİŁ½vİŁ½rsdag med den avventende, svevende

FORTİŁ½RING | 219

[Page 220]

stilheden mens det ennİŁ½ ikke regner. Det mİŁ½ vİŁ½re et sted ute pİŁ½ en stor hede. Inne mellom trİŁ½rne aner man de mİŁ½rke tİŁ½nnehvelvene i en stein-
bro, og nİŁ½r man kommer nİŁ½r nok, vil man hİŁ½re vannet vaske helt langs brokarene, kanskje vil man fİŁ½ et glimt av en İŁ½rret, et sted, forlengst dİŁ½d, som alle de andre fiskene, hjortedyrene i skogen, lİŁ½vet pİŁ½ trİŁ½rne, billene som eter seg gjennom husets treverk med knoppende kjever, eller gjennom forrİŁ½dene av mel og saltet mat, lydİŁ½st, bare akkompagnert av innestengte fluers summing mot vindusglassene. Men dette er ennİŁ½ pİŁ½ lang avstand, og en blekgul, tİŁ½rnliggende bygning rager opp med sine mange vindus-
rekker og sitt svarte mansardtak, med klokkehus og vİŁ½rhaner İŁ½verst pİŁ½ spiret. Kyrne som gresser ved siden av veien er smİŁ½ og utydelige. Stedet heter ingenting, de som bor der heter ingenting. Ihvertfall ikke for deg. Alt er bare İŁ½de og vakkert og veldig lenge siden. Du er ikke fİŁ½dt. Du kjenner ikke den hvinende hvite smertens laboratorium nİŁ½re deg til grensen av det mulige lenger. Der du ikke er, er det godt İŁ½ vİŁ½re, om sİŁ½ bare i et bilde.

I DAG, i slutten av oktober, fant jeg dette innskrumpede eplet, bitte lite og rynkete som en oldings testikkel. Det minner om tomme idrettsplas-
ser i regn, mens det mİŁ½rkner, og lukten av urin pİŁ½ betong, og henslengte pappbegre med rester av ketchupflekkede pommers frites.

TENK DEG SUBBINGEN av tİŁ½flene over nİŁ½lefilten, knirkene i kurvsto-
len, dine ensomme kremt, og sİŁ½ videre, som en art pausesignaler mellom generasjonen fİŁ½r og generasjonen etter deg.

220

[Page 221]

SİŁ½ VAR DET IKKE kaotisk og uoverskuelig mer, det krympet, forenklet
til fİŁ½lelsen av en glatt, konkret bryter under hİŁ½nden, en bryter med mulig-

heten til i½ tenne lys, et prismatisk-dansant lys, utringet-festlig, eller kanskje bare festlig, amusant, som det heter, men i alle fall, i ufattelig mange saler og salonger, inne i berget, forestilte jeg meg, et slags luksuriøst tilfluktsrom med de største muligheter. Granitt. Med ett fikk jeg en nagende fornemmelse av at lysbryteren jeg kjente under fingertuppene var, ikke av plast, men av granitt, uten noen som helst strømførende forbindelse med lamper eller lyskilder av noe slag, bare en stein knyttet til andre steiner i et dtdt nettverk, liksom av rne strikker eller visne plantefibre, avklippet hør som aldri kunne settes på et talende hode igjen.

DU KAN FANTASERE om den, men selv den finnes ikke, den ekstreme sikkerhetsanordningen, en indre kodeløs av knokler som skulle pnes automatisk når kraftutfoldelsen i smerten ble for sterk, slik at den aller siste den gled opp av seg selv.

TO BRUTTE STRIER av gjenskinns fra fasetteringen i vannglasset, den ene litt sterkere enn den andre, begge i bevegelse fra tid til annen, og disse stiene lenge uforståelige, inntil blikket, lik et virrende insekt gjennom svinens varmedis, fant gardinen, eller glippen mellom gardinen og vinduskarmen, hvor en sterk lysstrime stanget seg inn, og dermed vinden, sommervinden som fikk stoffet til å blafre, slik at refleksene i det halvtomme glasset på nattbordet forandret farge, intensitet og bredde før de midlertidig slo seg til ro igjen. Det har vært lyset som vekket meg, lyset og smertene, i det billige pensjonatvrelset som jeg ikke engang husket

FORTI½RING | 221

[Page 222]

hva var, hvor var, da og der. Men det som sto fullkomment distinkt midt i den vknende bevisstheten, var fuglekvisperet, den morgenens fuglekvisper. Spurver. Fordi armbeindsuret viste fire, fordi det fantes et enormt rom av nattestillhet der ute, hang fuglekvisperet som en skinnende, pilende fiskestim i luften; siden fikk jeg det for meg at fugleflokken vokste ut av bakken lik et tre, eller spratt ut av kvistene på trærne som knopper, med et brøtt pip, kvitrellyden, et svevende tre av fugler, bak de mørkebrune, uvaskede gardinene. Paradiset var der ute. Ikke et paradisi du kom til. Eller fra. Ikke et du kunne se; et paradisi du bare kunne "høre". Og det gjaldt å la høre i se etter. På det tidspunktet allerede herjet viken igjen; den felsen av, ikke i v i helvete, men i "v" et helvete helt alene, omgitt av det blomstrende og spirende paradiset.

i V E R S T E r den store chiffonieren dekket av stv. Midt på den store ipne flaten stør en flue, med kroppen lent litt tilbake og vingene pekende ut i vret. Den har vrt d i flere mner. Jeg husker den fra da skjrene bygde reir i bjørketreet utenfor vinduet. Nå er vi i august. Vi. Fluer stør der og angir et presist punkt: akkurat dit kom den før det var slutt.

Den er omgitt av en slags seremoniell stillhet. En htytidens flue? Som i et teater uten forsteppe (av typen intimszene), like før stykket skal begynne, og hovedrolleinnhaveren har satt seg på en stol i proscaenium. Han sitter stille. Snart faller den første replikken. Det virker som om lyskasteren som er rettet mot ansiktet hans allerede har sagt alt. Stykket kunne godt slutte der.

[Page 223]

AVLINGSNING
Roman

[Page 224]

(The image is a blank page; no text is present.)

[Page 225]

En uro, en liten nervøys rykning i lyset (eller i mørket), kan man kalle det, en luftning rører gardinens fliker og slipper inn den matte glansen fra sommernatten, det blaffer slik av og til, en smal strime som gaper og forsvinner i løpet av et par sekunder, så et midlertidig mørke, får et nytt blaff og et nytt mørke; det hender hver gang trekken (for han har med hensikt, på grunn av den sterke varmen, latt det vandre gjennomtrekk) åpner glipen mellom gardinene, de flagrer og buler (lik et sceneteppes skuespillere eller scenearbeidere haster forbi på baksiden av det) får de atter henger relativt ubevegelig i sine skjøre taktige folder. Et skjøre med lang splitt og hele verden gjemt bak det. Det er, i prinsippet, bare å åpne døren og begynne å gå for å finne alt, absolutt alt.

Det er mørkt. Han ligger i mørket, nesten urørlig, urørlig på vei mot hvilen og søvnen. Han har vent seg til det, er venn med det, mørkets venn, det korte tidsrommet av mørke etter at gardinene er trukket for, men får han tinner leselampen. Forutsatt at alt står på sin vante plass kan han forflytte seg, slik han nettopp har gjort, med en viss sikkerhet, over gulvet fra vinduet til sengen. Forresten er dette ikke et virkelig nattemørke, bare en halvdunkel skumring; fremdeles skinner det blankt og brennende av solreflekser i hvelvblokkenes verste vinduer, mens mørket, eller halvmørket, eller skyggen, tetner til nedenfor, og stiger (vet han) langsomt oppover etasjene, fra vindusrekke til vindusrekke, som oppover en mølestav: snart fullt. I kveld kom han inn i husets lukt som en gjest, og han kjenner den betryggende, metalliske dunsten av gevørlig igjen; det står innenfor rekkevidde fra sengen, som vanlig, skarpladd, som vanlig. Han er forberedt. Det eneste usikkerhetsmomentet er at patronene er omtrent halvparten så gamle som han selv, med andre ord mangeogfjorði i år. Kanskje bør han ta seg råd til å kjøpe nye. Men hvis de aldri blir avfyrt, får han ingen glede av dem, og pengene er bortkastet.

Natten inne like varm som dagen ute. Det kunne blitt sjøen. Angrer han? Han vet ikke. Vel fremme kunne han kjøpt en pakke fylte kjeks (han må

AVLØSNING | 225

[Page 226]

bare bli ute dem opp litt i munnen (først) og en flaske brus i kiosken, får han la ut på den morsomme ferden ned mot stranden, der han kunne sitte i gresset, med jakken og stakkene ved siden av seg, og oppbrettede skjortermer, kunne spist kjeks og drukket brusen, langsomt og nytende, mens han betraktet bølge som rullet inn, og kjente vinden i håret, eller retttere sagt mot issen, lukten av salt, jod og rått tang. Han husker forrige gang han var ved sjøen, for omkring ti år siden må det ha vært, da han så noe (for det er som om mangelen på strupe hos ham er blitt kompensert av et godt syn), noe som først lignet en flaske (post?), deretter en sigarkasse, drivende innover med på landsvinden, men som endelig forvandlet seg til en trekloss, ganske enkelt, en vasstrukken trekloss som til slutt ble liggende og skubbe mot fjøresteinene i takt med bølgeslagene, uten noe som helst budskap, glatt, ikke engang med lurvekant etter sagen som hadde kappet den over. Han husker hvilken lise det var å sitte og betrakte den ubetydelige gjenstanden som duppet innover mot stranden, denne følelsen av at bare man venter lenge nok, kommer noe flytende, noe menings- og betydningsløst, gjerne det, men noe, noe kommer flytende, drivende, rekende, en kloss, det er bare å vente, tenker han, det er ham, han er en trekloss som kakker mot fjøresteinene en sommerdag for ti år siden. Nei. Det er han ikke. Han lever. Han sitter og ser på treklossen i vannet.

Nei. Han satt og si̇½ pi̇½ treklossen i vannet for ti i̇½r siden. Eller for treog-sytti i̇½r siden. Pi̇½ stranden. Hi̇½nden opp langs li̇½rene hennes, under kjolen, og si̇½ videre, nei, ikke det, tenker han, men han kunne se lysflekke fra en seilbi̇½t forflytte seg gjennom kvistene og bladverket, forsvinne et sekund og komme til syne igjen, ulidelig langsomt, og kjenne den sure lukten av svartsvidde pi̇½lser fra bi̇½let i̇½verst i fj̇½rebeltet (pi̇½ det tidspunktet bare en ri̇½dorange glohaug hvori, med ujevne mellomrom, vedrester knallet mens de spredde et dryss av hvirvlende gnister), og han er glad for at den tiden er over.

Nei, det er han ikke. For eksempel en epleskrott, eller en hvilkensomhelst frukt eller gri̇½nnsak som ri̇½tner, den rynkes og forvris og skrumper inn, slik menneskekroppen rynkes og forvris og skrumper mer og mer inn med stigende alder, liksom det minste felles multiplum for frukter (eller gri̇½nn-saker) og mennesker bare kom til syne i forfallet, tenker han. Han svetter,

226

[Page 227]

si̇½rlig pi̇½ ryggen, en tri̇½, klissen svette som sirup mot huden. Noe han leste en gang, om en kunstner som hadde hengt opp en lang rekke hvitmalt bananer i et slags stativ pi̇½ vegg, alle sammen like, og alle kunstige, unntatt i̇½n, og ettersom kunstnerens utstilling skred frem begynte en av bananene i̇½ ri̇½tne, den ekte, selvḟ½lgelig, som dermed hadde avsl̇½rt seg, mens de andre, de kunstige, selvḟ½lgelig, var like hvite og fine. Nei, ikke sj̇½en i dag. Hvor lenge siden forrige gang? Omkring fire mi̇½neder. Altsi̇½ fire mi̇½neder siden sist han var ute av huset. Et vi̇½gestykke hver gang. Men verdt det. Aldri om vinteren, det er for farlig. Men en formidabel opplevelse etter den samme utsikten i fire mi̇½neder eller et halvt i̇½r. I grunnen likegyldig hva han ser, bare det er noe annet.

Sant nok, ikke i kikkerten: et gyroskopisk bevegelig aluminiumsṙ½r, montert pi̇½ en solid stang, en plattform til i̇½ sti̇½ pi̇½, og en spalte til mynten (man ser ingenting, det vet han, fi̇½r man har betalt); pengestykket, skranglende ned i boksen, er et plutselig aha som i̇½pner for noe helt nytt og utenkt, og lar det sti̇½ klart frem, forsti̇½rret, indiskret ṅ½rt, mot betaling; han forestiller seg en blind mann med skranglende blikkeske pi̇½ maven, han mi̇½ hele tiden putte en mynt i den for i̇½ fi̇½ se noen minutter, stadig nye mynter, og hver gang stri̇½mmen av sṁ½penger tar slutt, er han fullstendig blind inntil neste stykke skillemynt kan skaffes til veie; det er ikke gratis i̇½ se, det legger seg opp som gjeld, og han ler dempet for seg selv, i mi̇½rket, ved tanken, heldigvis er det ingen der som kan hi̇½re den kikete, hikstende fresingen en strupeli̇½s latter er). Nei, ikke kikkerten. For det fi̇½rste ville han ha sti̇½tt altfor usikkert pi̇½ den lille plattformen (ṅ½rmest et stigtrinn), og for det andre ville han antagelig vi̇½re for sammensunket og krylrygget til i̇½ ṅ½ opp til okularet, og til alt overmi̇½l mi̇½tte han trolig ha sluppet begge stokkene, eller ihvertfall den ene, for i̇½ putte pi̇½ penger.

Altsi̇½ det blotte i̇½ye. Men han fikk sti̇½tte albuene mot et av bordene pi̇½ terrassen, et slikt utecafi̇½bord av hvitlakkert metall som dri̇½nner ṅ½r man sl̇½r i det, og han fikk sitte pi̇½ en av disse klappstolene med ryggsti̇½, et sammenfoldbart jernskjellett pi̇½satt tresprosser, han fikk sitte der, hardt og ubekvent riktignok, i skyggen under en frynsekantet plastparasoll pi̇½trykt reklame for en leskedrikk, mens han drakk kaffe og spiste vafler med sṁ½r og jordbi̇½rsylteṫ½y (selv om han mi̇½tte gjenta hvert ledd i bestillingen for

AVLi̇½SNING | 227

[Page 228]

den unge piken bak disken tre ganger, og den tredje gangen se hvordan hun

tankelli½st formet ordene med munnen selv, som om hun var buktaler og han buktalerens dukke, og han merket hvor forskrekket og brydd hun ble over den amfibiske, paddeaktige rapingen og kvekkingen hans). En tilgitret vifte summende pĩ½ disken, den kji½lte behagelig, dreierende fra side til side, mens han i det tomme lokalet hi½rte pĩ½ klirringen av traller med bestikk og tallerkener fra kji½kkenet. Det fi½rste som hendte da han kom ut igjen, var at papiret rundt sukkerbitene bli½ste bort fi½r han fikk krĩ½llet det sammen.

Sengeforleggeren skled ikke i kveld heller, han kunne trygt sette seg og kneppe opp skjorten, langsomt, hver knapp et prosjekt for seg, under de stive og skjelvende fingrene, den bittelille, glatte skiven som stadig glipper unna, men han klarte det til slutt, i dag ogsĩ½, selv med all svetten, og uten i½ se noe si½rlig, i mi½rket, eller halvmi½rket, eller skyggen; det er en befrielse hver gang han kjenner knappens halsstarrige friksjon mot knapphullet opphi½re, og knappen slipper, med et lite rykk, en seier for hver gang, og deler skjortebrystet stadig mer i to. Ni½ ligger han her, i sengen, i mi½rket, ved siden av brannmuren. Fi½rst noen sterke, dumpe slag mot skorsteinens innside, deretter en rask og rykkvis hvisling, det hele gjentar seg, si½ fi½lger klampingen ni½r han entrer ned loftstrappen igjen; feieren pleier komme tidlig om morgenen, og lydene skriver seg fra den medbragte redskapen: en jernkule hengende i en lenke, og til lenken festet en kvast av elastiske metallspiler, og det mi½ vi½re slik at kulan fi½r kosten til i½ synke til bunns i pipen, mens kvasten feier vekk sotet idet det hele: kule, lenke og kvast, blir halt opp igjen, mens det mer eller mindre pulveriserte sotlaget drysser ned i kjelleren, hvor det i sin tur mi½ skuffes ut gjennom en dertil egnet luke. Men ikke ni½. Det er om vi½ren han kommer, vi½ren og hi½sten, to ganger i i½ret. Man blir mer ni½ysom med underholdningen jo eldre man blir. Han undres pĩ½ om han kommer til i½ hi½re lyden av feieredskapet mer.

Alltid bedre i½ svette enn i½ fryse, tenker han, men ikke godt i½ svette. Han kunne se den nesten i sin helhet fra der han satt, under parasollen pĩ½ kafi½terrassen, kartografisk, i fugleperspektiv, og den si½ ikke ut som den hadde vokst fra sji½siden og oppover, slik den, gjennom i½rhundrene, vitterlig har gjort, men som den i form av en treg, matt glassmasse hadde flytt ned langs dalfi½ret og sti½rket pĩ½ sletten foran havet, hvor han gjennom varmedisen

228

[Page 229]

kunne skimte en mengde smĩ½, hvite, og tilsynelatende ubevegelige seil mellom buktens grĩ½nnsvarte landmasser; bare hvis han stirret standhaftig pĩ½ i½n av dem kunne han registrere hvordan avstanden mellom bi½ten og for eksempel en av i½yene stadig minket, inntil seilet ble borte bak den.

Ni½ er det mi½rkt. Og likevel ikke helt mi½rkt, for lyset slipper ennĩ½ gjennom gardinen, bi½de gjennom den smale glipen i midten (men bare noen centimeter, og pĩ½ hver side av den lysende spalten avtegner faldene seg som tykke, mi½rke streker, som stedvis smalner av der stoffet blir vridd innover eller utover) og gjennom selve tekstilet, der det egentlige mi½nsteret (stiliserte klovner, sji½li½ver, sirkushester og elefanter som gjentar seg med jevne mellomrom) nesten er blitt usynlig, liksom det var helt utvasket. Til gjengjeld ser du ni½ noe som ikke synes si½ godt til vanlig, si½rlig ikke ni½r det er lyst i rommet og mi½rkt ute (mens det ni½ er mi½rkt i rommet og lyst ute), nemlig en antydning av veven, alle de kryssende trĩ½dene som til sammen utgjĩ½r gardinen, omtrent slik du kan se det ni½r noen trekker en trĩ½ye over hodet pĩ½ deg, og du stritter imot, og du ser lys gjennom stoffet i plagget, men ikke hva som er utenfor, og det blir et avtrykk av pusten din, og ni½r hodet endelig er dratt (med makt) gjennom halsi½pningen kan du kjenne det som en vi½t flekk et sted pĩ½ brystet. Du glemmer den snart, og ni½r du kommer pĩ½ den igjen, er den borte.

Ikke helt mĩ½rkt, men et slags mĩ½rke ble det, etter at hun trykket tom-melfingeren med den lange, rĩ½de neglen mot bryteren (som ligner en kort, rund nese, den blir litt lengre nĩ½r lampen slukkes), etter at hun lukket boken og lente seg over deg, slik at det hvite perlekjedet falt ned i halsgropen din, det var kaldt og kilte, og hun mĩ½tte holde det oppe med den andre hĩ½nden mens hun la kinnet inntil ditt, og du kjente lukten av parfyme, og en svak dunst av dagens middag (fi½riki½l, med den kvalmende, si½rpete, grĩ½hvite konsistensen, de seige, bruskaktige kjĩ½ttslindrene og de harde pepperkornene som synes i½ eksplodere i munnen lik kinaputter av smak nĩ½r du biter dem over; du kan ikke la vi½re, enda du alltid fi½r beskjed om i½ spytte dem ut og legge dem pi½ kanten av tallerkenen); dunst av fi½riki½l, altsĩ½, fra hĩ½ret og klĩ½rne. Hvis hun hadde gi½tt med pi½ i½ la di½ren sti½ pi½ gli½tt, ville det falt litt lys inn fra stuen, men hun gi½r ikke med pi½ det, hun sier at du mĩ½ venne deg til i½ vi½re alene i mĩ½rket, ellers vil du aldri venne deg til det, du

AVLi½SNING | 229

[Page 230]

som alt har gi½tt to i½r pi½ skolen, og det fins ikke noe farlig i mĩ½rket; altsĩ½ kommer det ikke noe lys fra stuen, bare litt fra vinduet.

Du skal konstruere maskinen. Den blir kanskje ferdig allerede i morgen, i det minste i overmorgen. Selvfĩ½lgelig kunne du trene pi½ i½ hoppe si½ langt ut pi½ gulvet at den ville bli overfi½dig, tenker du, men det forekommer deg umulig, du som ikke engang fi½r vi½re med i gymnastikktimene; altsĩ½ mĩ½ du konstruere maskinen. Det nytter ikke i½ tenke pi½ at alt er nĩ½yaktig slik det er nĩ½r det er lyst; hun tror kanskje pi½ det selv, kanskje ikke, men det er i alle fall uriktig, for mĩ½rket tar plass, det fyller opp, og da mĩ½ det vi½re noe i det, slik for eksempel en skuff er full av si½lvti½y, eller jorden er full av smĩ½kryp som forsvinner i all hast nĩ½r man li½fter opp en rĩ½tten planke, selv om mĩ½rket kanskje kunne tenkes i½ vi½re tomt som en ballong, en ballong full av svart luft. Men i alle fall griper den samme skrekken deg hver gang du skal sette de bare fi½ttene ned foran sengen (pi½ sengeforleggeren med den bukseklede musen), for i rommet mellom gulvet og sengebunnen er det plass til noe, det er plass til magre, knoklete armer med lange, harde fingre (eller klĩ½r) som kan strekke seg ut og knipe til rundt ankene dine slik tanter gjĩ½r nĩ½r de skal kjenne hvor tynn du er (fingrene deres strammer seg rundt benet som et fotjern for straffanger, en kort stund, fi½r de slipper), men dette vil ikke slippe, det vil holde deg tilbake, brĩ½tt og fast, slik at du ramler hodestups forover nĩ½r du sti½r opp, og deretter vil det dra deg innover, inn i mĩ½rket under sengen, og du ti½r ikke tenke pi½ hva som vil skje der, du begynner i½ svette inne i hendene bare du kommer pi½ det, du mĩ½ gni hĩ½ndflatene mot dynetrekket; forresten er det varmt i alle fall, det er kanskje bare derfor du svetter, fordi det enni½ er sommer. En slags feiemaskin, med to lange armer, omtrent som en hummer, men armene skal ikke ende i klosakser, de skal ende i to store, roterende sti½lbĩ½rster, og armene selv skal vi½re bevegelige, slik at bi½rstene kommer til overalt under sengen, og hvis bi½rstene virkelig finner noe, og feier det ubarmhjertig til seg slik veivesenets maskiner feier opp sand om vi½ren, si½ vil maskinen i½pne et digert gap og sluke det, stenge det fullstendig rĩ½mningssikkert inne i sitt blanke sti½lskrog, bi½rstene vil stanse og et rĩ½dt lys pi½ toppen av maskinen vil begynne i½ blinke samtidig som en liten klokke (omtrent som en bjelle pi½ juletreet) vil begynne i½ klinge. Da er det pi½ tide i½ ringe politiet for at de skal komme og hente det som er inni, men i mellomtiden gjelder det i½

230

[Page 231]

passer pi½ si½ ingen i vanvare eller av nysgjerrighet i½pner luken i fronten, slik

at det slipper ut igjen, og politiet ankommer til ingen nytte; men nǝ½r de fi½rst har tatt det du nǝ½ler med i½ kalle et uhyre i forvaring, si½ kan du kanskje fi½ se det, nede i en slags dyregrav (som i den utenlandske byen der to levende bj½rner holdes fanget dypt nede i en sirkelrund grav av betong, og man kan kikke p½ dem fra kanten, mens de kravler snerrende over steiner og nedslitte trestammer fulle av klomerker) hvorfra det ikke kan nǝ½ deg, tenker du, det er avmektig med all sin gru, og kanskje vil du kunne pirke i det med en lang pekestokk, eller en skistav, og nǝ½r det ynker seg under smerten vil du kunne si at det bare har fi½tt som fortjent, hverken mer eller mindre, og at dets onde makt er brutt, at nǝ½ finnes ingenting under sengen, at heretter er det tomt, og det tomme er det trygge.

Ennǝ½ ikke helt mǝ½rkt, men du aner hvordan lyset der ute (som ikke er solskinn, bare et blekt, ubestemmelig skj½r ingensteds fra) svekkes stadig mer, forskjellen i lyshet fra for litt siden er omtrent som mellom en ti½rr og en vi½t raggsokk, eller, omvendt sett, vi½relset holder p½ i½ gro til med mǝ½rke, slik vannp½ler i skogen kan gro til med gress, siv og gr½nske, dette kan du kalle svartske, rommet gror til med svartske, men ennǝ½ slipper lys inn gjennom gardinene, si½rlig fra glipen i midten.

Det er sommer, men det blir tidligere mǝ½rkt nǝ½. Kanskje kunne du, hvis du var stille nok, sti½ opp og titte ut gjennom vinduet (for bak vinduet mǝ½ det fremdeles vi½re dag, eller rettere sagt, det som sti½r igjen av den er en del av dagen (sen kveld) du ikke har adgang til, du mǝ½ i tilfelle nǝ½ye deg med i½ se p½ den slik du ser p½ et uoppnǝ½elig dyrt modellfly i et butikkvindu), slik du si½ gjennom sykehusvinduet, da de gikk, etter visittiden, uten i½ snu seg. De visste ikke at du sto der og stirret, de lot til i½ snakke sammen, de gestikulerte av og til, og i½n gang stanset de faktisk og si½ p½ hverandre, han kastet et blick tilbake mot den kremgule bygningen (som om han hadde tenkt i½ komme tilbake?), men mot inngangen, under deg et sted, ikke mot vinduet h½yt oppe der du sto, og du si½ dem bli mindre og mindre, som brikker fra lommeskakkbrettet, tenker du, fi½r de til sist forsvant i en trapp som skr½dde ned bak en hekk med hvite, runde kuler p½ (men kulene var bare synlige fra vinduet som et blakt sl½r). Trappen og hellegangen li½ tomme, men du fortsatte i½ stirre p½ dem, p½ det tomme, inntil to hvite hatter

AVLi½SNING | 231

[Page 232]

vugget over hekken, lik papirb½ter i sterk str½m, og de to sykepleierskene, med armene i kors og golfjakker over skuldrene, nǝ½rmet seg, til du mǝ½tte trykke nesen hardt mot ruten for i½ se dem under deg, og du til slutt si½ d½ren (eller egentlig bare den siste tredjedelen av den) sl½ igjen bak dem. Men det var fi½r d½t, mens foreldrene dine ennǝ½ gikk nedover hellegangen, fi½r de forsvant bak hekken, at du tenkte p½ d½den; eller nǝ½rmere bestemt, du forsto at hvis operasjonen ikke ble foretatt, si½ ville du d½. Og det arret du har nǝ½, som kli½r litt under pysjamasjakken, en lang, kraftig linje med mange korte streker p½ tvers, den ri½de, oppsvulmede huden, som ligner p½ en glidel½s (liksom du kunne i½pne og kikke inni), eller bare p½ en grov si½m (du er en sekk noen har sprettet opp og tatt noe ut av og kanskje lagt noe nedi fi½r de sydde den igjen), det er dessuten et slags stempel p½ at du er godkjent til i½ vi½re levende, slik griseskrottene hos slakteren har et bl½tt stempel som forteller at de er godkjent til i½ vi½re d½de.

Du kan ikke lenger skjelne tr½dene i gardinstoffets vev, og slett ikke mǝ½ns-teret (stiliserte klovner, sj½li½ver, sirkushester og elefanter som gjentar seg med jevne mellomrom), bare den smale glipen p½ midten har fremdeles en blek avglans av dag i seg. Hvis du lytter nǝ½ye, kan du h½re rumlingen av tallerkener og bestikk mot bunnen av oppvaskkummen, og en radio som sti½r lavt p½, liksom i en annen leilighet. Nǝ½r dere har vi½rt p½ tur og kommer sent

hjem, kan du se at noen av vinduene i blokken er m̃ĕ½rklagte, mens andre er opplyste, og at det g̃ĕ½r en absolutt grense mellom de som er m̃ĕ½rklagte og de som er opplyste, og ñĕ½ er det som om de andre rommene i leiligheten, i hele blokken, skulle ṽĕ½re sterkt opplyste romskip p̃ĕ½ vei gjennom det m̃ĕ½rke kosmos, uendelig fjernt fra jorden, hvor du er igjen, i natten.

Ñĕ½rsomhelst. Ikke noe fysisk, bare forbudet hindrer deg i det. Ñĕ½rsomhelst, for eksempel i det ĩĕ½yeblikk lyset fra glipen i gardinen skifter fra blekt gulhvitt til blekt fiolett hvitt (det vil si ñĕ½r gatelyktene tennes, og det er vel snart), kan du, uten ĩĕ½ reise deg, ved ĩĕ½ strekke ut armen og t̃ĕ½ye deg s̃ĕ½ langt du bare makter, slik at det strammer i arret, finne bryteren (den lille knappen som ligner en rund nese) og trykke den inn, og bli blendet av lyset som ĩĕ½yeblikkelig vil fylle lampeskjermen, ansiktet ditt, sengen og en del av rommet. Ñĕ½ orker du ikke mer m̃ĕ½rke. Ñĕ½ gj̃ĕ½r du det. Du gj̃ĕ½r det mens du h̃ĕ½per at hun ikke uanmeldt vil gl̃ĕ½tte p̃ĕ½ d̃ĕ½ren for ĩĕ½ se om du sover, og

232

[Page 233]

f̃ĕ½ se at du ikke sover, at du tvert om har sl̃ĕ½tt p̃ĕ½ lyset, og komme med et overrasket bebreidende, dypt skuffet utrop og slukke det, ñĕ½, f̃ĕ½r maskinen er ferdig. Til ĩĕ½ begynne med klarer du ikke ĩĕ½ se ufravendt inn i den gl̃ĕ½dende sf̃ĕ½ren over hodet ditt, det sviende lyset tvinger deg til ĩĕ½ blunke og lukke ĩĕ½ynene, det er som ĩĕ½ f̃ĕ½ s̃ĕ½pevann i dem, men etterhvert venner du deg til det harde, svimle skinn, og du tenker at hvis du bare stirrer lenge nok direkte p̃ĕ½ det, vil du bli blind, fullstendig blind, og dermed vil du ikke lenger se m̃ĕ½rket, hverken det under sengen eller noe annet m̃ĕ½rke, det blir likegyldig om lyset st̃ĕ½r p̃ĕ½ eller ikke, men du tenker videre, plutselig skrekkslagen, at hvis du blir blind vil du bare se m̃ĕ½rke og ikke noe annet, i all evighet, det vil ṽĕ½re m̃ĕ½rke ikke bare under sengen, inne i skapene, i krokene, men m̃ĕ½rke overalt, det samme m̃ĕ½rket som allerede, det har du sett, ligger i sentrum av ĩĕ½yet som et hull i isen, et hull med en blank hinne over, og hvis du blir blind brister denne hinnen, og alt m̃ĕ½rket som ligger lagret inne i ĩĕ½yet, inne i hele hodet, str̃ĕ½mmer ut i verden og drukner alt.

Kommet til dette forferdelige punktet i tankerekken m̃ĕ½ du likevel stirre p̃ĕ½ lysp̃ĕ½ren, for ĩĕ½ forsikre deg om at du ikke alt er blitt blind, og du ser, enñĕ½, en sirkel (lysp̃ĕ½ren) inni en annen sirkel (skjermens innside), liksom flytende, som om den ble holdt akkurat der, midt mellom de runde veggene, lik en plomme holdt svevende i et tomt eggeskall, av en ukjent magnetisme eller gravitasjonskraft, og p̃ĕ½ glassets matte overflate (kondenshvit, som om noen hadde pustet p̃ĕ½ den og det aldri fordampet igjen, et forsteinet pust) skimter du med de anstrengte ĩĕ½ynene noen sm̃ĕ½ bokstaver og tall, uforst̃ĕ½elige, desto mer fordi p̃ĕ½ren tilfeldigvis er skrudd i slik at du ser dem opp-ned; tegnene synes ĩĕ½ hoppe og flimre, og det virker som det i alt det blendende, melkeaktige finnes omr̃ĕ½der m̃ĕ½rkere enn andre, r̃ĕ½ykblĩĕ½, kontursvake, uregelmessige flekker, som du vet er sletter, daler og kratere i overflaten, de st̃ĕ½rste kalles hav (ett av dem, vet du, heter s̃ĕ½gar Stillhetens Hav, og et hav uten vann m̃ĕ½ da ogs̃ĕ½ ṽĕ½re et meget stille hav); disse m̃ĕ½rke omr̃ĕ½dene ser fra jorden ut til ĩĕ½ danne en rudiment̃ĕ½r skisse av et ansikt, den s̃ĕ½kalte Mannen i m̃ĕ½nen, men du vet, der du g̃ĕ½r, at i en annen verdensdel kalles den (tilsynelatende) figuren som dannes av de m̃ĕ½rke omr̃ĕ½dene Kaninen i m̃ĕ½nen, og at m̃ĕ½nsteret av disse omr̃ĕ½dene egentlig ikke danner noen figur i det hele tatt.

AVL̃ĕ½SNING | 233

[Page 234]

De sover. Ute og leter etter deg? Nei. De sover. Idiotene sover, sl̃ĕ½r du fast. Den er ikke helt full, likevel, den har en smal skygge nederst til venstre

Det enn̄ĭ½ ikke helt gulnede gresset (og ugresset, og blomstene som ikke lenger er der: lĭĭ½vetann, gjerdevikke, ĩĭ½kersennep, nesleklokke) gror helt inn- til veibanen, bare med en smal stripe ubevokst jord mellom seg og asfalt- kanten, plantene har presset seg ut fra en vanskjĭĭ½ttet have, gjennom det rustne nettinggjerdet. Du ser pĭĭ½ den litt uregelmessige kanten av veidek- ket, med sprekker og kratere, og hist og her asfaltkorn som er revet lĭĭ½s (av bilhjul?) fra resten av massen: svarte, granulerte, uregelmessige som rosi- ner; de ligger pĭĭ½ et forholdsvis mykt bĭĭ½nd av sand, jord og sĭĭ½le, der du ved nĭĭ½rmere observasjon, foruten fotspor, kan finne mĭĭ½nstertrykk etter biler (nĭĭ½rmest asfalten), motorsykler, barnevogner, trillebager og sĭĭ½ videre; men nĭĭ½, denne sene hĭĭ½stkvelen, finner ĩĭ½ynene dine ikke annet enn et falmet trĭĭ½sykkelspor som krysser en uttiĭĭ½rket sĭĭ½ledam (det er flere dager siden det regnet), med disse to karakteristiske linjene som nesten virker uavhengige

[Page 235]

Noen $\frac{1}{2}$ rsmi $\frac{1}{2}$ dug av skitt gjemt i de salathodelignende foldene i navlen hennes, det ga deg en alvorlig sti $\frac{1}{2}$ kk, du har, mens hun har vi $\frac{1}{2}$ rt bortreist (og fi $\frac{1}{2}$ tt fri fra skolen, selv om det er det siste og viktigste i $\frac{1}{2}$ ret), grunnet pi $\frac{1}{2}$ om du kan gj $\frac{1}{2}$ re henne oppmerksom pi $\frac{1}{2}$ det eller ikke; problemet har beskjeftiget tankene dine hyppig den siste tiden, men du vil helst glemme det n $\frac{1}{2}$; du glemmer det i dette i $\frac{1}{2}$ yeblikk. De mikroskopiske arveormenes fryktelige, tidsinnstilte giftkjertler, som ligger der, umerkelige, usynlige, uvitende om sin fatale rolle, inntil de sprekker, tenker du, i all sin majestet, ved fi $\frac{1}{2}$ dselen, og avgj $\frac{1}{2}$ r om man (ifi $\frac{1}{2}$ lge loven om den alminnelige tendens til skj $\frac{1}{2}$ nnhetsmaksimering) skal leve livet som *pen* eller som *stygg* eller som noe midt

imellom, noe ubestemmelig som, avhengig av den mer eller mindre tilfeldige betrakteren, kan vi½re enten pen eller stygg eller ingen av delene (man vil alltid, rimeligvis, vi½re tilbø½yelig til i½ tro den som hevder det fi½rste, men man kan aldri vi½re *sikker*). Og det finnes knapt noen tvil om at selv de som etter denne kosmetiske raseloven er klassifisert som definitivt og hi½pli½st *stygge*, og tilsynelatende har akseptert sin skjebne, egentlig, til syvende og sist, ni½r deres tapperhet er utti½mt, hi½per i½ mi½te noen som kan tilintetgj½re karakteristikken ved i½ hevde at de faktisk *er* pene, eller i det minste at de i den andres i½yne kan forekomme i½ vi½re pene (i½jeg synes du er peni½), ja, at de rent faktisk og objektivt kan vi½re det.

Den dumpe, regelmessige trommingen av mange, for deg usynlige hestehover mot grusdekket, bare denne trommingen, og noen andre, spredte lyder, liksom flagrende, lik vandri½per fra et fossegjel, svevende over det

AVLi½SNING | 235

[Page 236]

rytmiske bulderet fra de travende hestene: knirk fra sulkyene, svepesmell, vrinsk, prusting, iltre rop fra kuskene, du har hi½rt hvordan alle disse lydene, men fremfor alt hovtrampet, stiger sakte ut av stillheten, fra langsiden, ni½r sitt maksimum idet feltet gi½r inn i svingen, ekvipasjene stadig usynlige bak plankegjerdet, og deretter, pi½ vei ut av svingen igjen, mot en ny langside, fortar seg og blir helt borte. Stille ni½. Men du kan gjenkalle disse lydene for i½rene, der du gi½r.

Et lys ni½rmer seg, tydeligvis tilhi½rende en gammel, skranglete sykkel (den gnisser hver gang pedalene streifer kjedekassen, det gi½r tri½tt, den dynamodrevne lykten lyser sterkere og hvitere hver gang pedalene trampes ned, et lite rykk fremover, og si½ et i½yeblikk gulere og svakere, fi½r neste tri½kk), og du tenker tanken, uvirkelig som fra et tankenes vokskabinett, at det trolig finnes mennesker som heller ville gi½ pi½ travbanen for i½ spille, spille om penger, bli rike, bli lykkelige av i½ bli rike, eller kanskje bare for i½ fi½le spenningen, spenningen ved i½ kunne vinne eller tape en formue, heller det, enn i½ gi½ til henne som du ni½ er pi½ vei til, eller en jente som henne, og du bryter plutselig ut i latter ved tanken, en forli½sende latter over andres di½rskap, nei, snarere en undertrykt latter, for syklisten kj½rer akkurat ni½ forbi deg, langsomt, mi½ysommelig tri½kkende, med pedalene gnislende mot kjedekassen, og under skyggen fra en slags sportslue fi½r du, mens han tramper seg gjennom lyskjeglen fra gatelykten, et glimt av hans magre gamle ansikt. Det minner om trappetrinn av tre som er si½ slitte at i½rringene og kvistene trer frem i relieff, med utallige riper og hakk, de inn-sunkne i½ynene blir nesten borte i sitt eget mi½rke, den tilni½rmet leppeli½se munnen gapende, pesende, og liksom tyggende, smattende, du hi½rer ham harke og spytte idet han er bak ryggen din, som om han var i siste stadium av en alvorlig lungesykdom, en di½ende, men du glemmer ham i det i½yeblikket han er ute av syne.

Akkurat der du ni½ gi½r, for noen uker siden. Det synkende sensommerlyset, det som synes i½ fi½ tingene til i½ skinne gyldent innenfra (den krypende solen streifer en klynge tri½r med sitt milde, guloransje lys, slik at en enslig trelegg blant mi½rklagte stammer skinner, langt inne i skogen eller parken, og lysflekken vandrer fort oppover, inntil bare det i½verste li½vet beskinnes, det bivrer i vinden, og si½ overtar mi½rket). Du knelte mens hun sti½ttet

236

[Page 237]

seg mot skulderen din, vaklende fordi hun ni½ sto pi½ ett ben, etter at du hadde sni½rt opp skoene hennes (det minnet deg behagelig om galanteriet

i de gamle r̥i½verromanene du har lest, fra tiden for de struttende broka-deskj̥i½rt og de dekolleterte barmer, allongeparykkene, de falske fi½flekke-
kvinnenes frydefulle hvin, og si½ videre), og du ti½mte den med en energisk
ristende bevegelse, omtrent slik man gj̥i½r med en krydderb̥i½sse, mens du
(med den forkri½plede hi½nden, vridd som om den var stivnet i et grep p̥i½
en usynlig gitar) holdt den nakne foten hennes (for hun gikk kippskodd,
og ville ikke bli skitten). Den var varm og ti½rr, og fra din knelende stilling
kom du til i½ se rett inn i gresset, de hi½ye, enni½ gr̥i½nne stri½ene, bes-
kint av den lave solen som, fremdeles, inneholdt hele sommeren, stri½ene r̥i½rte
seg, si½vidt, i en svak bris, du si½ hvordan skyggespillet i dem skiftet hver
gang de beveget seg, gjennom hi½nden din kjente du varmen fra foten hen-
nes mens du stirret p̥i½ sollyset i det viftende gresset, og plutselig fi½lte du
deg stri½mf̥i½rende, som et reli½ mellom varmen fra foten hennes og var-
men fra solen (eller kanskje omvendt), du var forbindelsen mellom reser-
voaret av skj̥i½nnhet i henne og den strenge, men uendelig mangslungne
virkeligheten omkring, som begynte med de solbeskinte gresstri½ene for-
an i½ynene dine og endte overalt og ingen steder. Kom landskapets sene
sommerlys fra henne eller kom varmen i foten hennes fra solen? Begge
deler.

Vanskelig i½ fi½ henne til i½ forsti½. Det forekommer deg at hun har en
annen m̥i½te i½ tenke p̥i½ enn din, mer saklig, litt regnestykkeaktig, liksom.
Men det gj̥i½r ingenting, tror du. Refleksbrikken slenger irriterende mot
li½ret, og du r̥i½sker i den si½ tri½den ryker og hiver den prismatisk glimt-
ende plastbiten fra deg i retning branntomten, mens du tenker at ingen
kan tvinge deg til i½ gi½ med denslags moderlig tingeltangel mer. Leter? Tull,
du har bare vi½rt borte i litt over en halvtime. De er gamle og dumme.
Fjernsynet er sli½tt av. De sover. De sover i troen p̥i½ at du sover, mens du
i virkeligheten, ikke i dr̥i½mmen, ni½ m̥i½ passe p̥i½ hvor du tri½r, for ikke i½
snuble eller tri½kke i gj̥i½rme, p̥i½ den smale stien (utenfor grensen for gate-
lyset avtegner den seg bare som et litt m̥i½rkere b̥i½nd i det m̥i½rke gresset)
over jordet, forbi det halvt nedbrente fj̥i½set, hvor du ni½ bare si½vidt kan
utskille konturen av det sammenraste, radbrukne taket og den skittenhvite
grunnmuren, men du har alt gi½tt denne veien si½pass mange ganger, ogsi½

AVLi½SNING | 237

[Page 238]

i dagslys, at du kjenner synet av soten p̥i½ teglet omkring, og si½rlig rett
over, vindusi½pningene (en svart tunge oppetter veggen, lik et negativbilde
av flammene som slo ut der), du har sett hvordan de murte veggene sti½r
igjen som en gigantisk, tom verkti½ykasse etter at tretaket knakk sammen.
Eller rettere sagt, ikke tom, men fylt med en formli½s floke av taksperrer
og bjelker, som vridde fiskeskjeletter, knuste og hele taksteiner om hver-
andre, enni½ okerri½de, eller svartsvide, og inniblant alt dette, hvitbrent
og bli½rete eller nedsvertet metallskrot, madrassf̥i½rer, en jernsen, ti½n-
ner, et bilkarosseri (for alt mange i½r fi½r brannen m̥i½ de siste kyrne ha
forlatt dette fj̥i½set, for i½ bli erstattet av diverse maskiner og utstyr, dyr av
kj̥i½tt nesten bokstavelig talt fortrengt av sti½ldyr), lutende, flerret, vridd
av heten, og du har sett hvordan de forbrente bjelkene (eller de delene
av dem som ikke ble gli½det til gr̥i½ eller hvit aske) er glinsende blanke
og bli½-svarte som kri½kef̥i½r eller sti½rknet tj̥i½re, men ogsi½ knudrete, rif-
lete, spr̥i½, oppsprukket etter linjene i treverket, ni½r ved i½ smuldre til sm̥i½
i½yeli½se terninger eller uregelrette polyedre, og mens du kjenner hvordan
de tynne skoene dine blir vi½tet av det lange, fuktige gresset, tenker du
p̥i½ hvordan fj̥i½set si½ ut fi½r det brant. Men du har ikke sett det fi½r det
brant, og du sli½r deg til ti½ls med at visse ting li½rer man bare i½ kjenne
i en tilstand av ruiner, du kom etter dem, slik du kom etter krigen og
dermed ikke opplevde den; si½ tenker du deg at hun, som har bodd her
i i½revis, kanskje kan fortelle deg hvordan fj̥i½set si½ ut fi½r det brant, men

du kommer p̃i½ at det er et dumt sp̃i½sm̃i½l, for hun kommer bare til i½ svare Som en vanlig s̃i½nn fj̃i½sbygning bare at taket var p̃i½, eller noe i den retning, og at for i½ danne deg et indre bilde av fj̃i½set slik det var fi½r brannen, m̃i½tte du ha sett det med dine egne i½yne, til ñi½d p̃i½ et godt fotografi.

Du tar bri½tt av fra stien, vasser gjennom det h̃i½ye, seige og ṽi½te gresset (som raskt gj̃i½r de fuktige skoene klissbli½te og fi½r li½ret til i½ skifte farve, selv om du ikke kan se det), du huker deg halvt ned bak et buskas og speider mot blokken, mot leiligheten i fi½rste etasje. Ikke lys i noen av de vinduene du kan se, bortsett fra kj̃i½kkenvinduet, det vil si, det er ikke lampen over bordet, eller den p̃i½ komfyren, skj̃i½ret er svakt og kommer, forstå½r du, gjennom den halṽi½pne kj̃i½kkendi½ren fra et annet sted i huset, trolig fra entri½en (et skri½tt lysinnfall som er sterkest ved terske-

238

[Page 239]

len, og s̃i½ forsvinner som en mer og mer utydelig trekant innover i rommet).

Det massive nedli½psri½ret mot h̃i½nden, jernkaldt og ri½tt. Du skotter vaksomt opp mot vinduene (og de er alle m̃i½rke, bortsett fra stuevinduet, som har et dust indirekte lysskj̃i½r, lignende det p̃i½ kj̃i½kkenet (kanskje fra samme lyskilde?) fi½r du setter foten p̃i½ ri½rets utkragning og begynner i½ klyve, for selv om det er i fi½rste etasje, er denne fi½rste etasjen s̃i½ h̃i½y at du m̃i½ klatre, og tanken p̃i½ at hun kunne bodd i fjerde etasje streifer deg, mens du anstrenger deg for i½ kile kanten av skos̃i½lene inn i fugene mellom mursteinene samtidig som du haler deg opp rykkvis ved at h̃i½yre og venstre h̃i½nd flyttes annenhver gang oppover ri½ret, omtrent som ñi½r man haler i et tau for i½ heise opp noe.

En gang til, ikke sterkere, ñi½yaktig som fi½rste gang, og du merker at musklene i ryggen og li½rene ñi½ begynner i½ dirre, at du ikke kan holde deg i denne stillingen stort lenger, men heller ikke denne gangen fi½rer den forsiktige kakkingen til noen som helst reaksjon, og du stirrer mysende og konsentrert mot det tilsynelatende innholdsl̃i½se m̃i½rket, hvor ingenting avtegner seg tydelig fi½r du tenner lykten, som du ikke har i h̃i½nden lik en etterforsker, eller p̃i½ hodet som en gruvearbeider, den henger p̃i½ maven din, festet med karabinkrok til et stykke blankslitt skinn, som i sin tur henger i bandoli½ret (av et viskoselignende, vevet stoff, likt et sikkerhetsbelte), og det du ser er enden av en stabel med jernprofiler, samt et glimt av det rustbrune, chilipulveraktige st̃i½vet som ligger i tykkere eller tynnere lag over hele gulvet (hvis man kan kalle det gulv), og som i kroker og hj̃i½rner vokser til sm̃i½ hauger, som i et uttj̃i½ent p̃ri½riehus i ferd med i½ invaderes av flyvesand. Det er vanskelig i½ holde tilbake den fj̃i½rende metalldi½ren samtidig som du li½fter sykkelen over den h̃i½ye terskelen, men du har allerede s̃i½ mye trening at det g̃i½r (det tok ogs̃i½ en stund fi½r det gikk opp for deg at det faktisk, alt i alt, var lettere i½ drasse sykkelen inn gjennom den motstrebende di½ren enn i½ traske rundt hele det enorme lokalet til fots). Di½ren smekker igjen bak deg med et i½red̃i½vende dr̃i½nn som ruller storslagent gjennom den folketomme hallen, smellet fra di½ren finner gjenklang i alt det oppstablede jernet, det later til i½ summe eller synge i flere sekunder etter at di½ren har lukket seg, slik klangen fra

AVLi½SNING | 239

[Page 240]

en klokke synger i luften lenge etter at kolven har ber̃i½rt den for siste gang.

Hver gang du li½fter det hi½yre benet, kjenner du tyngden, parallelt med leggen, i en avlang, spesialsydd lomme i kjeledressbenet, den har en kjerne av bly kledd med svart gummi. Ni½r du sl½r med den, vil den si½ledes ikke ramme et presist punkt og muligens knuse noe, slik en trek½lle ville gj½re, den vil fi½ye seg etter for eksempel hodets rounding (men instruksen forbyr uttrykkelig slag mot hodet), og slaget vil derfor bli mindre i½deleggende men kanskje mer effektivt. Du har aldri brukt den. Den runde, osteformede tingen dasker mot venstre li½r, alltid innkapslet i sitt svarte li½rftutteral, du kan hi½re den tikke ni½r du legger i½ret inntil, forpuppet tid, bare et hull i½pent til kontrollni½klene, men du vet at en smal, hvit papirremse (den mi½ minne om gamle dagers telegrafstrimler, slik man kan se dem tyte ut av et morseapparat, ledsaget av heftig klapping, pi½ westernfilmer, mens en skallet mann med gri½nn kontoristskjerm i pannen gransker dem, mer eller mindre interessert ettersom hvor viktige de innstri½mmende morsetegnene er for filmens videre handling), et bi½nd, altsi½, gi½r langsomt rundt inne i uret, og hver gang du vrir om en kontrollni½kkel (med sin kode av tall og bokstaver) avsettes et stempel pi½ papirrullen, noe som dokumenterer hvor du har vi½rt til hvilket tidspunkt; den edamerlignende tingen er altsi½ en slags formann, en overordnet du bi½rer med deg pi½ nattevandringen, en overvi½kende instans opphengt i to remmer. Du fi½r aldri se strimmelen selv. Det er forbeholdt inspekti½rene pi½ vaksentralen.

Du har pipestemme. Motvekten pi½ hi½yre side av beltet er en firkantet taske, ormeaktig ynglende av fastsydde li½rsnorer, hvortil mer enn to snes forskjellige ni½kler er festet, knippevis, og hver gang du kommer til en ny bygning eller en ny industritomt mi½ du dra i en ny rem for i½ finne et nytt knippe ni½kler, ni½kler til i½ li½se opp alarmskap, kji½reporter, lagerdi½rer, kontordi½rer, kji½leromsdi½rer, di½rer til produksjonshaller og trykkerier, di½rer av jern, tre, tri½dglass, messing, plexiglass, med hi½ndtak av plast, bakelitt eller rustfritt sti½l, brennlakkerte di½rer uten i½pning av noe slag, eller med vinduer av forskjellig sti½rrelse og form, en uendelighet av porter og di½rer som ikke bare skal i½pnes, men ogsi½ lukkes omhyggelig, med et lite rykk i hi½ndtaket skal man kontrollere at porten eller di½ren virkelig er stengt fi½r man gi½r videre.

240

[Page 241]

Lik et nervi½st, gullig fi½lehorn av lys, hele tiden med varierende lengde, og elastisk, snirklete, som skrev lysstri½len signaturer fulle av alskens kruseduller, virrer den over det asfalterte gulvet (hvis altsi½ noe asfaltert kan henregnes til kategorien 'gulv'), feier langs de nedsti½vede, si½lvgr½, bi½lgete sti½lplatene og bjelkene i selve bygget, treffer et par henslengte arbeidshansker eller skjevgi½tte vernesti½vler, opplyser flyktig bunter av armeringsjern, liggende perspektivisk svaie som sammenklistret kjempespaghetti, pi½ rustflekke, flisete planker, brune av elde (uendelig fjernt fra de blonde og kvaeduftehde trematerialene i et nybygg). Du holder et i½rv½kent blikk pi½ den vinglende lysstrimen fra lommelykten (sykkellykten virker ikke), slik at du ikke skal sti½te mot bjelker eller jern som stikker ut fra stablen?. Lyset treffer den avflassede, engang ri½de kappemaskinen, som tydeligvis, ved hjelp av tykke hydrauliske stempler (det eneste som funkler, polert, blankt og ferskt, nesten sjokkerende, ni½r lyset rammer det, blant alt det nedslitte, rustne, sti½vete eller fettsvarte omkring), stempler som med veldig kraft presser to bevegelige egger mot hverandre inntil jernbuntene knekker tvers over som blomsterstilker.

Noe helt annet enn hva man vanligvis forbinder med ordet 'kontor': polerte skrivebord med calling, maskiner som summer eller klapper, filmrende datamonitorer, dresskledd menn som kveler telefonri½ret mens de bjeffer beskjeder til en kollega: ni½rmest en hytte eller brakke omtrent midt

i hallen; du griper det riksende, dinglete h   ndtaket og vet at lysbryteren er til venstre for d   ren. Du slukker lommelykten og tenner taklyset (men mellom den ene lyskildens forsvinning og den andres n   rv   r ligger et    yeblikk av totalt m   rke, s    kort at du ikke egentlig opplever det, og likevel var det der): et flekkete og ripete skrivebord av simpelt treverk, best   dd med diverse papirer, fors   ksvis ordnet i bunker, noen (av samme farve) spiddet p    en dertil egnet pinne, en telefon, en liten reiseradio, et par kulepenn    (bl   ) med firmaets logo, foruten limb   nd, saks, hyssing og annet lavbyr   kratisk parafernalia; skj   vet inntil skrivebordet en regulerbar kontorstol med arm-lener, setet s    kantslitt at b   de skumgummien i fi   ret og kjernen av finert tre tyter frem; p    veggene lagerlister med kodebetegnelser, tabeller, bilder av sportsbiler og halvnakne kvinner, dessuten et medisinskap merket med et avbleket gr   nt kors. Foruten en ekstra st   lr   rsstol besti   r innredningen ellers av en ribberadiator ved gulvet, et garderobeskap av gr   tt st   l og en

AVL   SNING | 241

[Page 242]

porsel   vask med speil over. Det er trolig den som er    rsaken til at det henger en kontrolln   kkel her inne (faren for lekkasje), nettopp ved siden av vannkilden, festet med en lenke til et r   r; du stikker den inn i kontrolluret og vrir om, som foreskrevet, med solen, som det heter,    n gang, det knir-ker, omtrent som n   r man trekker opp et gammeldags kaminur. Du klarer ikke la v   re     kikke inn i det falmede og skitne speilet idet du retter deg opp og h   rer n   kkelen klanke mot vannr   ret etter at du har sluppet den. Du lengter etter rynker. Du vil ha et gammelt ansikt s    snart som mulig.

Du st   r der foran speilet og skj   rer grimaser, mutters alene i et fullstendig folketomt jernlager, i en folketom industribebyggelse, omgitt av v   rnatten, i m   rket (ditt indre    ye ser det som en film, i fugleperspektiv, liksom tatt opp fra et fly: fi   rst bare takene og veiene, veilysene, bydelen som et kart, s    zooming, n   rmere og n   rmere, kamera ser til slutt gjennom taket p    jernlageret, s    gjennom taket p    kontorbrakken, og finner deg endelig st   -ende der foran speilet, og det finnes ikke lyd p    filmen, det er helt stille); ingen ser eller vet hva du gj   r, du er alene med ditt eget speilbilde. Men du vil ikke, du vil egentlig ikke v   re alene, du skulle    nske at hun l    v   ken og tenkte p    deg, n   , akkurat n   , nei du skulle    nske at hun kom, akku-rat n   , i dette skinnbarlige    yeblikk, at hun p    mirakul   st vis kom inn og hilste og sa navnet ditt, da kunne hun ikke unng        se deg,     snakke med deg, hvis det bare var dere to i den lille brakken inne i den folketomme hallen, da ville du fi    snakke med henne, uforstyrret, ansikt til ansikt, ikke bare snakke, du kunne ta h   nden hennes, holde den opp og si Du har fi   tt et rift der, dette er ikke noe sted for deg, og du ville beholde h   nden hen-nes i din, og hun ville smile til deg n   r du gjorde det, litt unnskyldende, fi   r du trakk henne inntil deg, la armene rundt skuldrene hennes og kysset henne, til     begynne med h   visk og varsomt, siden hardere, men hun ville ikke trekke seg unna, du ville stryke henne langs h   rfestet i nakken mens du kysset henne p    munnen (og du ville v   re ute av stand til overhodet     bruke den latterlige stemmen din), grave fingrene inn i h   ret hennes, og kysse henne, fi   rst forsiktige leppekyss, s    tungekyss, sterkere og sterkere, og. Du blir pinlig ber   rt over deg selv. Du bryter av din egen fantasi. Du tenker at det er for mange mennesker, til vanlig, de skygger for hverandre, st   r i veien for hverandre; i den store, utrivelige kantinen eller p    instituttets terom kan hun like gjerne snakke med noen andre som med deg, kan like

242

[Page 243]

gj   re se p    en annen (mann) som p    deg, men her, her inne i jernlageret, hvis hun virkelig hadde kommet hit, da ville hun v   re n   dt til     snakke

med deg og ingen annen.

Du har en veldig spesiell stemme. Hun har nesten ikke sagt noe til deg, men dī½t sa hun, om stemmen din, og hun rī½dmet faktisk etterpī½, da det gikk opp for henne hva hun hadde sagt, for det hun virkelig hadde sagt var Du har en grusefull stemme, et uuthodelig, skjī½rende hvin, en sag, et bau-filblad som snitter gjennom bevissthet til den som lytter, du vet det, for du har selv, dessverre, hī½rt denne stemmen, ogsī½ pī½ lydbī½nd, den har forfulgt deg siden du var liten, denne skjī½rende, hvinende stemmen som fikk de voksne til ī½ holde seg for ī½rene nī½r du maste, og senere, i voksenalder, har (de fī½) kjī½restene dine mī½ttet anstrenge seg, det har du sett, for ikke ī½ stoppe fingrene i ī½rene og brī½le Hold kjeft nī½r du blir hissig eller opprī½mt eller oppjaget, pī½ grunn av stemmen din, en hysterisk kvinnestemme i en mannskropp. Kanskje burde du vī½rt et stumt speilbilde, bildet av en hī½y og kraftig mann i begynnelsen av tyveī½rene, kanskje burde alle vī½rt stumme speilbilder, sī½ de andre slapp ī½ hī½re de forferdelige stemmene inne i dem.

Det ligner lyden av en tommel som blafrer fort og nervī½st gjennom en telefonkatalog. Du spenner kroppen og hī½rselen samtidig, i ī½n reaksjon, som hadde du auditive muskler ogsī½, men du tror, preliminī½rt, at du har hī½rt feil (som nattevakt vet du hvordan den mest ubetydelige og harm-lī½se lyd kan vokse til en skrekkinjagende kjempe i mī½rket og stillheten), men du hī½rer det igjen, omtrent den samme lyden, fra et forelī½pig helt ubestemmelig sted i lokalitetene, litt mer langvarig, fī½r den forsvinner, og du kan kjenne hvordan en blodī½re begynner ī½ banke mot den stramme svettebremmen inni hjelmen. (Det var tre stī½kker her i vinter dem klarte ī½ stikke a du kan se merka etter brekkjernet der (han pekte pī½ dī½ren der man ganske riktig kunne se smī½ flisete, rettlinjede sī½kk i det lyse treverket omkring lī½sen) dem har visst vī½rt rundt her flere ganger dem kom sī½ fī½rst inn gjennom det vindu der (han pekte) men jī½ har alltid med bikkja sī½ jī½ hī½per virkelig at jī½ treffer pī½rem da bare sierjī½ Ta?n King og sī½ flyrn bort og river ut ei kjī½ttkake a armen pī½m og hvis ikke gī½ngstern gir seg da sī½ tarn ut ei kjī½ttkake a den andre armen og da ern vel glad nī½r purken kommer og hentern tenker jī½ (og han humret fornī½yd, kollegaen som lī½rte deg opp

AVLLī½SNING | 243

[Page 244]

(pī½ denne ruten)). Du finner automatisk skjeftet pī½ gasspistolen, men tar den forelī½pig ikke opp, med en slags stolthet (eller bare fordi frykten for ī½ dumme seg ut og virke feig forelī½pig er stī½rre enn frykten for den ukjente lyden, eller kanskje for prinsipielt ī½ underreagere i den hensikt ī½ berolige deg selv), mens du begynner ī½ gī½, med noe som skal forestille faste skritt, i retning av lyden (som ikke hī½res mer). Du myser for ī½ skjerpe blikket, det fī½lger anstrengt kjeglen fra lommelykten der den vinger seg stakkato, lik en forlenget blindestokk, fra sted til sted, ikke uten en viss systematikk, for du vet allerede hvor de forskjellige maskinene er plassert, og hvor skap og dī½rer og porter befinner seg; du lar ogsī½ lykten famle over fī½rhusene pī½ de enorme lastebilene som stī½r parkert foran kjī½reporten, du fī½r et skimt av terninger i nylonpels hengende fra sladrespeilet, men ingenting unormalt. Nī½ hī½rer du lyden nok en gang, stadig blafrende, og sī½ ser du den, en skygge som forandrer form fra en vag liten klump til et slags virrende kors mens den lī½sner fra en stī½lbjelke og flyr, du ser den i silhuett mot feltet av gjennomsinnelig glassfiber der oppe (det har tydeligvis begynt ī½ dages for alvor), du sī½ker med lykten og finner fuglen, som straks (du ser sī½vidt et glimt i de svarte ī½ynene) flyr videre inn i halvmī½rket.

Du mī½tte i tilfelle ī½pne samtlige av de digre, elektrisk drevne kjī½reportene pī½ vidt gap. Den mī½ bli der inne, bak de lī½ste dī½rene, til dagen etter, mens timene gī½r, og den tidlige sommerdagens lys gjī½r flere og flere detal-

jer synlige gjennom glassfiberplatene, den m̃ĕ½ forflytte seg innenfor dette avgrensede rommet, som en flue i et kott, tenker du, mens du sykler (stadig med et ṽĕ½kent blikk for utstikkende jern) bort til den siste kontrollñĕ½kkelen og vrir den om i uret (stadig med det samme knirket til f̃ĕ½lge). Du ĩĕ½pner den f̃ĭĕ½rende metallđĕ½ren (nesten identisk med den du kom inn av, men beliggende i den andre enden av hallen), l̃ĕ½fter sykkelen (m̃ĕ½ysommelig) over terskelen. D̃ĕ½ren klapper igjen bak deg med et smell (sterkt nok i stillheten, men ikke s̃ĕ½ sterkt som det h̃ĕ½res inne i hallen: du ser for deg hvordan den innstengte fuglen skremt flakser gjennom lokalet mens dr̃ĕ½nnets ekko ruller bort og d̃ĕ½r hen). Du er ute, det er mildt, det lukter ṽĕ½tt gress, det blir en gr̃ĕ½ṽĕ½rsdag, men likevel kan du se at det har lysnet bare p̃ĕ½ den korte tiden du har ṽĕ½rt inne i jernlageret, du ser at det kunstige lyset er i ferd med ĩĕ½ blekne, det er s̃ĕ½vidt du og sykkelen kaster slagskygge p̃ĕ½ asfalten under gatelykten; du glemte ĩĕ½ slukke den ñĕ½ igjen. Et d̃ĕ½rlig tegn. Du

244

[Page 245]

m̃ĕ½ ha sovnet med lyset tent, og dels vid̃ĕ½pne, dels blunkende, men i alle fall hovne, tunge, og utslitte ĩĕ½yne, men straks du lukket dem for endelig ĩĕ½ hvile, skar rommet i ĩĕ½ rotere som et lykkehjul (eller snarere ulykkeshjul) styr̃ĭĕ½st snurrende med tente lamper, fortrukne gardiner, halṽĕ½pne skapđĕ½rer og henslengte sokker, hele ṽĕ½relset en sentrifuge med deg inni, den fikk kvalmen til ĩĕ½ stige opp i deg som ñĕ½r skyllevann pumpes gulpende ut av en vaskemaskin, ja nettopp, tenker du, og det var bare ved ĩĕ½ ha lyset tent og holde ĩĕ½ynene krampaktig ĩĕ½pne at runddansens kunne stoppes, eller rettere sagt bremses, holdes tilbake, men som vanlig m̃ĕ½ du, likevel, p̃ĕ½ alltid like mysterios̃ĭĕ½st vis, ha sovnet, s̃ĕ½ ĩĕ½ si med ĩĕ½pne ĩĕ½yne, stirrende stivt ut i rommet som en utstillingsdukke.

Armen er kledd i hvitt. En hvit skjorte, du ser det i den grad du orker ĩĕ½ holde ĩĕ½ynene (mysende) ĩĕ½pne, men du kjenner at den er ukneppet i halsen, og at du tydeligvis ikke har slippet p̃ĕ½; til gjengjeld virker det som du stadig er if̃ĭĕ½rt benkl̃ĕ½rne (hvilket kan bekreftes ved et kort blikk), med samt de svarte skoene, eller mer ñĕ½yaktig den ene av dem; denne erkjennelsen muligg̃ĭĕ½res ved at dynen ikke ligger over deg, men derimot i en potetstappektig eller deigligende haug p̃ĕ½ gulvet. Etter et ĩĕ½yeblikks ñĕ½ling (bevegelsen fryses) lar du h̃ĕ½nden reversere fra den uavsluttede, pinefulle gesten henimot lysbryteren, og du kjenner hodesmertene skj̃ĭĕ½re som et gitter av metall mot kraniet idet du med overkroppen halvt ute av sengen strekker deg etter dynen, f̃ĭĕ½r tak i en snipp og haler den, sakte, grep for grep, til deg; den kjennes tung som en sekk med sagflis eller sand, men du lykkes, merkelig nok, i ĩĕ½ dra den opp i sengen og over deg. Du vet enñĕ½ ikke om luften er r̃ĭĕ½ og ullen og alle lyder er dumpe, og det alts̃ĕ½ sñĕ½r, eller om det er iskaldt og klart, men du skj̃ĭĕ½rer i alle fall tenger av hat til disse morgnene, du avskyr tanken p̃ĕ½ en ny vinterdag, p̃ĕ½ en ny dag i det hele tatt, du nekter ĩĕ½ trilles mot en ny dag som til en operasjonssal der et smertefullt kirurgisk inngrep venter deg. Du sovner igjen.

Neste gang er det lyst nok til at du kan tyde tallene p̃ĕ½ vekkerklokken: tre minutter over ĩĕ½tte. Husket du ĩĕ½ kj̃ĭĕ½pe inn? Du bestemmer deg for ĩĕ½ st̃ĭĕ½ opp. Er det i dag det skal ṽĕ½re presentasjon av kampanjen for den nye pensjonistkontoen? Du husker ikke. Men du husker disse bankfolkene i sine gr̃ĕ½ eller midnattsbl̃ĕ½ dresser, disse tvangsnevrotiske, hum̃ĭĕ½rl̃ĕ½se, grunke-

AVL̃ĕ½SNING | 245

[Page 246]

tellende analkarakterer, ñĕ½r de ankommer byr̃ĭĕ½et og griper om sitt engangs kaffekrus med gravalvorlige og storsnutete miner, mens de slafser i seg av

de gratis wienerbrøddene, bare rent teoretisk i stand til å fatte et humoristisk poeng i annonsene, men desto mer i stand til å bekymre seg over hvor mye det vil koste, om det ikke skrives for mange timer, om ikke noe kan sløyfes, om man ikke kan bruke et billigere medium, disse puritansk pengepungerske, fossile regnemaskinene fra gammelkapitalismens Bete-und-arbeite-sparsomme stadium (banksjefens obligatoriske historie om sin far, som ble velstående fordi han aldri sløste, fordi han plukket opp brukte spikre på gaten og rettet dem ut og la dem i en dertil egnet eske, slik han puttet hver jevnlig skilling som kunne avses inn på en konto i provinsbanken han siden skulle komme til å styre, en konto som må ha vokst til en gigantisk, gullskimrende, formelig sprengende forstoppelse av penger, som han så kunne liene ut til konkurstruede båndere og småkjøpmenn for blodrenter, slik at kontoen svulmet ytterligere, en svimlende ereksjon av gullmynter som pekte inn i himmelen, mens han fortsatte å plukke opp brukte, tilogmed rustne spikre og rettet dem ut, og la dem i den dertil egnede eske); du husker disse bankfolkene og den gorrtarurige kampanjen deres, som du foretrekker å uttrykke det, men du står like fullt opp, mens du trykker hjenden mot pannen, som om det skulle hjelpe, den er svett, men du fryser. Du prøver å finne tåflene med fittene. De er ikke der de skal være, det er de aldri (men hun klarte alltid, på en eller annen måte, å holde orden på dem). Du finner ut at de er blitt skjult langt under dobbeltsengen, du når dem ikke uten å kripe halvveis under den, hvilket er umulig med det bankende hodet og den stule armen; du ser deg om etter et redskap, og finner en gammeldags kleshenger av tre (navnet og adressen til konfeksjonsforretningen den stammer fra står trykt på den, og å verst på hver av armene, symmetrisk, heraldisk, til høyre og til venstre, kan man lese henholdsvis Dresser og Frakker, og du erindrer langt borte at du har lest at også enkelte dyr, nærmere bestemt sjimpanser, gjør bruk av redskaper, nemlig en plantestengel eller pinne som de stikker inn i åpningene på en maurtue som de ellers ikke ville hatt tilgang til, maurene setter seg på pinnen, som apen, eller nærmere bestemt sjimpansen, så trekker ut med jevne mellomrom, for å slikke i seg maurene og spise dem). Du klarer faktisk å pirke dem frem, under voldsomme anstrengelser, ved hjelp av kleshengeren: tåflene har fått lav- eller skjeggliknende kranser av støvdotter rundt det gule, semskede skinnet.

246

[Page 247]

Det rinner deg i hu at du allerede har ån sko (og en sokk) på deg, du må altså ta skoene av før du kan ta (begge) tåflene på deg, eller du kan gå med sko på den ene foten (den venstre) og tåffel på den andre, noe som formodentlig ville være ubehagelig fordi skoene har hø og tåffelen ikke, og således fører til halting, eller du kan prøve å finne den andre skoene og gå med to sko (det virker umiddelbart høpligst). Du bestemmer deg definitivt for å ta skoene av og tåflene på, og gjør det, mens du omhyggelig unngår brå bevegelser. Når du omsider har fått begge tåflene på deg, finner du, utrolig nok, sløbroken under en bunke med assortert skittentøy, som i et lydløst ras velter ned fra stolen, og du tar plagget på deg, utenpå den hvite skjorten og buksene, for du fryser.

Et visst månster som stadig gjentas, med små variasjoner: en siste bil glir forbi det gule lyset, hastig snikende, og den etterfølgende, som akkurat har kommet for sent til å passere, stopper med en glidende, resignert nedbremsing (farten er lav og fittet er glatt) som likevel avsluttes med et lite rykk som fører bilen til å duve svakt på fjærene, og denne stoppmanøvre forplanter seg så mer eller mindre jevnt bakover i kjølen (som du ikke ser noen slutt på), noe som (fra ditt fugleperspektiv) fører den til å ligne på en treg, leddet larve som trekker seg sammen, inntil alle bilene står helt stille, men noen meter nærmere lyskrysset; i mellomtiden har trafikklyset for den

tverrgående ende i kielen blitt gult og grønt, den første bilen setter seg i bevegelse, enten helt glidende, med umerkelige graderinger fra null og oppover, eller med et lite rykk (analogt med rykket i den bilen som har bremsset opp i den andre retningen), og fra denne første bilen forplanter bevegelsen seg sakte bakover i kielen, noe som (fra ditt fugleperspektiv) ligner en leddet larve som strekker seg ut, denne gangen, inntil en av bilene i kielen må resignere når det gule lyset er blitt rødt, og stoppe, slik at den motsatte bevegelsen kan ta til i den andre retningen. Variasjonene utgjør i hovedsak av at endel biler (de fleste) fortsetter rett frem, mens andre, med sine oransje blinklys i funksjon, svinger til høyre eller til venstre. Det hele ligner, slik du ser det fra vinduet (mens du skutter deg og trekker sløyken sammen og knytter beltet i livet), et enormt, skjematisk kors, hvor korsarmene uanstelig er i bevegelse, vekselvis, som et kinetisk minnesmerke over trafikkdiringen.

AVLESNING | 247

[Page 248]

Har du husket det? Allerede tanken på at du kan ha glemt det, før i år i årsmøtet svettestjerner til i glimte fra porene i hindeplaten (hvis du ser på dem, men det gjør du ikke), du kjenner pulsen murre og prikke mot hindeleddene, og musklene som spenner seg formålsløst, du rører deg noe stivere, men du rører deg, du får i seg visshet i dette, du styrer dine usikre skritt mot kjøkkenet, snur borti en avisbunke (slik at den mister sin prete likevekt og glir ut i tilnærmet vifteform), uten å miste balansen, du stanser et øyeblikk og ser på døren til kjøleskapet før du åpner den med et rykk som før noe (flasker?) til å klirre. Melk, gammelost, meierismør, margarin, ketchup, sveitserost, yoghurt, kaviar, geitost, egg, agurk, majones, ferskrepålse, appelsinmarmelade, tunfiskpostei, parmesanost, kapers, blomkål, thousand-islands-dressing, prim, hvitløg og sjokoladesaus, endog appelsinjuice, men ikke så mye som en halvflaske pils, det kan ikke være mulig, du begynner å plukke de mange glassene, plastflaskene, tubene og pakkene ut av skapet og setter dem på kjøkkenbenken (mens du dumt og hinfallent tenker at hvis hun ennå hadde vært her kunne hun fortalt deg nøyaktig hvor flaskene eventuelt sto) for å finne ut om de kanskje, av en eller annen uforståelig årsak skulle være skjult av noe foran; det er likevel mulig: skapet er tomt, det vil si tomt for det eneste nødvendige, eller, omvendt uttrykt, fullt, fullt av alt annet enn det det skulle vært fullt av.

Du holder på å i å være fullstendig, det vil si virkelig være til edru tilstand, munnhulen er trødaktig seig og tårr på samme tid, strupen kjennes som en tvunnet gummislange tilstoppet av jordklumper eller noe lignende, vridt i korktrekkerfasong, og i et siste desperat forsøk river du ut først den ene, så den andre av de to mørkefarvede skuffene nederst, de kalte grønsaksskuffene, som pleier å inneholde gjenglemte matvarer av ymse slag, røde gulrøtter, mugne tomater, agurker i en tilstand av svampete opplysning, underveis til rent likvid tilstand, et slags tykflytende grønt slim, og der, på bunnen av skuffen, ligger, utrolig nok (du må ha lagt dem der av det man kan kalle diskresjonshensyn, fordi du ventet gjester, eller, klarere uttrykt, for at gjestene ikke skulle forlange å få drikke dem opp:) fire av de trinne, nesten halslause flaskene, dugget av kulden, og først nå begynner du å skjelve på hendene, men ikke så mye, du klarer fint å skru av korken, det har ingen hensikt å finne et rent glass, ikke et skittent heller, du ser det direkte i deg fra flasken mens hinden dirrer som et elektrisk apparat, det

248

[Page 249]

kalde let renner fridende ut av munnvikene dine, ned langs haken, det faller drøyevis på det hvite skjortebrystet, men du før i deg en stor slurk,

ĭĕ½l, selvsagt, bare idioter reparerer med sprit, det er motbydelig, tenker du, man spyr det opp igjen, men dette er ĭĕ½l, kaldt ĭĕ½l fra kjĭĕ½leskapet.

Det sveller fresende, de smĭĕ½ gjennomsiktige, tynne hinnene danner kup-ler og brister langs glasskanten, henger nesten ut over den, det ligner skum-gummi, nei, tenker du, noe levende, i uoppĭĕ½rlig aktivitet, en aktivitet som egentlig er et forfall, ettersom tilgangen pĭĕ½ gassbobler fra selve vĭĕ½sken (de er fullkomne miniatyrkuler og stiger lynraskt opp, tett etter hverandre, i ver-tikal gĭĕ½segang, som om de fulgte en usynlig trĭĕ½d, helt i lodd eller lett buet) tross alt er mindre enn avgangen (skumsfĭĕ½rene som brister), og du legger merke til hvordan den myke puten av skum begynner ĭĕ½ synke sammen pĭĕ½ midten, og du vet at hvis du venter lenge nok, vil hele det knitrende, vimr-ende teppet av skum bli redusert til en uregelmessig hvitlig brem rundt glas-sets indre omkrets, med enkelte trĭĕ½der strukket ned mot drikkens overflate, der en lignende hvitlig stripe flyter lik havskum i strandkanten, og stripen vil slingre nĭĕ½r du lĭĕ½fter glasset for ĭĕ½ drikke; men ennĭĕ½ stĭĕ½r skummet hĭĕ½yt, boblene som brister er store, og nĭĕ½r du lĭĕ½fter glasset til leppene, hĭĕ½rer du fresingen tydeligere, og pĭĕ½ overleppen fĭĕ½r du en skumbart som du tĭĕ½rker vekk med hĭĕ½ndbaken mens du setter glasset ned.

Roen. Den store roen innfinner seg etter at du er ferdig med den andre flasken, og du skurrer korken av den tredje med ledige hĭĕ½ndbevegelser. Et stykke ned i denne kommer munterheten, gleden over at den antropofage vintermorgenen ikke lenger kan ete deg, du kan rolig kikke ut av vinduet, ned pĭĕ½ lyskrysset, der rushet nĭĕ½ er i ferd med ĭĕ½ glisne litt, og det har begynt ĭĕ½ snĭĕ½, den nyfalne snĭĕ½en hvirvles opp rundt bilhjulene som dunete stĭĕ½v, og i en lite trafikkert sidegate aner du et blekt slĭĕ½r, lik jevnt fordelt sigarett-rĭĕ½yk eller gasbind, over hjulsporene i den gamle snĭĕ½en, og nĭĕ½r du trykker nesen og kinnet inntil det kalde vinduet og plirer mot enden av gaten, sĭĕ½ langt ĭĕ½yet rekker, sĭĕ½ svinner alle konturer av hus og gater hen i en lun grĭĕ½-het av fallende snĭĕ½, av hundretusener svirrende fnuggs adderte ugjenom-siktighet, som i denne stund, etter nesten tre hele flasker pils, forekommer deg rĭĕ½rende og vakker. I et abrupt glimt husker du (og du kjenner det som en ilende, nordlysaktig og bĭĕ½lgende smerte i brystet, en fĭĕ½lelsesmessig

AVLĭĕ½SNING | 249

[Page 250]

revmatisme) at du en gang sto slik og sĭĕ½ henne transformeres fra en lang-somt bevegelig klump til et klart avgrenset individ, utsprunget av snĭĕ½dre-vet: fĭĕ½rst bare en anonym, mĭĕ½rklaten skygge, den kunne vĭĕ½re hvem som helst (slik de aller fleste er hvem som helst for deg), bare en intuitiv anelse pĭĕ½ grensen til slump som fikk deg til ĭĕ½ fikserte akkurat den skikkelsen, men etterhvert som hun nĭĕ½rmet seg og ble tydeligere skjĭĕ½nte du at sjansene for at det skulle vĭĕ½re henne, ĭĕ½kte, inntil du kjente igjen klĭĕ½rne og ganglaget, og til slutt det signalaktige inntrykket man fĭĕ½r av et kjent ansikt fra lang avstand (det virker underlig fremmed, skjematisk, og samtidig sĭĕ½rpreget), og du sĭĕ½ henne stanse ved gatedĭĕ½ren. Litt etter, da du snakket med henne i porttelefonen, tenkte du pĭĕ½ den tilsynelatende enorme avstanden (ogsĭĕ½ i tid) mellom den navnlĭĕ½se skyggen du fĭĕ½rst hadde observert, og den kjente stemmen, stemmen som var hennes og ingen annens.

Hvorfor skulle du ikke det? Hvorfor skal man aldri gjĭĕ½re det man har lyst til? Fordi man er et normalt menneske? Man er ikke et normalt menneske, tenker du. Man har et stort skrik inne i seg fra det som skulle vĭĕ½rt sagt men aldri blir det, tenker du. Altsĭĕ½ kan du prĭĕ½ve ĭĕ½ ringe henne. Men fĭĕ½rst mĭĕ½ du ha litt mat i livet; nei, fĭĕ½rst mĭĕ½ du ha en rĭĕ½yk, det er viktigere, og du begynner ĭĕ½ grave deg gjennom bukselommer, jakkelommer, frakkellommer, dokumentmapper og lignende (mens du tenker at hvis hun hadde bodd der ennĭĕ½, ville hun ĭĕ½yeblikkelig kunne ha sagt nĭĕ½yaktig hvilket antall sigaretter

som befant seg hvor) inntil du endelig finner en sammenklemt pakke med en knekket og to hele sigaretter i lommen pĩ½ nettopp den slĩ½brokken du har pĩ½ deg, men sĩ½ begynner jakten omigjen, denne gangen pĩ½ fyrstikker eller lighter, og du mĩ½ atter grave deg gjennom bukselommer, frakkelommer, dokumentmapper og lignende, samt slĩ½brokens tre lommer, denne gangen uten noe som helst resultat, sĩ½ du starter en mer vidtgĩ½ende undersĩ½kelse av bord, skuffer, skap, kroker og kriker (som det heter), men stadig uten resultat.

Du setter en av kokeplatene (den minste) pĩ½ fullt. Du kan nĩ½ hĩ½re hvordan det ringer et sted (og du vet ikke hvordan det ser ut der telefonen nĩ½ ringer, du har ikke noe erindringsbilde av det, ganske enkelt fordi du ikke har vĩ½rt der, det er som ĩ½ rope pĩ½ noen i mĩ½rket), det ringer for andre gang, ikke noe svar, tredje gang, ikke noe svar, fjerde gang, ikke noe svar, femte

250

[Page 251]

gang, ikke noe svar; sjette gang blir ringelyden avbrutt ved at noen lĩ½fter av rĩ½ret. Den gretne og sĩ½vndrukne kvinnestemmen sier ikke noe annet enn Ja? og du kan ennĩ½ ikke vĩ½re sikker pĩ½ at det er henne, men stemmen minner om hennes, og du forteller hvem du er, og hun gjenmĩ½ler ĩ½ nei! du! jeg trodde jeg var ferdig med deg for godt; og du mumler noe om at du satt og tenkte pĩ½ henne, pĩ½ den gangen du sĩ½ henne vokse ut av det navn-lĩ½se ingenting i snĩ½drevet, og siden stemmen hennes i porttele ... og hun avbryter Er du klar over at jeg kom hjem klokken fem i dagmorges flighten var helt jĩ½vlig vi mĩ½tte gĩ½ ned og vente i seks timer fi½r vi kunne dra videre pĩ½ grunn av det fordĩ½mte vĩ½ret passasjerene sutret som unger og en ekkel berĩ½mthet drakk opp hele kvoten sin og lagde kvalm og ville inn i cockpi-ten og fi½ oss til ĩ½ lande et eller annet sted oppi dalom og pĩ½sto han skulle pĩ½ en konferanse og sĩ½ pĩ½ toppen av det hele du klokken kvart over ni om morgenen hva er det egentlig du vil? og du sier Jeg ville bare si at jeg satt og tenkte pĩ½ det du var sĩ½ pen den gangen du kom inn fra snĩ½drevet, du hadde rĩ½de roser i kinnene og dri½per av smeltet snĩ½ i hĩ½ret, at de andre (du nĩ½ler) affĩ½rene jeg har hatt egentlig ikke har vĩ½rt noe sĩ½rlig jeg mener at det egentlig er deg jeg er, og hun sier Smerte og trĩ½st det er ikke noe annet enn smerte og trĩ½st med deg men jeg er ikke interessert i din smerte og jeg vil ikke vĩ½re din trĩ½st du er sentimental stadig like sentimental brutale mennesker er de mest sentimentale sĩ½rlig i fy... det skulle jammen ikke forundre meg om du klokken ni om morgenen og i en alder av femogtyve er full, er du det? har ikke du en eller annen jobb ĩ½ gĩ½ til? fri? hvorfor i all verden skulle du ha fri i dag? forresten ikke min business min business akkurat nĩ½ er ĩ½ sove hĩ½rer du SOVE uten ĩ½ forstyrres av sĩ½nne bĩ½llete tĩ½reperser og liksom-nostalgiske krokodiller som deg nei det nytter ikke ĩ½ unnskyldte seg du vet godt ihvertfall i edru tilstand hvis du husker hvordan det er da at jeg gir totalt blaffen i deg jeg vil vĩ½re i fred hold kjeft med deg, og plutselig, som elektrisk strĩ½m, knitrer raseriet gjennom kroppen din og du sier Din jĩ½vla megge ditt sleske sukkerhĩ½l du er skjĩ½rende falsk det var du som ... med to ... grenselĩ½st sĩ½t og sjarmerende mot dem egoismen din forteller deg at du har fordel av ĩ½ ... kynisk som faen nĩ½r du ikke har noe ĩ½ hente du er et kassaapparat med, og ditt siste ord, en vulgĩ½r benevnelse pĩ½ det kvinnelige kjĩ½nnsorgan, nĩ½r ikke lenger enn til mikrofonen i rĩ½ret, ettersom samtalen gikk over fra ĩ½ vĩ½re en dialog til ĩ½ bli en monolog ved ordet 'kassaappa...', med et klikk som betydde at hun la pĩ½ rĩ½ret.

AVLĩ½SNING | 251

[Page 252]

Du har nĩ½ et skrikende behov for rĩ½yk. Du erindrer at du hverken har fyrstikker eller lighter, men du gĩ½r likevel ut pĩ½ kjĩ½kkenet for ĩ½ lete. Der

ser du til din forbauselse at den ene av komfyrens kokeplater har forandret farve fra rustflekke grøntsvart til gulrødt. Du blir tenksom. Uten å sløse av platen spriker du med fingrene og nærmer deg den til den ulmende skiven, millimeter over den, og du kjenner heten svi mot håndflaten og undersiden av fingrene, inntil smerten blir sterkere enn din egen vilje. Da rister du hånden og blaser på den før du fisker frem sigaretten (en av de hele) fra den kriblende pakken, putter den i munnen og biter deg over ovnen så den andre enden av sigaretten rører platen (og du kjenner varmen igjen, denne gangen mot ansiktshuden), samtidig som du ved gjentatte, korte inhaleringer klarer å få tobakken og papiret til å brenne. Du kjenner den bitre røyken sive igjennom, først i små gjerrige puff, så i større gufs, du løfter sigaretten og gransker gloen, den er stor nok, du sløser av komfyren, men blir stående og glane fjettet på det blussende metallet, som later til å nærme seg flytende tilstand (slik du har sett glødende jern renne som saft av blodappelsiner i smelteverkene), men ennå virker tykt og sirupsaktig, et hjul av brennende metall, et flatt, rødt lokk av en sol, metallisk glødende gjennom de drivende skyene, snart tildekket, snart synlig, med uleselig påskrift, lik en nedslitt kobbermynt fra et forlengst oppløst keiserrike. Solnedgangsslys, men likevel dag, og du hadde gått til endeholdeplassen for å møte noen (du har glemt hvem) som ikke var der, men da kom trikken, den gikk rundt i sløyfen og stoppet med et tungt rist, samtidig som slepet av hermetikkbokser den dro etter seg sluttet å skrangle. Det ble helt stille.

Trikken var svart, og så ut som den var herjet av brann eller eksplosjon eller begge deler, et vrak uten en hel rute, men til gjengjeld med røde-kors-merker, døråpneren åpnet seg (røde-kors-merkene ble foldet inn og forsvant), og ut steg en småvokst, undersetsig, litt fet mann, han var barhodet (og skallet), men kledd i en loslitt vinterfrakk; like fullt funklet fingrene hans av store ringer med diverse smykkesteiner. Du syntes han virket truende, og gjorde deg klar til kamp, men ved nærmere ettersyn virket ansiktet hans heller fromt og saktmodig, dessuten en smule bedrøvet. Mens ringene lynte spurte han, i bekræftende form, Du leter etter noen? og du svarte, usikkert, Ja, men hun er ikke her, det var en misforståelse, jeg tror klokken og hjertet hennes ikke virker om natten (det ble plutselig natt), og han sa Det

252

[Page 253]

er ingenting å bry seg om, det er ikke derfor du har kommet hit, det var bare et påskudd; nei, det du først forstod er at meningen ligger i den meningsløse, det er de meningsløse ordene som inneholder alt du trenger å vite. Så snudde han ryggen til og spydde utover perrongen. Deretter gikk han inn i den ramponerte trikken igjen, døråpneren lukket seg (du la merke til at røde-kors-embemene nå var erstattet med dødningshoder), vognen kjørte nedover mot byen og forsvant.

Ikke med det første skrittet ned fra bussen, men med det andre, treffer ståvelen din is, allerede knust, riktignok, ettersom det er langt på dag, og mange har gått av denne holdeplassen før deg (og en av dem, eller snarere flere etter tur, har knust den sprøe hestetisen over stålepytten); nå henger bare noen skorpeaktige og matte, sukkerlignende rester igjen rundt kantene, de knaser såvidt. Du trodde at stålepytt-isen ville tine under solen i løpet av dagen, men det har den altså ikke gjort, hvilket er et tydelig senhøstes vintertegn, tenker du. Du griper etter skjerfet for å stramme det, men du har ikke noe skjerf. Slipset varmer ikke. Altså fryser du på halsen mens du går over den store og nokså tomme parkeringsplassen (nesten alltid tom for biler, du skjønner ikke helt hva den skal være til, bortsett fra at en slags trafikk-skole av og til driver instruksjon der, de stiller opp en rad selvlysende plastmarkører, av form som heksehatter, og lar de vordende motorsyklister kjøre slalom mellom dem, sakte, nesten i gangart). Plassen virker stående

enn vanlig. Alle avstander vokser n $\frac{1}{2}$ r man fryser, tenker du; det blir lenger og lenger i $\frac{1}{2}$ g $\frac{1}{2}$ jo mer man fryser. De enorme kunstfiberkostene, som oppvaskb $\frac{1}{2}$ rster fra et elektrifisert Brobdingnag, festlig delt inn i farvede sektorer: gult, r $\frac{1}{2}$ dt, bl $\frac{1}{2}$ tt, svart, de henger der, uvirksomme, observerer du gjennom rutene til vaskehallen. De opprullbare glassportene til verkstedet er ogs $\frac{1}{2}$ lukket, men du ser et par mekanikere der inne, den ene b $\frac{1}{2}$ yer seg forover og peker med et verkt $\frac{1}{2}$ y mens den andre rister p $\frac{1}{2}$ hodet og gj $\frac{1}{2}$ r en avfeiende armbevegelse. Det sn $\frac{1}{2}$ r ikke.

Men enhver ape, enhver geit, enhver frosk blir jo unnfanget og fi $\frac{1}{2}$ dt, den begynner som en celleklump, en klyse liv, den trenger ikke engang i $\frac{1}{2}$ v $\frac{1}{2}$ re et pattedyr for i $\frac{1}{2}$ begynne som en celleklump, fortsetter du den avbrutte tankerekken, den blir unnfanget og fi $\frac{1}{2}$ dt aldeles umetafysisk, p $\frac{1}{2}$ det mest vulg $\frac{1}{2}$ re biologiske vis, og det er ingenting prinsipielt som skiller mennes-

AVL $\frac{1}{2}$ SNING | 253

[Page 254]

kets unnfangelse og fi $\frac{1}{2}$ dsel fra for eksempel apens, eller geitas, eller froskens, p $\frac{1}{2}$ det mest element $\frac{1}{2}$ re niv $\frac{1}{2}$. (Dyr interesserer deg for i $\frac{1}{2}$ vrig bare som eksempler.) Dessuten (og det er n $\frac{1}{2}$ helt uomtvistelig) har livet utviklet seg fra enkle former til mer kompliserte, over milliarder av i $\frac{1}{2}$ r, stadig mer kompliserte former, men basert p $\frac{1}{2}$ de samme simple grunnprinsippene, med celler, der livet sitter fanget, s $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{2}$ si, og alts $\frac{1}{2}$, for i $\frac{1}{2}$ gj $\frac{1}{2}$ re historien kort, tenker du, s $\frac{1}{2}$ kommer alt n $\frac{1}{2}$ levende fra noe fi $\frac{1}{2}$ rlevende, og alt komplisert levende fra noe enklere levende, og alt intelligent levende fra noe dumt levende. Gitt at apeligende vesener, s $\frac{1}{2}$ kalte primater, oppst $\frac{1}{2}$ r etter dr $\frac{1}{2}$ yt hundre millioner i $\frac{1}{2}$ r med pattedyr, rekapitulerer du, mens du ser (uten i $\frac{1}{2}$ se) p $\frac{1}{2}$ en stabel motoroljebokser (TILBUD VINTEROLJE), og disse primatene utvikler seg til menneskeaper, og disse menneskeapene sm $\frac{1}{2}$ tt om senn til primitive mennesker, og disse igjen til moderne mennesker (i fysiologisk forstand), s $\frac{1}{2}$ vil det oppst $\frac{1}{2}$ et noks $\frac{1}{2}$ vrient problem, nemlig: akkurat hvor, p $\frac{1}{2}$ hvilket stadium, blir den ud $\frac{1}{2}$ delige sjel plutselig og uten forvarsel implantert, eller snarere injisert, gjennom en guddommelig kanyle, i mennesket, fortrinnsvis i hjernen, kanskje; p $\frac{1}{2}$ hvilket stadium, alts $\frac{1}{2}$, n $\frac{1}{2}$ det ellers er snakk om en biologisk kontinuitet? Men hvis sjelen ikke plutselig, ved et mirakel, spr $\frac{1}{2}$ ytes inn i det mer eller mindre apete og d $\frac{1}{2}$ delige legemet, hvordan kan den da v $\frac{1}{2}$ re ud $\frac{1}{2}$ delig og frittsvevende, hvis den liksom vokser frem sammen med hjernecellene? P $\frac{1}{2}$ n $\frac{1}{2}$ yaktig hvilket stadium er da mennesket blitt ud $\frac{1}{2}$ delig? Vil for eksempel homo sapiens neanderthalensis krepere uguddommelig og for alltid som en hvilkensomhelst hyene eller flatlus, mens homo sapiens sapiens besitter en ud $\frac{1}{2}$ delig substans og vinner evig liv? Alts $\frac{1}{2}$, konkluderer du (atter en gang), har ikke mennesket noen ud $\frac{1}{2}$ delig sjel, det er en umulighet, og hun kan ikke v $\frac{1}{2}$ re i helvete.

En bensinstasjon er i grunnen noe totalt fremmed for deg. Du har aldri l $\frac{1}{2}$ rt i $\frac{1}{2}$ fi $\frac{1}{2}$ re s $\frac{1}{2}$ kalte motorkj $\frac{1}{2}$ ret $\frac{1}{2}$ y, og dermed ferdes du p $\frac{1}{2}$ bensinstasjonen, ikke akkurat som en illegal inntrenger, men ihvertfall som en lett beklemt gjest (du husker med ubehag en gang du var bilpassasjer og ble satt til i $\frac{1}{2}$ fylle bensin; du klarte ikke engang i $\frac{1}{2}$ henge tuten, eller hva man kaller det, tilbake p $\frac{1}{2}$ pumpen, den passet liksom ikke noe sted, og du sto der med denne tuten i h $\frac{1}{2}$ nden som et rart dyr og ble ikke kvitt den, og fi $\frac{1}{2}$ lte deg latterlig). Inne i butikken kjenner du deg imidlertid p $\frac{1}{2}$ sikrere grunn. Du skal ikke ha hjulkapsler, vindusviskere, vaskesvamper, isskra-

254

[Page 255]

per, fi $\frac{1}{2}$ rtehjelpssett, varseltrekanter, kjettinger, batteriladere, takgrinder, bakspeil, setetrekk, bilpersiennner, rattl $\frac{1}{2}$ ser, bensinkanner, jekker eller eksos-

pottereparasjonssett, selvsagt ikke, men heller ikke skummet melk, por-nobla der, stjerneskruttrekkere, sveitserost, konfekteske, eplemost, baksag, iskrem, tigerstripete pledd, badmintonsctt, tegneserier, nīġ½kkelringer, kule-penner, kaffekrus, selvklebende gullbokstaver, lommelykter, riskrem, twin-ger, appelsiner, snus, baseball-luer eller mentolpastiller. Du ġīġ½r rett bort til kassadisen og stiller deg i den korte kīġ½en. Du ser mot hyllen med rul-letobakk (uten ġīġ½ se) og mens du venter slīġ½r du (atter en gang) fast at du ikke tror pīġ½ dīġ½mmer som noen slags tegn eller varsler, men at du likevel ikke kan bli kvitt erindringen om den fete mannens dictum, og at det kan tolkes pīġ½ to helt motsatte mīġ½ter, nemlig 1) at det som er dīġ½dt, er dīġ½dt, og den som er dīġ½d, er dīġ½d, og at den dīġ½de er hinsides enhver mening, altsīġ½ i det meningslīġ½se, og der ligger hele līġ½sningen pīġ½ problemet; eller 2) at det mest absurde, altsīġ½ det mest meningslīġ½se man kan tenke seg, er at det fak-tisk finnes en udīġ½delig sjel og at denne sjelen kan komme til helvete.

Dīġ½mmetrikken. Den gir deg alltid en assosiasjon: du sto pīġ½ holdeplassen (virkelighetens, ikke dīġ½mmens), det var en soloppfattet og stīġ½vende som-merkvelde, du skulle til byen for ġīġ½ mīġ½te noen venner, og den unge kvinnen (skjīġ½nt ung?, hun hadde en ubestemmelig alder, tenker du, men kanskje i underkant av tredivet, slik du er nīġ½) som sto ved siden av deg, med et stramt skaut pīġ½ hodet (fordi hun hadde mistet hīġ½ret?), og en underlig mīġ½rk, rīġ½d-lig brunfarge i ansiktet, hun snudde seg plutselig inn mot veggen og brakk seg, ġīġ½n gang, to ganger, tre ganger, fīġ½r hun tīġ½rket seg rundt munnen med hīġ½nden og ventet videre pīġ½ trikken. Hun sa ikke et ord, sjanglet ikke, vir-ret ikke, flirte ikke. Hun bare snudde seg og spydde. Hun var helt taus og alvorlig, men det var ikke noe tankens eller moralens alvor, hun var bare alvorlig som om hun hadde meget vondt et sted. Du betaler nīġ½yaktig for dine to nittiminutters uinnspilte kassetter, med smīġ½penger og det hele.

Pīġ½ gangbroen stīġ½r noen stille. Kommet nīġ½rmere kan du fastslīġ½ at det er en middelaldrende kvinne ifīġ½rt grīġ½ kīġ½pe, og at hun kaster et eller annet, umulig ġīġ½ si hva, over rekkverket, og later til ġīġ½ fīġ½lge det med ġīġ½ynene. Sīġ½ ġīġ½r hun videre, i motsatt retning av deg. Nīġ½r dere passerer hverandre synes du ġīġ½ ane et innadvendt smil av forbudt nytelse hos kvinnen. I mangel av skjerv

AVLġ½SNING | 255

[Page 256]

pīġ½ver du ġīġ½ stramme slipset og brette opp frakkekraven, for det er kaldt ġīġ½ stīġ½ der midt pīġ½ broen hvor du nīġ½ befinner deg, bīġ½de fordi det er helt usker-met for den naturlige vinden, og fordi trekken fra de utrettelig og hurtig forbikjīġ½rende bilene der nede under deg skaper en slags kunstig, litt stak-kato snīġ½, men du lener deg mot rekkverket og blir stīġ½ende der, omtrent pīġ½ toppen av brobuens krumning, som om den var av sirlig uthugget marmor og med līġ½veskulpturer i hver ende, ikke av betong, stīġ½l og asfalt, og som om motorveien under deg var en rolig flytende elv i en eller annen berīġ½mt turistby.

Hun har ingen sjel, hun er dīġ½d, altsīġ½ har hun det ikke vondt. Men det er uvisst, alltid uvisst, evinnelig uvisst, pīġ½ det universelle og det individu-elle plan, tenker du videre, for ikke bare kan du ikke utelukke positivt og definitivt at hun har en udīġ½delig sjel (men ligger ikke dīġ½t i sakens natur: hvis du hevder eksistensen av en fjern planet hvor det lever vesener med hoder av maurtuer, hvor hver av maurene er allvitende og udīġ½delig, og igjen har hoder av mindre maurtuer hvor hver av maurene er allvitende og udīġ½delig, og sīġ½ videre, sīġ½ kan ingen motbevise det; nīġ½vel), du vet ikke engang helt sikkert om hun er dīġ½d; selv nīġ½, nīġ½r det nīġ½rmer seg toġ½rsdagen for forsvinningen (du trenger ikke merke av den datoen i almanakken, den er, tenker du, sīġ½ ġīġ½ si tatovert inn i hjernen din med rīġ½dt blekk, eller skre-vet med neonbokstaver, det blir aldri slīġ½tt av, det lyser dag og natt). Hun

kan teoretisk sett dukke opp fra ingensteds, fra en bisarr tilværelse i et eller annet eksotisk land, fra jungelen, en eller annen dampende jungel full av kaklende dyr og klebrige lianer, og vi er akkurat som fiender, bare to i et eldre, den samme, lys levende, hun, den samme.

Men du tror ikke på det. Du hører ikke til dem som gir og ber på et fiendefengt i fem i, ti, tyve, femogtyve i, du husker hva psykiateren sa, at når de fiendest bestemmer seg for i gjere det blir de berøtt oppstemte, muntre, de virker friske, livsglade, og alle tror at når blir de bedre for alvor, men de blir ikke det, de ier bare en morbid og grusom lykke fordi de har bestemt seg, og du husker lokomotiviereren som fortalte det, hvordan han i det skarpe skinn fra lyskasteren plutselig hadde i iye på en kvinne som gikk rett mot toget med et smil om munnen, et tilsynelatende lykkelig smil, et siste lykkelig smil, i hun ble knust mot lokomotivets front, men

256

[Page 257]

det var ikke henne, det var et dokumentarprogram du hørte på radio, og det var forferdelig i hre det, og likevel mte du hre det. Det var ikke henne, for hun er ikke blitt funnet, men du er sikker på at hun er d, og det verste i er at du ikke kan vite helt sikkert at hun ikke har noen sjel, og dermed ikke kan komme til helvete, du tror ikke på det, det strider mot all fornuft, men det som plager deg er at du aldri kan i full og definitiv visshet om saken. Det hjelper ikke at du sier til deg selv at det ikke er frie tanker, men tvangstanter, tanker som tenker mot deg, tanker som berddeltenger rundt lemmene, tanker som dytter og vrir og bender deg inn i et hne, og du vet ikke hva de vil gjere med deg der, i det hnet, bare at de vil ha deg dit. Du kjenner plutselig at du st i med hendene som lukkede kl i rundt aluminiumsrekkverket, og at du ikke har hansker eller vanter på, og at fingrene er meget kalde. Du putter hendene i lommene. En trailer med blafrende presenning pumper iskald luft mot deg idet den forsvinner under fte dine.

Hunden er enorm, den rekker ham til langt opp i lret, og den har tykk gr pels, den ligner en kryssning av moskus og ulv, og skjnt den unge mannen med skinnjakken holder den i bnd, kan du se at den andre, eldre, grskjeggete mannen er redd den. Den unge snakker lavt, men innbitt; du oppfatter bare ... eier jo ikke livsgnist ... og ... noen m ofres for at andre ... Du legger merke til at buskene og trne utenfor blokken er omhyggelig inntullet i strie foran den tilstundende vinteren. Snakker ikke de religiøse, tenker du, om det jordiske fengsel og om sjelen som frig i seg, og på en mte er hun jo fri i, utenfor rekkevidde av alle sykdommer, alle ulykker, all brystkreft, leddgikt, psoriasis, nyresvikt, angina pectoris, synstap, hemiplegi, blindtarmbetennelse, sukkersyke, hjernesvulst, blodpropp, skiveprolaps, muskelsvinn, lrbensbrudd, kuttskader, hjernebl dning, listen kunne forlenges i det uendelige, tenker du, til en bortimot komplett katalog over sykdommer og skader som kan ramme et menneske gjennom et langt liv; hun er i, på sett og vis, like usrlig som en hvit sommersky svevende over en blodig slagmark, men hun svever ikke, ikke i, tenker du, for hun er ikke i noen himmel, hun ligger et sted og venter, trolig i eller på den samme jorden som du daglig bet i, ligger og venter, for hvis hun kommer til helvete, si er hun ikke der i, hun har ingen fornemmelse av noe som helst, opplever ingenting, er kort sagt d, og har ingen tidsopplevelse, men derfor er

AVL i SNING | 257

[Page 258]

ogs i ventetiden akkurat som ingen tid i det hele tatt, og selv om det skulle gi tusener av i til dommedag og oppstandelse, si vil det ikke gi re noen

forskjell, og di½t at du ni½ gi½r her og vet at dommedag og oppstandelse ikke har inntruffet, hjelper henne ikke, for hun har ingen erfaring av det, og den dagen hun igjen blir oppvekket til helvete, er det akkurat som hun ikke har vi½rt borte i det hele tatt, overgangen fra hennes siste i½yeblikk i jordelivet til helvete er fenomenologisk sett direkte, og dermed gj½r det heller ingen forskjell for den di½de om det gi½r ti dager eller ti tusen i½r mellom di½dsi½yeblikket og oppstandelsen, hvilket tydelig nok, tenker du videre, illustrerer hvordan disse religi½se tesene er mildest talt dristige, fordi de annullerer tiden som dimensjon, og di½t atp½ til for i½ beli½nne eller straffe hinsides tiden velgjerninger eller synder som er begi½tt innenfor tiden.

Det bare delvis avrevne klistremerket p½ tri½dglassruten lar seg ikke fjerne helt denne gangen heller. Papiet sitter stadig igjen i limet, i ulne, hvite, liksom hi½rete tunger, muggaktig, det hjelper ikke at budskapet er blitt uleselig, at bare en flik av den opprinnelig glatte og trykte overflaten henger igjen nederst (skj½nt ni½ noe mindre av den, fordi du klarer i½ rive vekk litt mer denne gangen); de bekymrer deg, disse urbanitetens livli½se parasitter, graffitien, klistremerkene, som man kan fjerne, men som i½yeblikkelig vokser ut igjen et annet sted. Du resignerer. Du li½ser opp. Synet av din egen leilighet fi½r deg til i½ huske. Du gikk ned i vekt, du sov tre?fire timer hver natt, eller ikke i det hele tatt, du fikk skjelvinger og gr½teanfallet, du hadde knapt krefter til i½ gi½ i butikken, innendi½rs vadet du i sti½v, det var et herkulesarbeid i½ vaske seg, tannbi½rsten kjentes tung som en hammer; det var som om den samlede vekten av forsvinningen og den mer og mer sannsynlige di½den hvilte p½ et sandpapir som holdt p½ i½ slipe deg ned til ingenting.

Buljongen er foreli½pig si½ ski½ldhet at du bare kan drikke den i smi½ nipp, men du varmer deg p½ den ved i½ legge hendene rundt koppen mens du hviler underarmene p½ kji½kkenbordet. Du skyver pakken med kassetter vekk. Du skj½nner ikke helt hvorfor du kji½pte noe slikt for fi½rste gang p½ lange tider. For det er ikke lenger noe i½ ta opp p½ dem, tenker du; det var meningen at de skulle inneholde erindringer om liv, men du lever ikke, du er til oppbevaring, i en fryseboks, og den eneste lyden i en fryseboks er di½ren fra

258

[Page 259]

motoren, den samme duren dag etter dag, ikke sterkere, ikke svakere, bare dur, motordur, ni½rmest en summing, og en konstant kulde som ikke lar seg registrere p½ noe magnetbi½nd i alle fall. Det er egentlig pussig, tenker du, at maten, for i½ oppbevares lenge, mi½ gj½res uspiselig, nemlig dypfrosen. Du er ikke sulten. Vannet koker. De to pi½lsene i kjelen har sprukket. Du er glad for det. Det er noe forli½sende ved alt som sprekker. Du li½fter hodet og ser ut av vinduet. Det sni½r ikke.

Stjerneskudd. Ordnet i en sirlig ring rundt champagneflasken som sto til kji½ling i sni½en. De smi½ pinnene som knitret og gnistret og lyste hvitt, pulserende, det var hun som hadde kji½pt dem, og du fri½s p½ hendene da ogsi½, men det gjorde ikke noe, du varmet dem i ki½pelommene hennes mens dere si½ p½ fyrverkeriet. Hun manglet kanskje styring p½ de store tingene, nei, hun manglet totalt styring p½ de store tingene, plutselig visste hun ikke hvilket i½r det var, hvilket land hun bodde i, men de smi½ detaljene var hun flink med, og stadig smi½ overraskelser, smi½ gaver, og dette, tenker du, mi½ du ikke tenke p½, du vet hvor det ender, men du kan ikke la vi½re, det var hi½lke i den lille bakken ned mot sni½flaten, dere holdt fast i hverandre mens dere skled nedover, og hun klappet til sni½en rundt den i½pnede champagneflasken og satte alle stjerneskuddene rundt den og tente dem, bortsett fra to, som dere holdt i hi½nden. To fontener av gnister, to miniatyrkometer i ferd med i½ brenne ut, br½ blink som lysstri½ler kastet tilbake fra talli½se speil, alltid p½

litt forskjellige steder; under den skyfrie, knallblå, tomme og hendelsesløse høysommerhimmelen kan man se hvordan havet innenfor blåndet med de glitrende krusningene virker blekkfarvet, nesten svart, så lysere igjen (i en langstrakt stripe), så mørkere igjen, men nærmere land grønnlig, så nesten gulaktig, og til slutt klart inne ved sandstranden, hvor de blålgene man for noen minutter siden kunne se som et funkende, blankt blånd ute ved holmene, av pålandsvinden, strekkes ut til flate, skumkantede dønninger over stranden, stadig fornyede, tynne, bueformede, gjennomsiktige hinner, med enda mindre krusninger, nærmest skrukker, fort rullende og spillende, langs ytterkanten, slake hinner av vann over den finkornede sanden, som er oppblandet med små, meget glattslipte steiner, smygende tangsliintrer (som blir knasende tårre og svarte ovenfor flomålet), skallfragmenter etter muslinger, hummer, krabber, snegler, rur, alle disse harde småtingene som havets bevegelser knuser og maler langsomt istykker etter at livet har for-

AVLØSNING | 259

[Page 260]

latt dem, slik det hele tiden kverner stein til sand, med en tilmodighet som bare det helt bevisstløse (og ikke engang det instinktstyrte dyret) besitter. Bortsett fra småblåtene og de evinnelig rastløse sjøfuglene gir det hele, trass i krusningenes flimmer og de slikkende blålgene mot stranden, et inntrykk av uforanderlig ro.

Rive, det gjelder å rive avisene omhyggelig istykker og kjele sidene, det vet du, ellers blir det for tett og brenner dærlig, eller brenner ikke i det hele tatt, selv om det blåser, som det nesten alltid gjør ved sjøen, luggen blafrer hele tiden ned i åynene dine, og det irriterer deg, og for at ikke papiret skal fyke avsted må du holde det med foten mens du slenger på den opphugde mahognistolen og mangletreet eller hva det er for noe, og deretter restene av det gisne skapet med rosemaling og årstall, tår og fin ved, etter en omgang med åksen, for åks kan du virkelig bruke, selv om du ikke er helt edru, skjønnt ikke akkurat full heller, bare litt blank i sjelen (som du foretrekker å uttrykke det), og du er ikke redd for å bruke nevene, du har hatt tårler i dem før, forteller din uskrevne biografi. Nok en gang går du fra den hellegatte gullplassen mot den åpne hyttedøren.

Hjemmebingospill, adventstjerner, puls- og blodtrykksmålere, videobokser i bokbind, truser med blondkant (svart eller hvit), dataspill med joystick eller lypistol, kvartsur, stereospillere for montering på sykkelstyret, fjelltelt, oppblåsbare sydhavsøyer med palme, sjøriksverflagg, pipe-nikkelsett, gjeur, solbriller, massasjeapparater (18 eller 25 cm lengde), skinntårfler, baseball-luer med klokke, ladyshavere, julenisser med musikk, tennisracketter, modellfly, gummibåter og filmer, det var filmene som gikk best, hele forretningen gikk bra, minnes du, men filmene gikk best, etter hvert, og på spåsmå om hva du drev med kunne du trygt svare Bissniss, import, og du erindrer akkurat hva du sa videre (for du har, av en eller annen grunn, mye lettere for å huske det du selv sier til andre enn det andre sier til deg) Jo det blir noen skillinger a det i åsten for eksempel kan folk jobbe hardt som faen uten å kreve direkte rli og silkeputer å sette riva da veit du så da går ean å tjene litt på sakene.

260

[Page 261]

Ingenting skjedde før den tredje dagen på jobben, erindrer du, inne på lageret, bak to esker med dildoer som du aldri ble kvitt (de var altfor store, kundene returnerte dem og krevde pengene tilbake); hun lot som hun gjorde motstand, og det likte du, du har alltid likt skikkelige damer, tenker du, og ler, og plukker ned et bilde hvor han er iført seilerhabitt, sittende

pĩ½ styreplassen, med den ene hĩ½nden pĩ½ rattet og et champagneglass i den andre. Ved siden av den glade kaptein henger noe du antar skal forestille kunst; for deg ser det ut som en elefantysk barnetegning, tykke, svarte, lodne streker og rĩ½de, gule og blĩ½ farveklatter, dels innenfor, dels pĩ½ tvers av strekene, det stĩ½r et navn nederst i hĩ½yre hjĩ½rne, og du tenker at noen lar seg lure godt, men ikke du, du river bildet ned av veggen og knuser glasset mot hjĩ½rnet av furubordet, sammen med seilerfotografiet; det henger noen andre der, ogsĩ½, de kan du se hva forestiller, men du liker det ikke, du knuser glassene, rister dem, sparker for ĩ½ fi½ vekk bitene der de sitter som gjennomsiktige huggtenner langs kantene, du lar deg ikke skremme, de biter ikke. Klunkeflasken og de to vinkaraflene kaster du i motstĩ½ende vegg. Du begynner ĩ½ hugge opp den siste barkrakken, uten ĩ½ forhaste deg. Flisene ligger allerede rĩ½dd utover filleryene og de brede, hvitskurte gulvplankene, som om hele mĩ½blementet hadde pels og rĩ½ytet.

Den trommeslageren du spilte med engang, han slo stikkene i stumper og stykker, dundret lĩ½s sĩ½ flisene bokstavelig talt sprutet rundt ham, steinharde kantslag, og du pleide ĩ½ forestille deg at han etterhvert ville sitte og slĩ½ med noen slafsete, tynne kvaster, nei, et par lurvete tannpirkere, til slutt ingenting, han ville slĩ½ med hendene, slĩ½ huden og kjĩ½ttet lĩ½s fra hendene, banke pĩ½ trommene med bare knokkelfingrene, slag etter slag, uavbrutt, til knoklene i hĩ½nden var knekt og knust, og deretter armene, bena, til slutt hodet, hodeskallen dunkende mot skarptrommen, og fi½rst nĩ½r kraniet var banket til splinter og stĩ½v ville musikken forstumme, eller fortsette, i det hinsidige. Hva var det du leste i det ukebladet? Jo, en mann som tok inn de dĩ½de gjennom eteren, pĩ½ et slikt apparat som radioamatĩ½rer bruker, kortbĩ½lgen, han tok det opp pĩ½ lydbĩ½nd, for de dĩ½de sendte beskjeder til ham, lagret i meter pĩ½ meter med lydbĩ½nd, de fortalte om dette og hint, de snakket tysk, merkelig nok, selv om mannen ikke var tysktalende, han forsto det nĩ½r de sa Wir sind die Toten, og i bladet sto det oversatt, Vi er de dĩ½de.

AVLĩ½SNING | 261

[Page 262]

Du mĩ½ stadig stryke luggen vekk fra pannen, det irriterer deg, det minner om en innpĩ½sliten kvinne. Fi½rst papiret, omhyggelig revet opp (ikke hele aviser, og slett ikke blader med glanset papir, de bare kveler varmen), deretter flisene, sĩ½ noen vedpinner (mahogni, furu), sĩ½ seilerhabitten med lue og det hele, og badedrakten hennes, for vil de ha det hett, sĩ½ skal de virkelig fi½ brenne sammen, tenker du, brenne pĩ½ bĩ½let. Bildene oppĩ½ klesplaggene, og godt med ved oppĩ½ der igjen, for ĩ½ holde det hele pĩ½ plass. Du stryker luggen vekk fra ĩ½ynene og stirrer (gjennom solbrillene) ut over havet. De glir (eller dunker, putrer, freser, hviner, og sĩ½ videre) forbi bukten, mange, en hel armada, som om de prĩ½veseilte til kvelden, og du tenker at det trolig er nettopp det de gjĩ½r, de later som de seiler ferieavslappet, makelig, men i virkeligheten vil de drikke og feste og spy og ha det moro sĩ½ snart som mulig.

Flaskene i skogen. Du glemmer dem aldri. Ubegripelig nok hadde noen satt fra seg en haug, dusinvis, snese vis med tomme brennevinsflasker under et bergheng i skogkanten, og du erindrer hvordan du med ett fi½lte deg uendelig rik, du hadde funnet en strĩ½lende skatt; du sĩ½ deg vaktstomt rundt for ĩ½ vĩ½re sikker pĩ½ at du hadde den helt for deg selv, og det hadde du; deretter bar du alle flaskene, uten ĩ½ miste en eneste, til en passende avstand fra fjellveggen, og sĩ½, etter en nytelsesfull liten pause, hvor du mĩ½lte herlighetenes omfang med ĩ½ynene, begynte du ĩ½ knuse dem, ĩ½n for ĩ½n, men fort, du trengte ikke spare, du hadde rĩ½d til ĩ½ slĩ½se. Nĩ½r glasset brast lignet det vanndrĩ½per, skĩ½rene sprutet fra fjellveggen i kaskader, og falt i skinnende dryss over mosen og gresset pĩ½ skogbunnen (det minnet om fontenene

nede i byen, hvor du pleide i ½ vade etter mynter), du kastet og knuste, kastet og knuste, inntil den aller siste flasken var pulverisert, og du utmattet av lykkelig anstrengelse kunne synke ned i gresset for i ½ hvile.

Rekved, tomkasser, gamle teiner, tiloversblevne byggematerialer og slikt noe, virker det som. Noen menn kaster skarpe slagskygger over stranden mens de i ½mmmer lasteplanet p i ½ en pickup, tilogmed gamle m i ½bler, som de b i ½rer sammen, to og to, og tre?fire guttunger svinser ivrig og usystematisk til og fra med mindre b i ½rer, eller litt for tunge ting (stubber med strittende r i ½tter, gamle uthusd i ½rer) som de sleper etter seg s i ½ det lager m i ½rke striper i sanden. Det blir et kjempemessig b i ½l, pyramideformet; en av guttene

262

[Page 263]

klatrer n i ½ oppover det med noe i neven, du kan h i ½re at en av de voksne roper til ham, strengt, han n i ½ler, ser opp, strekker armen med gjenstanden (en pappkasse?) bakover og slynger den mot toppen, den blir liggende, og du kan h i ½re gutten bryte ut i et forn i ½yd, hvinende utrop f i ½r den voksne gjentar formaningen, h i ½yere n i ½, og gutten skyndsomt klyver ned igjen.

Det er nesten din plikt, tenker du, i ½ t i ½mme huset, men p i ½ den annen side er det endel saker (stereoanlegg, k i ½kkent i ½y, k i ½leskap, tv-apparat, med mere) som ikke brenner s i ½rlig godt, eller ikke i det hele tatt, og ingen kan kreve det umulige av deg. Men du skal brenne det meste av det som er brennbart, for denne hytta er jo full av helt overfl i ½dige ting, tenker du, ting som f i ½r eller siden skal g i ½ istykker eller bli borte eller brenne opp allikevel; det er en merkelig tanke, at alt som finnes der en dag vil v i ½re helt vekk, det er bare et sp i ½rsm i ½l om tid, s i ½ egentlig kommer du bare tiden i fork i ½pet, eller hjelper den litt, og kan ikke anklages for noe som helst, i grunnen, for ettersom alle gjenstandene i hytta, resonnerer du, alts i ½ skal g i ½ tapt, ikke delvis og i utvalg, men fullstendig og samtlige inklusive, s i ½ er vel, sett i et st i ½rre perspektiv, tidspunktet helt likegyldig, om det skjer i dag eller om tusen i ½r. Det skjer i dag. Alt du har b i ½ret til b i ½let er jo, sett i et st i ½rre perspektiv (resonnerer du videre), i grunnen bortkastet, det er bare skrot, skrot og s i ½ppel. Kommet til dette punktet i funderingene g i ½r refleksjonen over fra i ½ v i ½re indre og u h i ½rbar (og inreferabel) til i ½ bli ytre og h i ½rbar, og du sier, h i ½yt, faktisk p i ½ grensen til i ½ rope, Vekk med s i ½pla!

Mennene der nede stanser i arbeidet med b i ½let, det babelske b i ½let, denne vaklende, t i ½rn h i ½ye konstruksjonen som skal i ½delegges, brennes opp om noen timer, og ser undrende i din retning; du geiper (kanskje kan de se det, kanskje ikke) og drikker, og sier, dempet, uten overdreven emfase, J i ½vla helvetes snokete silkeklyser j i ½ skal skj i ½re pikken a dere og grave dere ne sammen med kabbinkruserne deres og kjerringh i ½la deres s i ½ kan dere seile i helvete til evig ti. De h i ½rer det ikke. De snur seg bort og fortsetter arbeidet med b i ½let. En hvit sky glir vekk fra solen. Du haler i lissene og sparker joggeskoene av deg. Det er knepping, ikke glidel i ½s, i gylfen, og du fomler litt med den, men f i ½r dongeribuksene og t-tr i ½yen og sokkene og underbuksen av. Det er som i ½ k i ½pe bruktbil, du m i ½ p r i ½ve den ordentlig f i ½r du

AVL i ½SNING | 263

[Page 264]

bestemmer deg, tenker du, og det sa du til henne. Det er som i ½ k i ½pe bruktbil du m i ½ p r i ½ven orntli f i ½ru bestemmer i ½, og hun ble snurt, forn i ½rmet, eller snarere pottesur (som du foretrekker i ½ uttrykke det); n i ½ har du p r i ½vd, og hun p r i ½vde, igjen og igjen, i p r i ½verommene rundt omkring, stadig nye, tenker du, tilh i ½rende r i ½rleggere og flykapteiner, steelgitarister og oberster, skytebasen og advokater, J i ½rgen hattemaker og kong Salomo, omigjen, h i ½y

og lav, fattig og rik, p̄r̄ē½vde og p̄r̄ē½vde, noen kort, noen lenger, ingen s̄ē½rlig lenge. Det ergrer deg at du ikke kan se din egen rygg. Men ellers holder de p̄ē½ iē½ blekne og forsvinne igjen, liksom trekke seg inn i den friske huden for iē½ gjemme seg der, ḡē½ i hi, legge seg i dvale til neste utbrudd. Det kommer periodevis, og n̄ē½r det kommer, hjelper det med sol, med bading; om huden din liksom skulle v̄ē½re grisete, mindreverdig, huds̄ē½ppel, s̄ē½ var det ikke d̄ē½t, tenker du, de bryr seg ikke noe s̄ē½rlig om utseendet, egentlig. Ettersom sol har gunstig innvirkning og sprit ugunstig, s̄ē½ ḡē½r det opp i opp, og du fiē½r dobbelt opp, nemlig b̄ē½de sol og sprit, p̄ē½ iē½n gang, uten iē½ bli verre. Du ler.

Den lenser forbi bukten, omgitt av en eskadre med sm̄ē½b̄ē½ter, folk vinker fra dem, mennene p̄ē½ stranden lager solhulle, peker og diskuterer tydeligvis farkosten, seilfiē½ringen, alderen, og s̄ē½ videre: en gammeldags seilskute, med brune seil, muligens det som kalles en brigg. Alderen, og s̄ē½ videre, tenker du, han er sikkert femten iē½r eldre enn deg, alts̄ē½ n̄ē½rmere femti, kanskje mer, oldingekapteinen, seilende videre, mot seksti, sytti, iē½tti, nitti, likegyldige iē½r, bestemoren din ble treognitti, erindrer du, nesten blind, d̄ē½v, skjelvende i hodet og p̄ē½ hendene, plutselige raserianfall, s̄ē½ sl̄ē½vhet igjen, raserianfall, sl̄ē½vhet, og s̄ē½ videre, det ble i det minste lett iē½ l̄ē½ne penger av henne, og hun hadde ikke bruk for dem, hun s̄ē½ ikke forskjell p̄ē½ en hundrelapp og et ark toalettpapir i alle fall, tenker du, oldingekapteinen ved hundreogfems, skjelettet av en rorgjenger p̄ē½ en pillr̄ē½tten skute som seiler under jorden med slukkede lanterner, bestemmelsessted ukjent.

Du fiē½ler deg merkelig edru, og bestemmer deg for iē½ gj̄ē½re noe med det, spesielt ettersom brennevinet er fiē½rsteklasses, men ikke koster deg noe. Lukten av grillet kj̄ē½tt driver opp fra stranden; mennene som arbeidet med b̄ē½let, og noen kvinner som m̄ē½ v̄ē½re konene eller kj̄ē½restene eller samboerne deres, later til iē½ lage mat p̄ē½ stranden. Gjennom solbrillenes bl̄ē½skj̄ē½r og

264

[Page 265]

alkoholens lett distanserende effekt ser du dem, ikke som akt̄ē½rene i en spillefilm, men som de uvedkommende statistene i en fjernsynsreportasje (en banksjef eller en politiker eller en biskop eller en ishockeytrener intervjues og fiē½r stukket en ullinsv̄ē½pt mikrofon opp i munnen i forgrunnen, mens tilfeldige, helt irrelevante mennesker i bakgrunnen m̄ē½ker sn̄ē½, ser i butikkvinduer, spiser iskrem, mater endene, sykler, drasser p̄ē½ pakker, smekker i bild̄ē½rer, triller h̄ē½ndlevogner, hviler seg p̄ē½ spaserstokker, sparker fotball, b̄ē½rer kofferter, og s̄ē½ videre; bare barn eller fl̄ē½sete ten̄ē½ringer tiltvinger seg stundom adgang til det man kan kalle kamerāē½yets private gemak, ved iē½ stirre inn i linsen, fra bakgrunnen, og skj̄ē½re grimaser og bedrive assorterte ableḡē½yer som avleder oppmerksomheten fra banksjefens eller politikerens eller biskopens eller ishockeytrenerens uttalelser, men de iē½vrige som beveger seg gjennom bildet, gj̄ē½r det i egenskap av det som heter tilfeldig forbipasserende (slik ethvert menneske, sett fra sitt eget fokus, alltid vil ha en vrimmel av tilfeldig forbipasserende i sitt liv), uten at sp̄ē½rsm̄ē½lene som stilles, eller svarene, anḡē½r dem i st̄ē½rre grad enn sp̄ē½rsm̄ē½lene og svarene anḡē½r fluene som tr̄ē½r p̄ē½ kunnskapstesten i et tilfeldig oppsl̄ē½tt ukeblad). Omtrent en fjerdedel av innholdet i flasken er der fortsatt. Det er dessuten flere av dem.

Flammer. Og fjernt, som gjennom et langt r̄ē½r, trekkspillmusikk, sirene-st̄ē½t, fyrverkeriknall og latter. B̄ē½ter: dunkende snekker, lyd̄ē½se seilere, joller, alle lanternene tent, styrbords gr̄ē½nne lanterner synlige p̄ē½ b̄ē½tene som seiler ut sundet, babords r̄ē½de lanterner synlige p̄ē½ b̄ē½tene som seiler inn sundet, og de hvite lanternene, sterkere eller svakere, synlige p̄ē½ alle b̄ē½tene, en emsig trafikk av b̄ē½ter som om det gjaldt en evakuering eller i det minste

en regatta, i mĩ½rket, i midtsommernattens milde mĩ½rke. Lukten av grillet kjĩ½tt driver stadig opp fra stranden. Du kjenner at du er sulten. Du skjelver av frost, og du fi½ler lemsterheten og hodepinen pirke i kroppen som en ond lege, etter den hvileli½se fyllesĩ½vnen, selv om du enĩ½ (heldigvis, vil du selv si) ikke er edru, og du ser at bĩ½let ditt fremdeles ikke er tent; du mĩ½ tenne det nĩ½, tenker du. Mens du stĩ½r og later vannet (du kjenner urinen sli½ tilbake fra hellene og sprute lunkent mot leggene) kommer du pĩ½ noe du dri½mte, det virker innlysende riktig, bare i½ gjĩ½re det, tenker du, og gĩ½r mot hytta, hvor di½ren enĩ½ stĩ½r i½pen. I baren triver du en flaske pĩ½ mĩ½fi½ (nĩ½ bekymrer du deg ikke om i½ velge blant de mange eksklusive merkene)

AVLi½SNING | 265

[Page 266]

og heller innholdet i deg, si½ mye du makter i i½n slurk, du mister pusten, spytter ut halvparten (det var dog mer enn du maktet), og drikker igjen, si½ fort du kan, gisper og hoster og spytter og drikker til flasken er halvti½mt, og du tar en ny fra hyllen og i½pner den, gĩ½r inn i soverommet og ti½mmer spriten utover sengeklĩ½rne med veivende bevegelser, overi½ser dem, gjenomdynker dem med sprit fi½r du riper av den grove peisfyrstikken.

Det kjempemessige bĩ½let der nede pĩ½ stranden luer uhemmet, flammene bĩ½yes ut mot sji½en av fralandsvind, nĩ½, og du fi½r gi½sehud av den, du er naken, luggen bli½ser stadig ned i i½ynene dine, og du kommer igjen pĩ½ at du skulle ha tent bĩ½let ditt, men du fryser, du er sulten, du gĩ½r, usti½tt, ganske sakte, nesten instinktivt, mot varmen nede pĩ½ stranden, mot trekkspillmusikkken (som nĩ½, etter et avsluttende taktslag, forstummer et i½yeblikk, slik at du hĩ½rer gnyet og skrĩ½let fra de mange forsamlede menneskene tydeligere), men fi½rst og fremst mot det luende bĩ½let, som kan gi deg varme i kroppen, og mot lukten av grillet kjĩ½tt, som kan gjĩ½re deg mett.

Landskapet mĩ½rkt, eller halvmĩ½rkt, eller kvartmĩ½rkt, et skimrende sommerdunkel som liksom lar alle konturer, alle lysende flater beholde et gjen-skin av den forgangne dagen, og det slipper aldri helt taket, et morgengry (eller en skumring) som varer hele natten. Pausen i musikken trekker ut. Det virker uendelig lenge. Sji½fugler skriker. Noen synger falskt i kor der nede. Du hĩ½rer en bilmotor bak deg, og du merker hvordan lyktene sveiper over ryggen din og forbi den, stopper, kommer tilbake og vedblir i½ lyse pĩ½ deg. Blendet av lyktene skĩ½ler du mot bilen med flasken fi½r du gĩ½r videre. Nĩ½r du gjenvinner det normale synet ser du at det stadig er sommerlig nattklart overalt; bare svabergene og skikkelsene du ser i bĩ½lets motlys, mens du gĩ½r, er rene, anonyme skyggebilder, knadd av kompakt mĩ½rke, svart som det innbrente belegget pĩ½ en gammel stekepanne, svart som pupillen i ditt eget i½ye (man kan altsĩ½ si at du betrakter tingene fra et mĩ½rke), du ser ikke noe annet i speilet enn det i½verste av staken, lysestumpen og den lange flammen som skyter opp lik det bleke skuddet fra en li½k. Speilbildet av prĩ½sen har en litt forskutt (eller skrĩ½) vinkel i forhold til det virkelige voksliset (plassert rett foran speilet) fordi speilet stĩ½r stĩ½ttet til veggen, litt tilbakelent for at det ikke skal tippe over og falle ned, og det ser ut som det man (med et paradoksalt uttrykk) kan kalle speilets indre, utgjĩ½r et

266

[Page 267]

egget rom hvor det stĩ½r et annet lys, lignende pĩ½, men ikke identisk med det fi½rste, det virkelige.

Hvis du ser nĩ½rmere etter, vil du bemerke at kjerten har en lysende, horisontal ring i½verst, omkring veken, hvor flammen gjennomlyser voksen fi½r den smeltes ned, og at voksen glinser, lik snĩ½ med et tynt islag, i

en strime nedover langs p̄r̄i½sen, men dette gjelder bare baksiden av kjerten, slik den synes i speilet, antagelig fordi selve gjenskinnet av den blanke overflaten (speilets) kastes tilbake p̄i½ lysestumpen, mens derimot forsiden av kjerten (slik den vises foran speilet) er nesten like m̄i½rk og matt som det imagin̄i½re rommet i speilet, bortsett fra den gjennomlyste ringen av voks (i½verst) og det glinsende skinnet i stakens rand (nederst). Veken fremtrer som et m̄i½rkere felt (like svart som speilflaten) inne i den nederste delen av flammen, som virker forbausende lang, faktisk lengre enn selve lyset (kanskje fordi det ikke er blitt snytt p̄i½ lenge, fordi hun som skulle ḡi½re det har falt i tanker og glemt det), det ser ut som denne flammen med sine smale, langstrakte, gulhvite (i spissen r̄i½dlige) og ustabile form slikker den prunkende, kostbare speilrammen, forgyllt (eller fors̄i½lvet, r̄i½dtonet av lyset); og hvorfor, avbryter du dine visuelle meditasjoner, besiktiger du dette bildet med speilet s̄i½ n̄i½ye? Hvorfor er du s̄i½ interessert i bilder? Fordi du ser deg selv i dem? Nei. Heller fordi det frir deg fra i½ se inn i et virkelig speil, og se dette ansiktet som kunne tilh̄i½rt en vanlig niogtredev̄i½ring mann, sivilstand ugift, ansiktet som etter syv plastiske operasjoner stadig ikke er ditt eget, men en klossete etterligning eller en lite treffende karikatur. I bildene er du selv frav̄i½rende.

De robuste, men snirklete og detaljrike forsireringene p̄i½ rammen, planteformene i hvert h̄i½rne, voluttene og kartusjene symmetrisk p̄i½ hver side, og den store, dr̄i½peformede smykkesteinen (et i½reheng) som ligger foran speilet, eller, til h̄i½yre for lysestaken, det lange, hvite perlekjedet, nesten skj̄i½desl̄i½st henslengt, eller snarere tvunnet sammen, liksom i fortvilelse, nesten som en knute p̄i½ det, slik at det kan minne om et leddet, skjellkledd krypdyr eller en ḡi½tefull undersj̄i½isk vekst. Du ser den store, rektangul̄i½re slagskyggen av speilet (inklusive rammen) p̄i½ veggen bak, like svart som m̄i½rket i speilet selv (var det ikke for speilbildet av voksløset ville du sagt at det bare var en tom gullramme stilt mot m̄i½rket); du ser dessuten kvinnen

AVL̄i½SNING | 267

[Page 268]

i den hvite, vide, folderike linblusen (overarmen og albuen skimtes som skygger gjennom stoffet), hun som sitter og stirrer i retning av speilet, tilsynelatende uten i½ se sitt eget speilbilde, hun hvis pust (eller sukk) formodentlig f̄i½r flammen til i½ blafre av og til; du ser den bleke, fra deg halvt bortvendte profilen hennes, eller blusens l̄i½sthengende v-i½pning ned mot brystene, det glatte, rygglange, kastanjebrune, nesten svarte h̄i½ret som er kastet tilbake over skulderen, og det purpur̄i½de skj̄i½rtet som faller helt ned over f̄i½ttene og skjuler dem, og de store, n̄i½rmest kraftige, lubne hendene som ligger foldet, hvilende (l̄i½st, litt sprikende, slik at skyggene fra venstre h̄i½nds fingre avtegner seg mot h̄i½yre h̄i½ndbak) over hodeskallen i fanget hennes.

Kjerten plassert p̄i½ setet til en stol med r̄i½dt skinn trekk denne gangen, slik at kvinnen p̄i½ krakken ved siden av f̄i½r nok lys i brysth̄i½yde. Hun er if̄i½rt et nattlinnet, tydeligvis, trukket helt opp p̄i½ l̄i½rene, og i½pent slik at de slappe brystene glir ut. H̄i½ret hennes er samlet i et slags skaut eller turban, og ansiktet har et uttrykk av lett stupid konsentrasjon, hun f̄i½r dobbelthake av i½ b̄i½ye hodet bratt ned mot mellomgulvet, og de senkede i½yelokkene forteller at hun fokuserer blikket p̄i½ et punkt ved sine egne hender, som hun holder mellom maven og brystet mens hun knytter og knuger dem stramt mot hverandre, s̄i½ bare de innerste, brede fingerleddene er synlige, vendt utover (isolert sett ligner de faktisk hestetenner); begge tomtene er kr̄i½ket og m̄i½tes ved neglene, der man ved omhyggelig gransking kan skimte (eller tror man kan skimte) lusen hun er i ferd med i½ knekke, hvortil hun trenger lyskilden for i½ se ordentlig. Du tenker p̄i½ visse former for teologi fra hennes i½rhundre, if̄i½lge hvilke det er bestemt fra skapelsens morgen hvem

som skal gis evig frelse og hvem som skal vederfares evig fortapelse, slik at de fordi $\frac{1}{2}$ mte er fordi $\frac{1}{2}$ mte fra lenge fi $\frac{1}{2}$ r de overhodet eksisterer, og de salige er salige, lenge fi $\frac{1}{2}$ r de overhodet eksisterer, og selve livet blir slik en strengt tatt overflødig stillen til skue symptomer p $\frac{1}{2}$ det som allerede er gitt, fra evighet til evighet; man kunne i si $\frac{1}{2}$ fall, tenker du, like gjerne mortifisert jordelivet i det hele tatt, si $\frac{1}{2}$ ledes at de fordi $\frac{1}{2}$ mte bare fikk vi $\frac{1}{2}$ re fordi $\frac{1}{2}$ mte i det hinsidige og de salige salige i det hinsidige, fra evighet til evighet, uten denne tilvi $\frac{1}{2}$ relsens trivielle avbrekk, og arrene ville ikke trengt i $\frac{1}{2}$ vente i millioner av i $\frac{1}{2}$ r p $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{2}$ m $\frac{1}{2}$ te ansiktet ditt, de ville sti $\frac{1}{2}$ tt der, tydelige og klare som cartesianske id $\frac{1}{2}$ er, fra evighet til evighet.

268

[Page 269]

Det lille kneppet n $\frac{1}{2}$ r neglekantene gnisser mot hverandre og lusen blir knekkt. Kanskje h $\frac{1}{2}$ rlig i det ellers mennesketomme rommet. Og kanskje kan hun, mens hun sti $\frac{1}{2}$ tter hendene mot den oppsvulmede maven, kjenne fosteret r $\frac{1}{2}$ re seg der inne, fosteret som vokser, for fosterets celler fortsetter i $\frac{1}{2}$ dele seg i henne, mens lusene, p $\frac{1}{2}$ sin side, d $\frac{1}{2}$ r mellom tommelfingerne-glene hennes. I alle fall kan det sies at denne kvinnen virkelig konsentrerer seg helt og holdent om noe faktisk, noe som *er* (nemlig lusen), i motsetning til den fi $\frac{1}{2}$ rste kvinnen, hun ved speilet, som heller, i sine tilsynelatende mer velhavende omgivelser, mediterende over d $\frac{1}{2}$ den og forgjengeligheten, samler seg om noe annet, noe som ikke er, eller enn $\frac{1}{2}$ ikke er, eller noe som har vi $\frac{1}{2}$ rt, eller noe som forener alle disse kvalitetene p $\frac{1}{2}$ i $\frac{1}{2}$ n gang, for hun stirrer ikke p $\frac{1}{2}$ noen lus, og heller ikke egentlig p $\frac{1}{2}$ speilet, eller lyset, eller bildet av lyset i speilet, hun later til i $\frac{1}{2}$ stirre inn i selve m $\frac{1}{2}$ rket, eller kontrasten mellom lyset og m $\frac{1}{2}$ rket, liksom hun allerede n $\frac{1}{2}$ har foregrepet det totale m $\frac{1}{2}$ rket som vil avli $\frac{1}{2}$ se lyset i det i $\frac{1}{2}$ yeblikk flammen flakker og blaffer opp for siste gang, eller, mer n $\frac{1}{2}$ yaktig, idet den aller siste, r $\frac{1}{2}$ dorange gli $\frac{1}{2}$ den i veken forsvinner, og slipper ut en liten r $\frac{1}{2}$ ykdott (usynlig i m $\frac{1}{2}$ rket), og hun vil kjenne den karakteristiske, stramme lukten av et sluknet voksllys der hun sitter igjen uten i $\frac{1}{2}$ se noe som helst annet enn et oscillerende etterbilde av lyset p $\frac{1}{2}$ sin egen netthinne, til slutt bare noen ustadige, flimrende lys flekker.

Dette i $\frac{1}{2}$ yeblikket er enn $\frac{1}{2}$ ikke kommet. Fremdeles tid til i $\frac{1}{2}$ vente og tenke, til i $\frac{1}{2}$ stirre inn i speilet, slik du gj $\frac{1}{2}$ r, uten i $\frac{1}{2}$ se noe annet enn den brennende pr $\frac{1}{2}$ sen og dens lutende avbildning, den h $\frac{1}{2}$ yreiste flammen som flagrer og vrir seg, skifter farve, mer eller mindre bli $\frac{1}{2}$ lig rundt veken, mer eller mindre r $\frac{1}{2}$ dlig ytterst, eller hvitlig, det hvite lyset p $\frac{1}{2}$ papirstrimmelen som tyter ut av en spalte, akkompagnert av en svak, smatrende, knurrende, elektrisk lyd, som fra en gammeldags regnemaskin, og du skj $\frac{1}{2}$ nner at dere m $\frac{1}{2}$ ha vi $\frac{1}{2}$ rt underveis en stund, men du husker ingenting fra det i $\frac{1}{2}$ yeblikket du satte deg inn i bilen. Alts $\frac{1}{2}$ har det vi $\frac{1}{2}$ rt der igjen, og visstnok mer langvarig denne gangen, uten noen slags dr $\frac{1}{2}$ mmer eller visjoner, bare en ren og hel blackout, s $\frac{1}{2}$ mli $\frac{1}{2}$ s, som om livet ditt var en film og noen hensynsl $\frac{1}{2}$ st hadde klippet vekk flere minutter av den, eller en bok med perfekt tekst og s $\frac{1}{2}$ plutselig en blank side, og s $\frac{1}{2}$ perfekt tekst igjen, som om du hadde vi $\frac{1}{2}$ rt hjerned $\frac{1}{2}$ d, hadde hatt en d $\frac{1}{2}$ d hjerne i en levende kropp, i fem minutter

AVLi $\frac{1}{2}$ SNING | 269

[Page 270]

(eller hvor lenge det kan vi $\frac{1}{2}$ re) og n $\frac{1}{2}$ vi $\frac{1}{2}$ knet opp, med fare for i $\frac{1}{2}$ forsvinne igjen n $\frac{1}{2}$ rsomhelst; du liker ikke dette, du m $\frac{1}{2}$ gi $\frac{1}{2}$ til legen med det, tenker du, straks du har gjort det du skal gj $\frac{1}{2}$ re. Det er allerede nok dagslys (selv n $\frac{1}{2}$, fi $\frac{1}{2}$ r morgenrushet har startet) til at du kan se knoppene p $\frac{1}{2}$ en bjerk idet bilen stanser i det fi $\frac{1}{2}$ rste lyskrysset, noen sm $\frac{1}{2}$ gr $\frac{1}{2}$ nngule tunger som bryter ut av et slags svart skall, mens sj $\frac{1}{2}$ fi $\frac{1}{2}$ ren p $\frac{1}{2}$ ditt sp $\frac{1}{2}$ rsm $\frac{1}{2}$ l svarer at

det er datastyrt, forskjellig slags informasjon, om turer, fi̇½rst og fremst om turer, men ogsi̇½ om holdeplasser med lange ki̇½er, om stengte veier, eventuelle ulykker, trafikkfarlige forhold (for eksempel en beruset mann som virrer omkring i veibanen ṗ½ en bestemt strekning), stj̇½lne biler eller andre kriminelle forhold.

De lange, rullende stillehavsdi̇½nningene du kan hi̇½re fra bungalowens terrasse, inn over sandstranden, de bli̇½ bi̇½lgene som krummer seg fi̇½r de knuses til skum og glir innover sanden, ingen vinter, ingen i̇½rstider, bare den evige sommeren, og passaten som gj̇½r at det aldri blir for hett, tenker du. Du sṗ½r om han ogsi̇½ kan sende meldinger ut gjennom denne innretningen, men han forteller at i si̇½ fall ṁ½ han bruke radioen. Sji̇½fi̇½ren legger seg rutinert, fort (i overkant av fartsgrensen), men mykt, i hi̇½ygear langs den firefelts hovedveien. I forbifarten snapper du opp synet av en lampeforretning, hvor hundrevis av lamper i alle tenkelige sti̇½rrelser og skabeloner er tent, inne i et gammeldags, hvitmalt trehus (som en gang ṁ½ ha v̇½rt en privatbolig), liksom lampene var forvandlet til besynderlige flokkdyr som hadde klumpet seg sammen for natten, ildfluer, en bisverm i kuben, eller steiner, klaser med skinnende krystaller, edelstener, diamanter, og du tenker med skrekk ṗ½ hvilken enorm stri̇½mregning denne reklamerende i̇½dselheten ṁ½ avstedkomme, penger som kunne v̇½rt brukt til noe annet og bedre.

Som hvite klipper i morgensolen, straks dere har passert svingen etter bensinstasjonene (to konkurrerende firmaer, ett i hver kj̇½reretning; foran den ene driver en mann i bli̇½ kjeledress og spyler asfalten ved hjelp av en gummislange), de massive hi̇½yblokkene, de ser ṗ½ en ṁ½te di̇½de og ubebodde ut, en art gigantiske fortidsminner, templer, ziggurater eller mausoleer som forskerne kunne spekulere ṗ½ hvordan ble bygd, og hvilken funksjon de egentlig hadde. Nennsomt stikker du hi̇½nden ned i den brune

270

[Page 271]

handlevesken og kjenner ṗ½ skjeftet, med dets fint avrundede, anatomisk riktige form, du lar fingrene lukke seg nytende om det, og li̇½fter til du si̇½vidt kjenner tyngden; si̇½ lar du v̇½penet synke lydl̇½st ned i vesken igjen, og legger hi̇½nden ṗ½ det brede, polstrede di̇½rḣ½ndtaket. Du er glad du er den typen som kan holde kjeft, ellers ville de bare ledd av deg. Bare i̇½yesnes navn, alle disse bli̇½te, duvende vokalene, som dovne bi̇½lgeslag, du kan dem utenat, og bungalowen skulle ligge litt oppe i i̇½ssiden, med utsikt til de overḋ½dig gṙ½nnkledde lavȧ½sene omkring, og med stranden nedenfor, bare noen minutters spasertur ned en slyngede sti, vandre makelig ned der, tenker du, i den tropiske varmen som tillater at du kan gi̇½ i shorts og sandaler og en li̇½stsittende, kortermet skjorte med blomsterṁ½nster, bestandig.

Det arbeides i di̇½gnkontinuerlige skift der, ovner som ikke ṁ½ bli kalde, antagelig; den brune ri̇½yken velter opp i v̇½rluften. Du har sett den gigantiske portalkranen senke magneten mot en veritabel gravri̇½ys av skrapjern, besti̇½ende av alskens ubestemmelig, forvridd metall, gamle maskiner, bilvrak (og du faller i tanker, et par sekunder, om at bilen du ṅ½ sitter i har prinsipielle muligheter for i̇½ ende i nettopp den haugen av skrapjern), hullele blikkplater, i̇½delagte ti̇½nner, og si̇½ videre, samt et udefinerbart dryss av sti̇½rre eller mindre metallbiter hvis fordums funksjon det er umulig i̇½ fastsl̇½, man kunne nesten tro at berget av skrot stammet fra en eksplosjon, fra langvarig terrorbombing, en by i krigstilstand, ja, at alt skrapjernet ble levert direkte fra den til enhver tid ṗ½gi̇½ende krig; og alt med nyanser av rustfarver, alle varianter, fra sotsvart via snusbrunt til teglri̇½dt, men mest ṁ½rkebrunt, egentlig farvel̇½st slik det ṅ½ (inntil videre, fi̇½r omsmeltingen) var funksjonsl̇½st, overfl̇½dig; og du husker hvordan kranens sv̇½re,

sirkelrunde elektromagnet ble senket, lik en redningsstol fra et helikopter, ned mot toppen av skrapfjellet, og hvordan den voldsomme strømmstyrken ble koblet inn (av kranføreren, antar du, sittende i et slags treskur oppe i kranen), slik at en gitt mengde metall øyeblikkelig klebet til magneten, omtrent som cellofanbiter (på grunn av statisk elektrisitet) stundom kan klebe til fingrene og være nesten umulige å bli kvitt; på dette punktet i prosessen ville kranen slå åtte en blafrende fillehaug av jernfragmenter løs fra den store røyken (men nesten hver gang, det la du merke til, var det noen biter, nederst, som i siste øyeblikk falt utenfor magnetismens tryllekrets, bokstavelig talt: fra noen meter over bakken deiset de ned i dyn-

AVLØSNING | 271

[Page 272]

gen av skrammel igjen), åtte haugen til en viss høyde, altså (for øyeblikket klar av hindringer), samtidig med at kranens veldige portal (spent i bue over hele fabrikkbygningen) begynte å rulle, akkompagnert av gnissing, hvin og rammel fra sine motorer og bevegelige deler, antagelig sørlig fra de massive jernbanejulene mot skinnene hvor den trillet; kommet til et visst punkt, der krøkeret av jernskrap tydeligvis befant seg over et mål bak støperiets vegger (men som kranføreren på sin side åpenbart kunne se, der oppe fra), ble hiven raskt senket loddrett ned gjennom en smal luke, ned til noe med ild i, for du husker at du kunne se et gjenskin av flakkende flammer og røykgufs opp langs veggene; hadde du vært mer fantasifull og mer poetisk anlagt enn du faktisk er, kunne du sammenlignet det med en nedsenkning av døde sjeler (bitene med skrot) i purgatoriet (støperihallen), hvorfra de med tiden ville vende tilbake i fornyet og forvandlet (lutret) form, men denne gammelmodige og forlorne symboliseringen faller deg ikke inn.

Hovedstaden. Selvlagt måtte du ta en biltur inn til hovedstaden av og til, for å heve penger (men kanskje finnes det en bank på øya, du er ikke sikker), for å gjøre spesielle innkjøp, kanhende for å gjøre på en bar, en restaurant, kanhende et bordell (hvis det viste seg nødvendig), men ellers ville du tilbringe dagene med å bade, seile, fiske, ordne skjellsamlingen, bygge flaskeskip, sanke brøddfrukter og pene kokosnøtter med macheten, rusle smiler turer, langs stranden, i skogen, sitte på terrassen og nippe til en drink mens du leste uke- eller nedgamle aviser og magasiner, om hendelser og personer som ikke vedkom deg, som aldri ville vedkomme deg mer.

Mennene som alt nå, eller fremdeles, ennå får det er blitt virkelig dag, arbeider der nede, i den sviende heten og utdunstingene fra metallet, du forestiller deg hvordan de svetter og sliter, hvordan de beskytte øynene med briller, hodet med hjelmer, ansiktet med masker, hendene med asbesthansker, føttene med stølforsterkede støvler, lungene med støvabsorberende rikere, der nede i arbeidets helvete, disse høye pløse idiotene som måtte tyne kroppen og sjelen for hvert øre i inntekt, og som, verst av alt, tenker du, ikke har noen forestilling om noe annet og bedre, som ikke engang kan fantasere om et liv uten arbeid, som ikke engang ville hatt det om de fikk full lønn uten å gjøre et slag (du har sett hvordan slike mennesker, straks de har en dag, en halv dag fri, kaster seg over all verdens snekring,

272

[Page 273]

maling, tapetsering, muring, linoleumslegging, bilreparering, luking, grøfttegraving, vedhugging, hekkeklipping, lakkering, etterisolering, sveising, taksteinutskifting, kjellerstuepaneling, loftsbeboelsesrominnredning, og så videre og så videre, med frenetisk ildhug, som om de hadde en hemmelig medisinsk viten om at kroppene deres ville falle sammen til en håndfull aske og støv dersom de ikke var i konstant aktivitet, det vil si kronisk arbeid,

som en diagnose: kronisk arbeid); og derfor, tenker du, har de heller ikke forstått pengenes velsignelse, som de tror er til hjelp seg ting, mens de i virkeligheten, det stikker innlysende for deg, garanterer frihet fra arbeidet (og forutsatt tilstrekkelig mengde), fra ethvert arbeid; det rykker i munnvikene dine av et smil, der du passerer i drosjen, når du tenker på disse latterlige idealistene som innbiller seg at det er bedre å slave for staten enn for en privat utsuger, at det er bedre å kravle i offentlig marked for å overleve enn å kravle i privat marked, at du finner mindre vondt i ryggen av bare res publicas kraftgenifygel opp fem etasjer enn et kommersielt, og du smiler ved tanken på all jammeren over arbeidslivsheten, liksom det var lediggangen, og ikke arbeidet som var problemet, liksom det var blodslitet man sto i kø for å skaffe seg, og ikke en livnøyskonto (og de dermed forbundne nytelser, selvsagt); alle disse, tenker du, som ikke har forstått at det er arbeidet som burde vært avskaffet, og som ikke har vett på å forsøke, i det minste, å avskaffe det for sin egen del. Søslash;vngjengere. Mus. Mus i det lille hjulet av rosa plast i dyrebutikkens vindu, mus som tyner kreftene til ingen nytte, i en annens maskineri.

Hodet ditt blir sugd bakover så haken peker vannrett ut i luften idet bilen setter seg i bevegelse igjen, og det ennå stengte butikkssenteret forsvinner bak dere. Uten å ta vippetoppen opp av vesken lissner du sikringen (lydløst), pekefingeren din legger seg halvveis rundt avtrekkeren, i en bare antydning bevegelse som ikke blir fullført. Du tar henden opp av vesken igjen. Du ser at sjefens skotter mot deg i speilet når han ikke holder øye med trafikken, men han later til å granske ansiktet ditt (som antagelig virker fraværende og sløvt; kanskje mistenker han deg for å være en av de veteranene blant de narkomane som har nådd over midten av fjertårsalderen) mer enn hendene. Du forteller ham at du har ombestemt deg, du skal ikke til stedet oppe i skogkanten likevel, du kan gå av ved den første busslommen (du peker etter krysset.

AVLØSNING | 273

[Page 274]

Morgensolen har nådd de tomme hvite flaggstengene, pekende opp av det enorme fotballanlegget, som med tribuneveggenes svulmende former og små vinduer ligner et middelaldersk kastell, og du erindrer at mange mennesker faktisk har funnet sin del på slike sportsarenaer, som da har lignet krigsskueplasser, og at de på sitt vis er konstruert for krig, skjønt ikke for å holde angriperne ute, men for å holde de kjempende innelukket; for meget lenge siden foregikk fotballspillet (visstnok) utenfor enhver bane, ballen ble (visstnok) spilt fra landsby til landsby, med alle midler, inklusive slag og spark tildelt motstanderne; altså, tenker du, er det i grunnen et tiltagende krav om orden, systematikk og regulering av spillet som har ført til den katastrofiske uorden når tilskuermassen, eller en del av den, går amok, og bak de bornglignende, skjermende, romanske murene forvandles banens med hvite streker og vimpler oppmerkede, gjennomregulerte felt, til et grufullt kaos. Du tenker videre på alle spillekuponene du har levert inn gjennom de siste tyve årene, uten at noen av dem har gitt gevinst av betydning.

De har begynt på sin langsomme, virkelige detonasjon, de har allerede mer enn knopper, du kan tydelig se hvordan den kantarellformede utfoldelsen (lik et plask i miniatyr) snart vil fullføres og stanse i klart atskilte løv, som gradvis vil overstreke det grøntbrune, sotete og stivete flettverket av kvister med sitt disige grønt, som om en lyskaster med fargefilter ble skrudd opp litt etter litt, inntil full styrke var nådd; busken vil om en viss tid ha tatt se knipper av grønne blader, og det når deg plutselig til å minnes buskene på skolen, for meget lenge siden, hvordan man etter en kvikk og fast bevegelse med tommel og pekefinger langs den tornede kvisten sto igjen med en liten

rosett i klypen, den lignet en neve forminskede, grøntne sedler, mindre verd enn monopolpenger, ingenting, bare til i en knipse i ansiktet på en medelev. Billig latter. Sommeren blir antagelig kald og regnfull som vanlig, tenker du. På en eller annen måte du skaffe de pengene. Du begynner i bli utimodig. Lysrefleksen fra et vippevindu som i pnes (i den i verste etasjen i kontorbygget vis-i-vis) treffer deg rett i ansiktet slik at du instinktivt kniper i øynene igjen (for sent, som alltid), for denne gangen er det bare et bli hvitt stormkast av intenst lys, som om et sprenglegeme detonerte rett utenfor vinduet ditt, og det nesten samtidige drevet (som bokstavelig talt fi rutene til i klirre) ligner mer et kanonskudd i et skipsverft (eller noe

274

[Page 275]

slikt) enn den knitrede, ritsjende og brakende lyden av torden på avstand noensinne gr.

Lynet: det er som du skulle se dine egne synsnerver lyse og brenne opp, kremeres om igjen og om igjen, grotesk forstret, en atmosfærisk nevrologi, se og forsvinne, se og forsvinne, plutselig huske, og si glemme igjen, huske og glemme, forst og ikke forst, til stede og fraværende, det levde og det ulevde, og liksom parallelt med, nei, sammenfiltret, tenker du, med de fine, røykbleke (som om de ble borte hvis du bli ste på dem) knokkel-linjene der de synes i sveve i et avsondret, mørkt rom, flytende i et glass med mørke, et eget univers, tornete og myke på samme tid, og (selv i røntgenbildets ugjenkallelige stillstand) tilsynelatende dynamiske, liksom i stadig, men umerkelig bevegelse (slik man kan ta en gullfisk i et akvarium for utrolig, mens den i virkeligheten, ved nærmere observasjon, hele tiden har blafret med en slirete, ubetydelig liten kroppsdell); sett fra siden virker det som om rygghvirvlene gaper og er på vei bort fra hverandre, langsomt glidende i en slags vektlos (og lydlos) tilstand; det minner deg om en bygning som sprenges, vist i sakte film (skjult i dette tilfellet snarere et slags r i ferd med i brette i flere deler), eller, mer vagt, minner om bildene av stjerneaker og lignende astronomiske strelser (som virkelig er i uopphørlig ekspansjon eller kontraksjon), slik du har sett dem gjengitt i leksika eller populærvitenskapelige tidsskrifter; disse formasjonene fi stundom navn etter noe de ligner, og fotografert forfra virker det som rygghvirvlene, den ene over den andre, stirrer på deg med store, runde og svarte iøyne, lik biers eller humlers. Du faller plutselig i tanker om blomster og honning.

Ganske enkelt (omklamret av en dato, røntgeninstituttets brevhode, samt en leges navn, og en signatur, formentlig håndskrevet, men ved nærmere gransking skjønner man at det dreier seg om et stempel): Normalt funn i lumbrosacralcolumna med ileosacralledd. Teoretisk sett kunne du betraktet bildene mot lyset fra lynet, men i praksis er det altfor kortvarig; da tordenskyene for tyve minutter siden (du var tyve i den gangen) tettet til himmelen, var du i alle tilfelle nådt til i tenne lampene. Det er nesten like mørkt som om det skulle vært natt (men dette mørket er annerledes, det lekker, halvt gjennomtrengelig for solen, som hele tiden, det har du ikke

AVLISING | 275

[Page 276]

tenkt på fi, skinner like uforstyrret mens uvirksomhet pågår; du trodde kanskje at uvirksomhet på mystisk vis slukket solen for en viss tid?), og røntgenbildene, der de ligger tilfeldig utspredd rundt lyspinnen (skjermen har du fjernet) ser også fullkomment mørke ut, med en glatt, matt overflate som gir vage speilbilder av lysere gjenstander i i rheten.

Man skulle tro de var tomme. Det er fi½rst ni½r du, denne halvt i½rhundre-gamle, tynnh½rede mannen, holder dem opp mot lampelyset at du ser ditt eget, bare tyve i½ gamle skjelett, fra den tiden da du enni½ var ung og frisk, bortsett fra en smule hypokondri. Etter i½ ha blitt blendet av et underlig dobbeltlyn (som om det fi½rste lynet ble kastet tilbake fra et gigantisk speil; du mi½ blunke som etter en blitzfotografering) vender du tilbake til bordet. Glideli½sen og knappen synes i½ sveve i mi½rket foran hoftene og nederste del av ryggraden. Du husker fremdeles at du fikk beskjed om i½ kneppe opp buksen og i½pne glideli½sen, slik at bildet av skjelettet under skulle bli tydeligere, dette bildet av de spi½kelsesaktige rygghvirvlene som gradvis smalner ned mot halebenet, den todelte hoftesk½len, som virker forbausende rund, og liksom fet, den minner om kyllingli½r, eller bakverk, blekt, rundaktig bri½d, lysken, altsi½, men ri½ntgenapparatet var synsk, det si½ tvers gjennom kj½nnsorganene og inn pi½ bare skjelettet.

Kanskje derfor du liker tordenvi½r, fordi det var tordenvi½r den gangen. Men senere pi½ i½ret, pi½ sensommeren. Derfor du elsker tordenvi½r og ri½ntgenbilder. Ri½ntgenbilder og lyn. Som om lynets elektrisitet kunne gj½re ri½ntgenbildet levende. Paraply. Ri½d paraply. Regnet pi½ste ned, veltet ned, dri½nnet mot bakken med samme kraft som ni½r noen bri½spri½yt i en utslagsvask, vannet freste bortover asfalten i skummende, boblende og gurglende spri½yt; allerede etter ti minutter var vanddammene langs fortauet si½ store at bilene (deriblant de evinnelige drosjene med slukket taxi-skilt) pli½yde opp meterlange englevinger av vann, og paraplyen, hun mi½tte uavlatelig dreie den mot vinden, som skubbet henne slik at hun vaklet, og du hjalp henne med i½ bi½ye tilbake spilene ni½r den ble vrent, du hadde hverken paraply eller regnti½y, og du hadde aldri sett henne fi½r i ditt liv, du si½ henne ikke egentlig da heller, ikke enni½, der pi½ drosjeholdeplassen, under paraplyen hennes (du merket knapt at du etterhvert ble forferdelig sliten av i½ kri½ke kni½rne og bi½ye ryggen hele tiden; hun var nesten et hode lavere enn deg),

276

[Page 277]

men du hjalp henne med i½ holde paraplyen opp mot vinden og regnet, bare et pi½skudd, hun hadde klart det like bra selv; pi½ det viset kom hendene dine til i½ streife hendene hennes (men bare streife, pi½ det tidspunktet var du omhyggelig med ikke i½ virke anmassende); nei, det var ikke taktikk engang, du ville ikke vi½re pi½trengende, du var rett og slett redd for at hun skulle bli irritert, eller sti½tt, frasti½tt, og nekte deg i½ sti½ under paraplyen hennes, slik at du ble overlatt helt og holdent til dine surklende sko og din altfor tynne, allerede gjennombli½te sommerjakke (men det var ikke di½t som bekymret deg). Du hutret og hakket tenner av kulde, eller kanskje var det av nervi½sitet, og da det endelig, til slutt, bare var ett menneske igjen i ki½en foran henne, eller foran dere, ble du skrekkslagen ved tanken pi½ at hun bare kunne sette seg inn i en drosje og forsvinne for alltid (gitt at du ikke engang kjente navnet hennes), og du kremtet og spurte hvor hun skulle, og hun sa det, og du li½y, du li½y blankt, falskt overrasket over det heldige sammentreffet, du mi½tte endog gjenta det, for et tordenbrak overdi½vet ni½dli½ggen din, men du gjentok det.

Ni½, idet du hi½rer tordenen dundre utenfor huset, mens du legger ri½ntgenbildet fra deg og gnir i½ynene, tenker du pi½ hva som kunne ha hendt, eller rettere sagt ikke hendt, hvis du av en eller annen idiotisk grunn ikke hadde hatt mot til i½ fremfi½re den li½ggen, til i½ gjenta den med fastere stemme: du ville rett og slett aldri blitt kjent med henne; du ville fi½tt et annet liv, hverken mer eller mindre; og du gri½sser, et gri½ss blandet med en besk og si½r glede, over hvilke uhi½velige dimensjoner noen fi½ ord en sjelden gang kan fi½, hvordan en kort rekkefi½lge av spri½klyder viser seg i½ vi½re en tynn edderkopptri½d som dog holder et helt teaterbygg oppe, teateret med den

tomme scenen, nemlig, hvor dere snart skal komme inn fra hver deres kant, stanse og se på ½ hverandre.

Sosialt grenseland, eller ingenmannsland, hverken den så ½ kalt bedre eller den så ½ kalt dårligere delen av byen, kanskje et slikt boligområde man flytter til midlertidig mens man er på ½ vei oppover rangstigen, i på ½ vente av å ½ finne en definitiv bastion i et høybyborgerlig strøk (eller tvert om, stedet for den forgjeldede, fallenten, i langsom, men ubønnhørlig migrasjon mot det typiske underklassestrøket?). Beskjedne eller moderat ambisiøse villaer i å ½n eller to etasjer (stundom med diverse snurrepipierier på ½ den snauklipte

AVLØSNING | 277

[Page 278]

plenen, slikt som forgylte solur, rødmalte trillebærer eller veldige jerngryter fylt med ringblomster, små bassenger kranset av amoriner (og dette røpet at eieren alltid ville forbli en fremmed fugl på den gode, solide, tradisjonsrike borgerlige smaks enemerker, som han utvilsomt higet mot), men ytterst sjelden et tilsynelatende saklig og funksjonelt, rektangulært svømmebasseng), villaer, altså, avløst av enkelte rekkehus, firemannsboliger og lave, frittstående blokker. Det var vel kanskje like greit at du også gikk av her, slo du fast, med tilkjempet uskyld (men du var ikke engang sikker på hvor dere befant dere, bare at det var i et slikt strøk, hverken i stikant eller vestkant). Hun holdt ikke paraplyen over deg da dere sto foran porten, hun slo den ikke opp i det hele tatt (mens regnet stadig fosset ned), men hun gikk heller ikke inn; hun ble stående, usikker, inntil hun minstret deg (eller lot som hun gjorde det, mens hun alt hadde bestemt seg? ; først nå, mens du distri vender blikket fra de svarte rødntgenplatene til vinduet, mot lynenes utrettelige fantasmagorier der ute, går det opp for deg at du glemte å spørre henne om det, siden), og hun sa Har du langt å gå, og svaret var av typen Tja, Nei, og Jo, et stykke.

Heldigvis (eller med halvbevisst overlegg?) ikke i stolen på den andre siden av bordet, dette bordet som kunne blitt en hel barrikade, umulig å komme forbi. Når man bare er to mennesker (av forskjellig kjønn, og ukjente for hverandre) i et rom, kan det være uhyre vanskelig, tenker du, å bytte plass. Og natten, lynene, tordenen og regnet, smatringen av regnet mot villahypelens tegltak, dere måtte snakke lavt, nærmest hviske til hverandre hele tiden, og først lenge etter (formodentlig) at uviert var over, oppdaget dere den lyseblå himmelen og en lav, men intens sommermorgensol, eller mer nøyaktig: sensommermorgensol. Var det ikke, tenker du, skyggen av det gammeldagse sprossevinduet som gjorde utslaget, ikke på gulvet, men på veggen over dere, og du sprikte med fingrene og lot skyggen av henden din bevege seg mot skyggen av vinduskorset, og hun sprikte med fingrene og lot skyggen av henden sin bevege seg mot skyggen av vinduskorset, fra motsatt retning, for moro skyld, slik at begge henders skygger måtte forsvant i vinduskorsets skygge, som om de måtte i skjul, og noe du ikke kjente i deg selv måtte noe hun ikke kjente i seg selv, på et sted, et skjule- eller tested ingen av dere kjente, og dere kjente forresten ikke hverandre i det hele tatt, der i morgensolen; kanskje er nettopp dåt stadiet,

278

[Page 279]

tenker du, med et åndsfrående blikk på rødntgenbildene av din ungdoms skjelett, det beste av alle forelskelsens stadier, der hvor alt bare er en kaskade av urealiserte muligheter, som stå foran en uoverskuelig fornyelsespark av stillhet (bare et svakt gny fra orkesteret som stemmer instrumentene et sted bak trekronene), og lukke åynene et sekund, og sukke av forventning foran hovedporten, der lyspinneren stråler i mørket, får man trer inn, og de

enkelte attraksjoner blir mer og mer brikkete, mer og mer vulgære, trengselen stadig storrere, utroperne frekkere, piffunnene simplere, farvene mer glorete, sminken mer outrert, og prisene, overalt, blir høyere for hver gang, stadig høyere for stadig mindre glede, inntil det hele er omskapt til et hylende mareritt, som om det pikostede og rituelle festfyrverkeriet ble utlisset i en fengselscelle; eller det motsatte, like gjerne det motsatte, musikken dier hen i et nylende diminuendo, pariserhjulet stanser, intet hyl hires mer fra berg- og dalbanen, juksegeviirene er tomme for ammunisjon, radiobilene fies ikke strim, selv spikkelsestoget er innstilt og skremmer ingen, grusgangene ligger folketomme. Og til slutt slukkes alle de strilende lypirene og alle de fantasifulle lyktene, in for in, inntil hele denne lystens vidunderverden ligger ide og tom, livet faller, det blir plutselig hist, og frost, vinter, det snies, fornielsesparken ligger nedsnidd, mrlagt og nedsnidd, n er det bare snien som lyser.

Du sier det ikke, du bare tenker det, for det finnes ingen du kan si noe slikt til, det ville lyde patetisk, sentimentalt og selvmedlidende (for det impliserer at du ikke har vrt lykkelig etterpi (og det har du ikke, men det hjelper ikke i konversasjonens edle kunst), etter at det ble slutt med henne, at du er ulykkelig, at du klager), en replikk fra en slik film kvinner snufser over, en halvglemt roman fra forrige irhundre, men du kan si det til deg selv, og du undres hvor mange mennesker som sitter og sier til seg selv, eller bare tenker de umulige ordene: Den gangen var jeg lykkelig, og det faller aldri noen (de andre, det vil si de som er lykkelige n, eller som aldri har vrt lykkelige, hverken lykkelige eller ulykkelige?) inn at det kanskje kan vre sant, at man en gang (en kort stund) var lykkelig, og ikke er det lenger, det faller dem aldri inn, for dette er den synden de, hvis de hadde vrt kirkefedre (hvilket de kanskje, pi sin mte, er), ville fid til som den ittende diessynd, ved siden av Hovmod, Misunnelse, Vrede, Livslede, Gjerrighet, Frtskeri og Hor, med andre ord Nostalgi; velsaktens, tenker du (for deg selv,

AVLİSNING | 279

[Page 280]

stadig for deg selv), fordi dette er de menneskene som skal bygge Fremtiden, en fremtid de pussig nok virker nostalgiske over, de lengter, de lengter, de skal produsere sin store fremtid i en tvers igjennom trivelig, stor, men ikke for stor, lykkefabrikk, hjulene snurrer allerede flittig, derfor kan man ikke se seg tilbake, der ligger bare en kompost av dager, mikk, dritt som ikke tjener til annet enn i gjldsle fremtiden. Fremtiden, alt som er godt ligger per definisjon i fremtiden, for hvis man ikke ble lykkelig en gang i fremtiden, men bare hadde vrt det en gang i fortiden, hvordan skulle da hjulene holdes i gang? hva ville man da ha streve for? hvordan kunne man da ha svette armhuler men et muntert smil om munnen? i visshet om at n bygges lykken? hvor ville det bli av effektiviteten? den kommende lykkens glade, summende effektivitet? Den ville gi i dass. Men si lenge du tier stille om det, kan du tenke tilbake, og si det for deg selv, men bare for deg selv.

Ryggvirvlene med de gapende mellomrommene ligner munner som ler. Du putter det svarte bildet ned i konvolutten sammen med de andre, stryker deg over haken, merker at du er ubarbert, ser pi klokken, ser pi krykken, ser pi klokken igjen, vrir deg opp fra stolen ved i stte deg pi krykken (hoftearthrodesen fungerer tilfredsstillende; uttvilsomt, tenker du, var valget av smertefrihet og ubevegelighet fremfor smerter og bevegelighet riktig), og humper i retning av vinduet. Det holder pi i lysne og igjen bli den dagen det var. Mot nord ligger enn den mobile natten i form av en blisvart, plise skybanke; fremdeles kan du se lynene, n ikke som blendende blaff, men som tynne, hvite sprekkdannelser av lys i den svarte skyen, og brakket kommer lenge, flere sekunder, etterpi; praktisk talt samtidig med den ritende lyden blusser flammen opp og legger seg horisontalt, smekker lik

vimpelen fra akterspeilet pīġ½ en passbīġ½t (fyrstikken tilsvarer flaggstangen), slikker oppover (kanskje et hundredels sekund), fiġ½yses ned igjen og slukner, etterlater bare en tynn, hvitlig rīġ½yk som tilsynelatende dematerialiseres nesten fiġ½r du har sanset den: du stīġ½r med en brent fyrstikk (nummer to) mellom fingrene, og hun har fortsatt ikke fiġ½tt fyr pīġ½ sigaretten.

Noe med ild, javisst, pīġ½ engelsk, halvt nynnnet og halvt ledd ut av munnen hennes, det mīġ½ vīġ½re et sitat, en eller annen melodi du med dine snart seksogfremti īġ½r er for gammel til īġ½ huske (du undrer pīġ½ hvor mye yngre hun egentlig er), og du er glad det er sīġ½pass mīġ½rkt at det flau ansiktsuttrykket

280

[Page 281]

ditt antagelig synes dīġ½rlig, ihvertfall ikke sīġ½ lenge du ikke gjiġ½r det du mīġ½ gjiġ½re, nemlig īġ½ ripe av īġ½n til (og dermed utsette deg for lyset fra fyrstikken). Du gjiġ½r det, men denne gangen ikke uten omhyggelige forberedelser: du tar en fyrstikk ut av esken, plasserer sistnevnte gjenstand mellom hīġ½yre tommel- og pekefinger (du er keivhendt), klemt sīġ½ godt inntil hīġ½nden som mulig, og den kvikt gnurende bevegelsen som utvikler nok friksjonsvarme til īġ½ antenne svovelet fortsetter du uten avbrudd ned under esken (som bīġ½rer pīġ½skriften To īġ½re for et bedre liv), til inni den hule hīġ½nden, der flammen nīġ½ besinner den rosa huden og slipper lys ut gjennom fingrene, slik at det minner om en snīġ½lykt; ogsīġ½ denne flammen flakker faretruende mens du līġ½fter den varsomt, som holdt du en skje medisin, opp mot ansiktet hennes, samtidig som hun bīġ½yer seg ned, og dere mīġ½tes pīġ½ halvveien, hun holder hīġ½ret unna ilden, sīġ½ det er ikke hīġ½ret hennes som berīġ½rer hīġ½nden din idet sigaretten mīġ½ter flammen, det er den lange, tunge īġ½redobben av sīġ½lv som dingler og snerter borti huden din med en avbrutt pendelbevegelse, som fortsetter fra det īġ½yeblikket hun retter seg opp igjen og takker, kanskje med en litt ironisk snert i stemmen. Du tenker at *hun* rīġ½yker ikke. Du rekker sīġ½vidt īġ½ tenne din egen fiġ½r flammen blir kvalt av vinden igjen.

Og likevel, tenker du, plutselig opprīġ½mt (og stadig litt full), eller snarere: fiġ½ler du, for tanken kommer (og fordufter) sīġ½ fort at den ikke rekker īġ½ finne sine detaljer (som et kart tomt for stedsnavn): selv īġ½redobben er deg egentlig totalt fremmed, og da den berīġ½rte deg (og ikke hīġ½ret hennes, eller tilogmed hīġ½nden, som du kanskje hadde hīġ½pet), sīġ½ var det tross alt en verden du ikke kjenner som traff deg, det vil si dette īġ½rehenget som hun formodentlig har valgt ut av for deg ukjente īġ½rsaker (du liker det ikke), men grunnen til at hun valgte akkurat det mīġ½ henge sammen med hennes personlige smak, som i sin tur mīġ½ henge sammen med de bakenforliggende trekkene i hennes personlighet (du gjetter pīġ½ et visst behov for īġ½ vekke oppsikt, kanskje en anelse ekstravaganse) som fikk henne til īġ½ velge akkurat den īġ½redobben, som i sin tur mīġ½ henge sammen med det man kan kalle hennes indre, endog ned til hennes irrasjonelle lyster og begjiġ½r, som det heter, hennes sīġ½rbare punkter, hennes frykt eller hjelpeliġ½shet eller aggressivitet, som i sin tur mīġ½ henge sammen med hele den overordentlig komplekse konstellasjonen av samtlige determinanter, denne moskitosvermen av stīġ½rre og mindre skjebnegudinner, som tilsammen sīġ½rger for at et

AVLīġ½SNING | 281

[Page 282]

menneske blir som det blir; men i alle fall, alt slikt hīġ½yttravende pissprīġ½ik tatt i betraktning eller ikke, tenker du, sīġ½ var dīġ½t som for et par sekunder siden nesten fikk deg til īġ½ gyse, det svimlende *fremmede* (eller, mer nīġ½yaktig, det feminine, tillokkende fremmede; hvis hun hadde vīġ½rt deg motbydelig, ville du heller grīġ½sset av ubehag) ved henne, hun var (og er fortsatt, nīġ½, to sekunder senere) en kvinne du ikke kjenner (du kjenner heller *ikke* henne),

og kanskje blir hun snart en kvinne du i det minste kan kjenne pĩċ½ (men du ville heller kjenne pĩċ½ *hennes* hals enn pĩċ½ dennes bryster); hun spĩċ½r hva du ler av, og istedenfor ģċ½ utbasunere din plumpe vits svarer du lngenting, men hun insisterer Det ģĩċ½r ikke an ģċ½ le av ingenting, det er alvor i enhver spĩċ½k, kanskje det var meg du lo av, og du sier Her var det ingen spĩċ½k, men dette er alvor, og bytter hĩċ½nd til sigaretten, og legger armen rundt skuldrene hennes. Hun sier ingenting, hun bare ler.

En hellelagt plass, omgitt av kommunale blomsterrabatter der de kommunale vekstene nĩċ½ begynner ģċ½ bli avblomstret, halvĩċ½tne og sammenklistrede, sĩċ½ vidt du kan se i det sparsomme skinnnet fra de kommunale lyktene. Sigarettene er i mellomtiden blitt rĩċ½kt inn til filtrene, mer eller mindre, og hun kaster sin pĩċ½ hellene uten ģċ½ trĩċ½kke pĩċ½ den (den gnistrer litt idet den treffer bakken, og triller noen centimeter fiċ½r den blir liggende i en fuge), og du kaster din pĩċ½ hellene, og trĩċ½kker pĩċ½ den, og pĩċ½ hennes. Dere stanser, av en eller annen grunn, ved en lyktestolpe (hvoril en avisbudkjerre med store gummi hjul er fastlenket), og du benytter sjansen til et hederlig forsĩċ½k pĩċ½ ģċ½ kysse henne; fiċ½rst treffer du bare munnviken, hun snur seg halvhjertet bort, men ved neste forsĩċ½k lykkes det, sĩċ½ noenlunde (og mens du kysser henne glemmer du at du har tenkt pĩċ½ hvordan det ville vĩċ½re ģċ½ kysse henne), og samtidig som tungen din begynner ģċ½ romstere lik en tannlegefinger inne i munnen hennes, forsvinner bildet av ansiktet hennes (fra ģċ½yeblikket fiċ½r kysset), men etterbildet, eller snarere din erindring om det, fortsetter ģċ½ sive ut av en prosjektĩċ½r et eller annet sted inne i labyrinten av hjernevindinger: den enĩċ½ sommerbrune, friluftsjekke ansiktsfarven i underlig kontrast til de sirlige, smale (sikkert nappende) ģċ½yenbrynene (og det ene brutt av en liten vorte som det forundrer deg at hun ikke har fiċ½tt fjernet), de tunge ģċ½yenlokkene, som synes ģċ½ finne et ekko i posene under ģċ½ynene, eller nei, som om pupillen var en stein noen hadde kastet i vannet, og det spredde seg ringer: fiċ½rst iris, sĩċ½ ģċ½yenvippene (oppe og nede), sĩċ½ ģċ½yelokket og hud-

282

[Page 283]

kanten langs undersiden av ģċ½yet, sĩċ½ ģċ½yebrynet og posen under ģċ½yet, og til slutt, svakt, hendĩċ½ende, de bueformede rynkene over ģċ½yebrynet og ģċ½verst pĩċ½ kinnet, fjernt fra nedslagets sentrum; du kunne vĩċ½rt en stein, og noen kunne kastet deg nedi det vannet, og du ville blitt borte for alltid.

Nei. Ikke i de ģċ½ynene. De ģċ½ynene som er lukket idet du trekker ansiktet ditt tilbake etter kysset, eller kyssene, nĩċ½r du synes det, eller de, har vart lenge nok, ģċ½ynene som akkurat nĩċ½ ģċ½pner seg, glippende, som etter sĩċ½vn, mot deg, mens et (halvt ģċ½mt, halvt ironisk) smil brer seg over ansiktet fra munnen (igjen denne assosiasjonen til ringer i vannet), og det er nĩċ½r hun smiler at hun virkelig eldes rett for ģċ½ynene pĩċ½ deg, ansiktet hennes krĩċ½lles som en tom pose, eller snarere som overflaten av et brĩċ½d som har ligget for lenge i posen, det sprekker lik fernissen pĩċ½ et gammelt maleri, de fine trĩċ½dene av rynker yrer frem fra ingensteds, tenker du, nei, fra inne i henne, liksom de alltid hadde vĩċ½rt der, de har alltid vĩċ½rt der, tenker du, vĩċ½rt der, inne i henne, siden hun ble fiċ½dt, de synes bare ikke de fiċ½rste ģċ½rene, men med tiden (bokstavelig talt) lekker de ut, mer og mer, strĩċ½mmer som lyd-lĩċ½se, eroderende bekkefar ned over ansiktet, fra en uttĩċ½mmelig olle inne under ansiktet, som om tidens eget grunnvann piplet der inne et sted, eller rett og slett som om oldingens tusenrynkede ansikt lĩċ½ fullt ferdig der helt fra begynnelsen av, fullfiċ½rt til minste detalj, bare skjult under tykke og bedrageriske lag av ungdomssminke, som faller av etterhvert, ja, som om tiden mellom spebarnets oppblĩċ½ste rynkeansikt og oldingens innfalne rynkeansikt (en eneste lang ekspirasjon: livslĩċ½pet) bare var en quantitiċ½ nĩċ½gligeable, en ubetydelig passus, et allerede glemt mellomspill fiċ½r neste spebarnsfjes, som, i sin tur, med ufattelig hastighet eksploderer i et nytt oldingefjes (du

kan forestille deg hvordan rynkene og nyvene plutselig sli¹/₂r ut, som sprek-
kene i en kampestein i det tusendels sekundet etter at dynamitten er deto-
nert, men fi¹/₂r steinen blir knust), og si¹/₂ videre, i en vill rytme, slik at man til
slutt ikke vet om oldingen eller den nyfi¹/₂dte kom fi¹/₂rst, om det er et oldin-
geansikt eller et spebarnsansikt man til enhver tid ser, eller at det egentlig
kan komme ut pi¹/₂ ett.

Men det som plager deg, mens du betrakter det ikke lenger unge ansiktet
der det smiler (freidig og forlegent pi¹/₂ samme tid) mot deg i halvmi¹/₂rket,
det er ikke egentlig hennes svinnende skj¹/₂nnhet (hvis hun i det hele tatt

AVLi¹/₂SNING | 283

[Page 284]

er pen), det er vissheten om at den samme prosessen bearbeider ditt eget
ansikt (og der er den kommet lenger), men heller ikke der er det en even-
tuell tapt i¹/₂yenslyst som bekymrer deg, det er denne uthulende fi¹/₂lelsen av
noe ugjort, noe som er for sent, noe (du vet bare ikke hva) det er for sent i¹/₂
gj¹/₂re omigjen, for sent i¹/₂ gj¹/₂re i det hele tatt: i en dri¹/₂mmeaktig filmscene
gi¹/₂r du langs hovedgaten i en smi¹/₂by, og butikkene stenger bak deg i¹/₂n etter
i¹/₂n mens du gi¹/₂r, di¹/₂rli¹/₂ser, lemmer og gitre for vinduene, og du kommer pi¹/₂,
etterhvert, mens du gi¹/₂r, hva du skulle hatt, noe absolutt ni¹/₂dvendig hver
gang, og det er enni¹/₂ langt igjen til den siste kramboden, men du har alle-
rede en anelse om at ni¹/₂r du sti¹/₂r pi¹/₂ den i¹/₂dslige, forbli¹/₂ste veien i den andre
enden av byen, si¹/₂ mangler du stadig alt, nei ikke alt, men det viktigste, du
mangler det viktigste. Bare at di¹/₂t dette dri¹/₂mmebildet, denne lignelsen i sin
allegoriske distanse ikke kan uttrykke, det er den ri¹/₂ smerten du fi¹/₂ler ved
tanken.

Gjorde det vondt? Du svarer benektende mens du biter deg i leppen og
halter videre, etter at du kli¹/₂nete klarte i¹/₂ sli¹/₂ kneet mot avisbudvognen. Hun
insisterer imidlertid pi¹/₂ i¹/₂ bli¹/₂se pi¹/₂, hun haler opp buksebenet (du kjenner
plutselig at det trekker iskaldt) og bli¹/₂ser pi¹/₂ kneet ditt; du sti¹/₂r der fanget
(av din egen hi¹/₂flighet, ikke hennes fysiske styrke) mellom hendene hen-
nes, du kjenner den sensommerlige, eller tidlig-hi¹/₂stlige trekken ise over
leggen (men hendene hennes er merkelig nok varme, du mi¹/₂ innri¹/₂mme
at du liker det), du ser deg omkring, for du har ikke glemt at du er altfor
gammel til slikt fjolleri, men ingen synes i ni¹/₂rheten, si¹/₂ du legger hi¹/₂nden
pi¹/₂ hodet hennes mens du stirrer mot i¹/₂sene i det fjerne, de synes som mi¹/₂-
kere silhuetter mot den dypt kongebli¹/₂ vesthimmelen, der det siste dagsly-
set enni¹/₂ (tilsynelatende) presses opp i en blek, speilaktig rand, svorkanten
pi¹/₂ et bli¹/₂tt, celestialt fleskestykke, fi¹/₂r det om litt vil bli trengt ned bak den
svarte kollen av det massive mi¹/₂rket over, og fettranden av dag mellom i¹/₂sen
og himmelen blir helt borte.

Kort pause. Si¹/₂ et nytt unisont latterbr¹/₂l fra uterestauranten, svakere
denne gangen, deretter bare den relative stillheten igjen. Du kjenner pus-
ten hennes mot det vonde kneet, hun kysser det, og du tenker pi¹/₂ hvordan
det ville vi¹/₂re hvis det var hennes hender og hennes lepper som ri¹/₂rte deg,
du kjenner hvordan smerten i kneet fortar seg og gradvis fortrenses helt av

284

[Page 285]

ubehaget med den kalde trekken (ytterligere fori¹/₂ket av kvinnelig spytt som
fordamper), og du forsikrer henne om at ni¹/₂ er det bra, og det tror hun pi¹/₂;
hun lar det vide buksebenet falle ned igjen av sin egen tyngde, klapper kneet
forsiktig, og sier, pi¹/₂tatt hi¹/₂tydelig. Hva sier Deres kone til dette?, men ang-
rer seg umiddelbart og legger til, med forfyllet alvor. Det var dumt sagt (du
kaster et forbauset blick pi¹/₂ din egen giftering, liksom for i¹/₂ fi¹/₂ det ekteska-

pelige faktum objektivt stadfestet; det slutter i ½yeblikkelig i ½ engasjere deg), og du svarer Nei, hun ville si (du lager en forvridd revystemme i fistel:) Gi ½ tilbake og smell kneet mot kjerra i ½n gang til, si ½ jeg fi ½r se hvordan det hendte slik at vi kan unngi ½ slike episoder for fremtiden jeg har forresten nok i ½ bekymre meg om og dessuten har jeg en forferdelig hodepine; og selv gjennom rusens tankeoverdi ½vende fossedrev hi ½rer du hvor tarvelig det li ½ter, men hun kniser ikke desto mindre med halvt undertrykket fryd, eller skadefryd (latteren virker pi ½ sett og vis for ung for henne, som om hun skulle li ½nt en teni ½rings fillete dongeribukse overskriblet med idolnavn), nettopp slik amati ½rteatrets like lokale som entusiastiske og naive publikum skal gji ½re. Du assosierer (uuttalt) til verden som en scene, men finner det misvisende, det virker for profesjonelt, det er amati ½rteater det hele dreier seg om, alle rollene spilles pi ½ den samme ubehjelpelige mi ½ten, grelt og sauset samtidig, overspilt og underpoengtert, febrilsk og dvaskt, rigid og rotete, hele tiden noe som skj ½rer i i ½ynene og i ½rene, en beklemmende fi ½lse av i ½ fi ½ se bi ½de for mye og for lite, de opptredende er pinlig nakne og pansrede pi ½ samme tid, ingenting lykkes de virkelig med, alle kl ½ner seg gjennom livet, og forsi ½kene pi ½ i ½ utfordre stereotypene like stereotype som stereotypene, den alltid moteberedede forretningsmann, stinkende av dyrt etterbarberingsvann, med dokumentkofferten kjekt veivende i hi ½n-den og hodet fullt av platte liksomfilosofiske fraser som skal gji ½re det i ½ tjene penger til en form for tankevirksomhet, han like latterlig dilettantisk som den rettferdig harme ungdomsoppr ½reren med sine troskyldig forsi ½plede insignier fra fillehaugen, skrikende etter oppmerksomhet fra en dypt savnet, ikke eksisterende, hyperkonform pri ½ysseferar som nekter i ½ banke ham opp pi ½ anstendig vis; bare smerten og leden og fortvilelsen og sorgen og angsten er overbevisende, men de kommer aldri til uttrykk, tenker du, de er stengt inne i hvert menneske lik en flokk utstoppede gribber som blir levende hver gang ingen ser pi ½ dem (altsi ½ gribbene), eller muligens, unntaksvis, glimtvis, i de i ½yeblikkene den som lider glemmer i ½ se pi ½ seg selv.

AVLi ½SNING | 285

[Page 286]

Hvis jeg ikke er farlig? spi ½r du, og hun svarer Ja, det er jo ingen som kan se oss der nede i mi ½rket. Det har bli ½st opp for alvor. Trekonene (synlige i silhuett mot himmelbrynet) rykker og kaster pi ½ seg, noen ganger unisont, i samme retning, andre ganger asymmetrisk og til forskjellige kanter (omtrent som om en gigantisk, usynlig hi ½nd rufset til en gri ½nn pels), skubbet av ymse hvirvler og drag i luften, og med varierende elastisitet i stammer og greiner, det virker forbli ½ffende dramatisk, som om scenen krevde lynild, tordenskrall og regnskyll, mens det i virkeligheten foregi ½r nesten lydl ½st, ni ½r unntas duren av passerende biler bak gri ½nnsvi ½ret etsteds, og suset av vinden over dere.

Stien er kunstig anlagt, si ½pass ser du, den snor seg, buktende og slyngete, i hi ½rni ½lssvinger ned en skr ½ning; langs kanten hindrer forsti ½tninger av korte, loddrette stokker jorden i i ½ rase ut, og gir det hele (i den grad du kan se det i mi ½rket) et tilstrebet rustikt og gammelmødig preg. Selve stien er belagt med fin, hardtrampet grus, og hvor hi ½ydeforskjellen er si ½rlig stor, finnes trappetrinn av jord og trestokker lagt pi ½ tvers; denne ferdelsi ½ren (men betegnelsen halter noe, dette er romantikk) er si ½pass bratt og smal og full av uregelmessigheter at dere ikke lenger kan gi ½ tett omslynget (som det heter), si ½rlig ikke i deres berusede tilstand, dere mi ½ ni ½ye dere med i ½ holde hverandre i hendene, sti ½tte hverandre, dra hverandre tilbake, i rykk og napp, snart hun foran og du etter, snart du foran og hun etter, hun kan plutselig trive tak i jakkeslaget ditt for ikke i ½ falle idet hun snubler, og du mi ½, i din tur, gripe fatt i en utstikkende grein for ikke i ½ bli dratt med, og det er mens dere sti ½r slik og vipper, veivende, semaforerende med armene, eller rettere sagt akkurat etter at dere har gjenfunnet likevekten, at hun sier

Tror du du kunne bli glad i meg? (og det sliċ½r deg at du ikke ville nċ½le med ċ½ svare *henne*, om hun spurte, men det kommer hun ikke til ċ½ gjċ½re; dette er ikke *henne*, og du svarer:) Er ikke dċ½t litt sent ċ½ si noe om, men hun har ikke engang hċ½rt etter, hun bare fortsetter *Du mċ½ bli det ellers er det ikke* *noen vits i jeg tror at alle egentlig ville gċ½ rundt og skrike etter ċ½ ha noen* *som var glad i dem hvis de turde gjċ½re det omtrent som hvis du har gċ½tt* *deg bort i skogen og plutselig skjċ½ner det og blir virkelig redd da roper* *du for at hvem som helst skal hċ½re nei jeg mener ikke at det gjelder hvem* *som helst heller men ...,* og under denne pinlig fiċ½lsomme talestriċ½mmen stirrer du opp i luften, du kan skimte silhuetene av triċ½rne som rykker og

286

[Page 287]

kaster pċ½ seg, mens vinden nesten ikke merkes der nede hvor dere befinner dere, liksom det foregikk et veldig drama oppe i liċ½vet, noe skakende og vilt, som samtidig ikke angikk dere, en fjernsynsreportasje om en orkan under fjerne himmelstriċ½k, og mellom greinene som rykker og kaster pċ½ seg, ser du et stort passasjerfly, eller mest lysene fra det, noen stabile lys og noen blinkende, noen riċ½de og noen hvite, og nċ½r hun slutter ċ½ snakke kan du sċ½vidt hċ½re motorlyden fra det.

En bekk. En bred bekk nede i mċ½rket, enkelte matte glimt (antagelig bestemt dels av de bliċ½sende triċ½rnes rykk, som ċ½pner og lukker liċ½vverket mot den ennċ½ litt lyse himmelen, dels av striċ½mningene), blink som forteller om vann i bevegelse. Dere stċ½r tause og ser pċ½ det, inntil hun bċ½yer seg ned for ċ½ granske noe som ligger pċ½ bakken, noe riċ½dliċ½g, rundaktig og avlangt; hun tar gjenstanden opp, finner at det bare er en tom leskedrikkboks, og slipper den rett ned, uten ċ½ kaste (et tynt, metallisk klunk i stillheten), mens hun sier, ut i luften, Har du noengang voldtatt noen? og du sier Hva? og hun sier, uten ċ½ vente pċ½ svar, Det var en fyr jeg kom i snakk med pċ½ en bar i utlandet en gang de andre sa forresten jeg var gċ½ren som gikk ut sċ½nn alene han fortalte i detalj hvordan han kunne voldta meg han var ekspert han ville kjċ½re to fingre opp i neseborene mine og samtidig lukke munnen min sċ½nn at jeg ikke kunne skrike mens han holdt begge armene mine bak pċ½ ryggen og da jeg sa at jeg tvilte pċ½ om han ville klare dċ½t svarte han ingenting bare brettet opp skjorteermet og viste meg underarmen den yrt av muskler han drev med styrketrening i et helsestudio han var ganske kjekk og hċ½flig og spanderte et glass appelsinjuice pċ½ meg og ga meg adressen fiċ½r han gikk.

Du skjċ½ner ikke hva hun egentlig snakker om, men du skjċ½ner at det er noe du ikke skjċ½ner et sted, og du tenker at *hun* aldri, ikke pċ½ noe vil-kċ½r, ikke under noen omstendighet, ville spċ½rre om noe sċ½nt eller fortelle en sċ½nn historie pċ½ en sċ½nn mċ½te, eller kan det vċ½re noe du bare innbilder deg, fordi du ikke kjenner *henne* godt nok, egentlig ikke kjenner henne i det hele tatt, kanskje ville hun (og du ekles ved tanken) nettopp kunne stille et sċ½nt spċ½rsmċ½l og fortelle en sċ½nn historie pċ½ en sċ½nn mċ½te, selv om hun, som det heter, ikke virker sċ½nn, men kanskje er hun bare mindre spontan. Du tenker at hadde du forutsett dette eventyret (eller 'eventyret'), hadde du

AVLiċ½SNING | 287

[Page 288]

sluttet med de forbaskede medisinerne, du aner jo ikke hvordan det vil gċ½ hvis det skulle bli til noe, du har ikke prċ½vd etter at du begynte med dem, du har kanskje, i verste fall, valget mellom ċ½ leve og ikke kopulere eller dċ½ og kopulere, skjċ½nt snarere i omvendt rekkefiċ½lge, og du sier plutselig, gravitetisk, Nei jeg er tross alt ikke av den sorten som voldtatter kvinner, hvis det er dċ½t du er ute etter, og hun sier Jeg tenkte meg det, og hun tar rundt deg

og legger hodet inntil skulderen din, og sier, igjen med beruset alvor Du er si½ si½t. Det er denne typen replikker du hater. Eller gj½r du det? Du kjenner brystene hennes mot brystkassen din. Du h½rer vinden slite i tr½rne over dere, en stadig, tilbakeholdt og herjende bevegelse av li½v, greiner og kvister, som om buret kjempet for ½ slippe li½s fra det ville dyret.

Den lille skogen er n½ bare en dunkel ubestemmelighet av vekster, og mens du fors½ker ½ konsentrere deg om hva du skal si eller gj½re (bortsett fra ½ stryke henne over ryggen og holde henne tett inntil deg) stirrer du dumt inn i det voksende m½rket (i dobbel forstand; men ikke helt d½t heller, for hverken tr½rne, blomstene eller gresset vil vokse noe mer n½); vedskien (eller den ½verste tredjedelen av den) er fullstendig gjennomtrukket av ild, omtrent slik en kompress kan v½re gjennomtrukket av blod og materie, den ulmer uten flammer, r½d-oransje og gulhvit; du kan forestille deg hvordan gli½den i den knudrete overflatens mest fremspringende deler skifter til kremhvitt hver gang han puster til ilden, for si½ ½ synke tilbake til lyser½dt igjen.

Han holder trestykket tett inntil den lille jernlampen, kan du se, hvis sk½l (av form som en miniatyrgrype) du antar er fylt med olje, olje som enn½ ikke er antent, for det er skj½ret fra den gli½dende vedskien, ikke fra lampen, som stryker over guttens ansikt, slynger en trekantet skygge opp fra nesevingen, graver en dyp grop i partiet mellom kinnbena og ½ret, og lar hele hodet, fra pannen til nakken, i m½rke, slik at ansiktet fremst½r nesten som en flat maske (men hvorfor fi½r du her den irrelevante assosiasjonen 'slaktemaske'? kanskje fordi storfe som slaktes med dette instrumentet ikke sjelden har hvite bliss som ligner masker?), bare det ytre ½rets irrganger av brusker har et svakt lysskimmer over seg. Men slik selve gli½den i trestykket m½ bli sterkere og svakere ettersom han bli½ser eller ikke bli½ser p½ det, slik m½ lysskj½ret over ansiktet hans likeledes bli sterkere og svakere ettersom han

288

[Page 289]

bli½ser eller ikke bli½ser, med andre ord vil de opplyste hudflatene utvide seg hver gang han bli½ser, og de m½rklagte trekke seg sammen, og de m½rklagte flatene vil utvide seg, og de lyse trekke seg sammen hver gang han slutter ½ bli½se, for ½ trekke pusten.

Du har glemt alle talene, men du har fortsatt et meget klart erindringsbilde av det dekkede langbordet og gjestene under de bladrike, nettopp avblomstrede epletr½rne, i sommer, p½ seksti½rsdagen din, og du tenker deg, med et anstr½k av vemod, at han er si½pass ung at han enn½ kan synes det er forbundet med en viss spenning ½ tenne en lampe p½ denne m½ten, at han enn½ ser p½ det som siden skal bli en hverdagslig, mer eller mindre enerverende handling (½ tenne oljelampen ved m½rkets frembrudd), som en viktig og betrodd oppgave av en viss, nesten liturgisk tyngde. Du ser ingenting av rommet omkring ham. Hvis det brennende trestykket plutselig ble slengt ned i en vannp½s eller lignende, ville interi½ret sannsynligvis ligge i stummende m½rke. (Av og til kan du bli grepet av et innadventt raseri, eller forakt, hvis ikke skam, over din klamring til dette tross alt tr½sterike halvm½rket, dette linne, hundrevis av ½ gamle clairobscur, disse varme, mettede farvene, dette anakronistisk-balsamiske tilfluktsrommet hvor graven er en vugge, den vugger deg, med en lydl½s, innsmigrende gondolrytme, du d½r ikke, du sover med ½pne ½yne, drikkende ½yne, ½yne slurpende tr½stens kildevann av det gode m½rkets h½nd; alt dette mens du fors½ker ½ glemme det, det terroristiske, hvite lyset, det blendende, hverken kunstige eller naturlige lyset i korridoren uten begynnelse eller slutt, uten d½rer, uten vinduer, uten noe annet menneske, korridoren av r½ betong hvor det hvite lyset skal fortsette ½ torturere deg p½ ubestemt tid, for du kan ikke lukke

ĩġ½ynene, du springer panisk gjennom den, uten noensinne ĩġ½ bli utslitt, du kan ikke komme ut, du er aldri nĩġ½rmere utgangen enn du var til ĩġ½ begynne med, og hvis du snur og lĩġ½per den andre veien kommer du aldri nĩġ½rmere inngangen enn du var fĩġ½r du snudde, det hersker fullstendig taushet der, men du hĩġ½rer et skrik som aldri slutter, luften der inne er ikke til ĩġ½ puste i, men du blir aldri kvalt, det er ingenting ĩġ½ se pĩġ½, men du kan ikke lukke ĩġ½ynene, du slipper aldri unna det smertende hvite lyset, skrekkenes alltid brennende lys uten en kubikkcentimeter mĩġ½rke, smerten er bare lys, og det finnes ingen som kan slukke det, lyset er bare smerte, mĩġ½rket er en trĩġ½st, uvitenhetens mĩġ½rke, som aldri skulle vĩġ½rt spredt, du vet for mye selv om

AVLĩġ½SNING | 289

[Page 290]

du vet lite; den korridoren vil du glemme, og du lykkes, du lykkes som regel, men den vil alltid skimre svakt i deg et sted, som var du en neddimmet lampe man plutselig kunne skru pĩġ½ fullt, nemlig nĩġ½r du igjen er dĩġ½mt til ĩġ½ springe panisk gjennom deg selv.)

Klesdrakten hverken prangende eller fattigslig. Brystkassen dekkes av noe som ligner en brynje eller et slags fangskinn. Skimmeret fra den glĩġ½dende vedskien fĩġ½r to tomme knapphull i den ene mansjetten hans til ĩġ½ lyse med et rĩġ½dskjĩġ½r som fra to vinduer i en mĩġ½rklagt bygning hvor brann har brutt ut. Selve anstrengelsen ved ĩġ½ puste til ilden former ansiktet hans, lik vĩġ½t leire eller flytende glass, og fĩġ½r det til ĩġ½ bule apeaktig under oppstoppernesesen, ikke bare kinnene, men ogsĩġ½ omrĩġ½det mellom underleppen og haken, og, i enda stĩġ½rre grad, omrĩġ½det mellom overleppen og nesen. I dette sekundet av pust mot det brennende trestykket kan du se hvordan han antar en slĩġ½ende likhet med en ape, en sjimpanse, nĩġ½rmest, som om den elementĩġ½re fysiske anstrengelsen med ĩġ½ puste ogsĩġ½ pustet liv i en sĩġ½ ĩġ½ si frenologisk pĩġ½viselig atavisme, slik et hvilket som helst menneske, rinner det deg i hu, bare det er (eller tror seg ĩġ½ vĩġ½re) uobservert (eller stĩġ½r i et ekstremt fortrolig forhold til observatĩġ½ren), eller bare glemmer seg, kan sno ansiktet i de besynderligste, mest zoologiske folder, aldeles ubevisst, for eksempel mens det piller seg i nesen eller konsentrerer seg om et vanskelig detalj arbeid (og hvis dette forekommer hos noen man elsker, sĩġ½rlig i et tidlig stadium av forelskelsen, vil det sannsynligvis gjĩġ½re en beklemt, nedslĩġ½tt, forpint: man vil ikke tro at den elskede i det hele tatt kan inneholde, sĩġ½ ĩġ½ si, slike ansikter som ligner vemmelige, smaklĩġ½se gummimas-ker).

Den lille oljelampen, som stadig ikke er tent (og som aldri blir det), og ansiktet hans, et apeaktig fjes, lik en pĩġ½minnelse om menneskets felles evolusjonĩġ½re hopehav med apene (selv med aldri sĩġ½ store bollekinn vil, la oss si, en hest eller en fugl aldri fĩġ½ et overbevisende simiesk ĩġ½syn), en felles opprinnelse du kjenner til, men ikke han, eller de andre menneskene du kan tenke deg omkring ham. Hvis noen annen fra den samme tiden kunne se dette tilfeldige og flyktige apefjeset i lyset fra det brennende trestykket, ville de aldri falle pĩġ½ ĩġ½ sette det i forbindelse med noe slags genetisk alvor; det ville vĩġ½rt et apefjes, litt komisk kanhende, men

290

[Page 291]

ikke noe mer, mens det for deg er som om et tog av all verdens levende og utdĩġ½dde aper, alle disse dryopitheciner, ramapithecuser, lorier, makter, colobuser, gibboner, bavianer, makaker, gorillaer, sjimpanser og halvaper, apemennesker, australopitheciner og hva de nĩġ½ heter, alle sammen trenger seg pĩġ½ i en utĩġ½lmodig skubbende kĩġ½ bak den tynne ansiktshuden, bak den fint formede munnen, hendene og ĩġ½ynene, som tilsammen behersker

ilden (noe ingen ape noensinne har gjort), ved henholdsvis $\frac{1}{2}$ bli $\frac{1}{2}$ se, holde og betrakte (bevisst, ikke instinktivt), dette egentlig uhyre kompliserte og avanserte samspillet mellom gripeeve, pust og tenkende blikk, eller reflektert blikk ($\frac{1}{2}$ ynene som kan se seg selv i speilet og vite at de ser seg selv i speilet) som mestrer ilden, og dermed kan forskyve forholdet mellom lys og $\frac{1}{2}$ rke, slik at man ikke er avhengig av de naturlige lyskildene for $\frac{1}{2}$ se, eller, annerledes uttrykt, ikke trenger bruke hundretusener eller millioner av $\frac{1}{2}$ r $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ utvikle skarpt nattssyn, men kan fortrenge $\frac{1}{2}$ rket ved $\frac{1}{2}$ holde en brennende vedski inntil en oljelampe av jern, som siden vil lyse med rolig flamme i mange nattetimer. Uheldigvis $\frac{1}{2}$ lger redselen for $\frac{1}{2}$ rket ogs $\frac{1}{2}$ med.

Lampen aldri tent. Det du ser, er det endeli $\frac{1}{2}$ st hengende sekundet $\frac{1}{2}$ r oljen antennes, mens en $\frac{1}{2}$ bare trestykket brenner. Derfor $\frac{1}{2}$ r du heller aldri se lyset fra oljelampen, og du $\frac{1}{2}$ r aldri vite hvor den siden blir $\frac{1}{2}$ ret hen, hvor den blir plassert, hva den skal belyse (bok, skrivepapir, $\frac{1}{2}$ ndarbeid, mynter, mat, urverk, selet $\frac{1}{2}$ y, spillkort, noter? eller rett og slett trappetrinn, trappen opp til soverommet?), hvem den skal lyse for (guttens far, mor, si $\frac{1}{2}$ sken, besteforeldre, $\frac{1}{2}$ vrige slektninger, venner, steforeldre, foresatte av annet slag, $\frac{1}{2}$ ndverker, prest, embetsmann, fattigforstander, eller noen helt andre?); de neste sekundene, eller minuttene, som kunne forklart dette, ligger i $\frac{1}{2}$ rke for deg, like mye som sekundene, eller minuttene, $\frac{1}{2}$ r dette (formodede) $\frac{1}{2}$ yeblikket, og hvis ikke engang trestykket brant, ville du ikke se noe, overhodet ingenting. Det $\frac{1}{2}$ rste du ser er imidlertid lyset fra $\frac{1}{2}$ kkelhullet (og det er ikke en figur der en sirkel og et trapes er smeltet sammen, slik det fremstilles skjematisk, det fremtrer bare som et punkt av gult lys, som om noen hadde boret hull i selve $\frac{1}{2}$ rket) i en forlenget rett linje fra hodet ditt, $\frac{1}{2}$ kkelhullet i den $\frac{1}{2}$ ren du aldri benytter fordi det er umulig $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ stolen igjennom den.

AVL $\frac{1}{2}$ SNING | 291

[Page 292]

Det er en lyd som mangler. Hvilken? Lyden av $\frac{1}{2}$ ndedrettet hennes, eller rettere sagt den snorkblandede, gispende hvesingen som forestiller pusten hennes (og du tenker $\frac{1}{2}$ hvor latterlig det $\frac{1}{2}$ res ut $\frac{1}{2}$ r noen babler om *den* *trygge lyden av en som sover ved siden av deg*), den du $\frac{1}{2}$ fenomenalt vis har li $\frac{1}{2}$ rt deg $\frac{1}{2}$ ignorere, eller i sin tid ble tvunget til $\frac{1}{2}$ ignorere, $\frac{1}{2}$ r du til slutt sovnet midt i den $\frac{1}{2}$ red $\frac{1}{2}$ vende biologiske larmen, av ren og skj $\frac{1}{2}$ r utmattelse, den er det som mangler. (Du har lenge hatt planer om en avhandling om *feminin snorking*.) Lik et $\frac{1}{2}$ lehorn, $\frac{1}{2}$, henimot den andre sengehalvdelen, $\frac{1}{2}$ rst forsiktig og $\frac{1}{2}$ lende (som om armen, lik sneglens slimete antenner, br $\frac{1}{2}$ snart kunne trekke seg inn i seg selv); siden i voksende sirkler innenfor din begrensede aksjonsradius, hardere og mer klappende.

Ikke noe menneskelig, bare en slunken dyne. Hi $\frac{1}{2}$ nden din registrerer ingenting av interesse, bortsett fra at den aktuelle sengehalvdelen mot sedvane er forlatt i uoppredd tilstand. Du $\frac{1}{2}$ knipe igjen $\frac{1}{2}$ ynene $\frac{1}{2}$ r du tenner leselampen over sengen, men med sviende, blafrende blikk kan du bare konstatere at hendene dine allerede har sett det $\frac{1}{2}$ ynene $\frac{1}{2}$ kan stadfeste: en tom, uoppredd sengehalvdel. St $\frac{1}{2}$ r skap $\frac{1}{2}$ rene $\frac{1}{2}$ gli $\frac{1}{2}$ tt? Ligger det kl $\frac{1}{2}$ r $\frac{1}{2}$ gulvet? Hvor er telefonen? Innen rekkevidde? Eller under sengen? St $\frac{1}{2}$ r stolen helt inntil sengen, eller litt fra? Eller langt fra? Det er vanskelig $\frac{1}{2}$ se i det begrensede lyset. Taklampen. Hvis du kunne tenne taklampen. Du ser den firkantede bryteren av hvit plast skimre svakt $\frac{1}{2}$ veggen midt imot, den ford $\frac{1}{2}$ mte bryteren, du har tenkt $\frac{1}{2}$ det i fire eller fem $\frac{1}{2}$ r $\frac{1}{2}$, du skulle ha tilkalt en elektriker for $\frac{1}{2}$ flytte den, over sengen, innen din rekkevidde, og $\frac{1}{2}$ er det for sent (hva mener du egentlig med det? som om taklyset aldri skulle bli sl $\frac{1}{2}$ tt $\frac{1}{2}$ mer?), men du har nok annet $\frac{1}{2}$ bakse med, har du ikke?

Jo.

Bli $\frac{1}{2}$ seri $\frac{1}{2}$ r. Antagelig burde du i $\frac{1}{2}$ ve deg i $\frac{1}{2}$ skyte ti $\frac{1}{2}$ rre erter (eller snarere sti $\frac{1}{2}$ lkuler) med bli $\frac{1}{2}$ seri $\frac{1}{2}$ r, fra sengen, inntil du treffsikkert, p $\frac{1}{2}$ fi $\frac{1}{2}$ rste forsi $\frac{1}{2}$ k, ville ramme bryteren og tenne lyset, eller sprettert, kanskje, mer realistisk: n $\frac{1}{2}$ vel, men hvem skulle plukke opp ertene (eller sti $\frac{1}{2}$ lkulene) fra gulvet? (det ville bli, med hundre prosent treffsikkerhet, i $\frac{1}{2}$ tteogtyve, sier og skriver i $\frac{1}{2}$ tteogtyve erter (eller sti $\frac{1}{2}$ lkuler) i uken, tenker du, nemlig 1 for lyset p $\frac{1}{2}$ om kvelden, 1 for lyset av om kvelden, 1 for lyset p $\frac{1}{2}$ om morgenen (ihvertfall i vinterhalv $\frac{1}{2}$ ret), 1 for lyset av om morgenen (ihvertfall i vinterhalv $\frac{1}{2}$ ret), = 4,

292

[Page 293]

ganger 7 = 28, i $\frac{1}{2}$ tteogtyve, tjeu $\frac{1}{2}$ tte erter (eller sti $\frac{1}{2}$ lkuler) i uken, vel i $\frac{1}{2}$ merke med hundre prosents treffsikkerhet, men det ville ikke kunne garanteres; med en treffsikkerhet p $\frac{1}{2}$ syttifem prosent ($\frac{3}{4}$, ville man m $\frac{1}{2}$ tte legge enda en fjerdedel til tallet, alts $\frac{1}{2}$ ville man komme opp i femogtredve, trettifem, sier og skriver trettifem kuler, og det bare p $\frac{1}{2}$ en uke, for i $\frac{1}{2}$ sli $\frac{1}{2}$ taklyset av og p $\frac{1}{2}$), og hvem?, jo selvfi $\frac{1}{2}$ lgelig du, fra stolen, du som sitter her hjemme og tvinner tomles mens du r $\frac{1}{2}$ tner sakte bort i alle fall, det skulle du g $\frac{1}{2}$ re, med kost og feiebrett, nei, med et avsagd kosteskaft med en tyggegummi i enden, det ville v $\frac{1}{2}$ re mer elegant, det kunne lanseres som en egen gren av handicapidretten, etterhvert, du kunne bli innehaver av olympisk rekord p $\frac{1}{2}$ hundre ti $\frac{1}{2}$ rre erter (eller sti $\frac{1}{2}$ lkuler) for menn.

Med sin sykelig blekgr $\frac{1}{2}$ nne sk $\frac{1}{2}$ lform, sine oransje og vaniljesausgule sommerfugler, sine irrfarvede, gjennomfi $\frac{1}{2}$ rt symmetriske, flatbr $\frac{1}{2}$ dstive bladornamenter, som klipt ut av syltynn is, og, ikke minst, sin gullbemalte knapp, med sine svungne, tungeformede utli $\frac{1}{2}$ pere i en konditorbarokk sirkel rundt, triumferende plantet i sk $\frac{1}{2}$ lens undre sentrum, lampens sydpolspunkt, lik et stykke brystvortepynt stj $\frac{1}{2}$ let fra en danserinne i en luguber nattklubb. Taklampen. Du erindrer hvordan den, i skumrende sommerkvelder, n $\frac{1}{2}$ r vinduet sti $\frac{1}{2}$ r i $\frac{1}{2}$ pent p $\frac{1}{2}$ grunn av varmen, har en magnetisk virkning p $\frac{1}{2}$ mygg, nattsvermere og fluer, ikke minst fluer, som, titt og ofte, etter diverse like stundesli $\frac{1}{2}$ se som i $\frac{1}{2}$ rkesli $\frac{1}{2}$ se vandringer, finner sitt siste hvilested der oppe, i sti $\frac{1}{2}$ vet, og de d $\frac{1}{2}$ de insektene avtegner seg som skygger mot glasset n $\frac{1}{2}$ r lampen tennes, d $\frac{1}{2}$ de roller i et d $\frac{1}{2}$ dt skyggeteater. Flueklokken. Du glemmer, tenker du, aldri den kvelden hun var ute (i s $\frac{1}{2}$ kalt dameselskap), og aldri kom hjem, og denne fluen, en helt vanlig husflue, hadde funnet, av alle byens hundretusener lamper, i sommerkveldens bli $\frac{1}{2}$ te tusm $\frac{1}{2}$ rke, akkurat den lampen, hvor den begynte i $\frac{1}{2}$ vandre rundt, inne i den i $\frac{1}{2}$ pne sk $\frac{1}{2}$ len, eller rettere sagt langs kanten, n $\frac{1}{2}$ yaktig langs periferien, og fluens skygge ble, av lyp $\frac{1}{2}$ ren bak den, vanvittig forst $\frac{1}{2}$ rret, en kjempeskygge som feide langs taket i store sveip, taktfast, utrettelig, omigjen og omigjen, den samme runden, i samme retning, en levende urviser, med lyset og sine d $\frac{1}{2}$ de artsfrender innenfor seg, omigjen og omigjen den samme form $\frac{1}{2}$ sl $\frac{1}{2}$ se runden, den samme forvokste skyggen sveipende langs taket, et levende, eller snarere d $\frac{1}{2}$ ende, urverk, rundt og rundt, den samme enorme skyggen kastet langt ut fra det uintelligente lille insektet; blinde esler i knirkende tredem $\frac{1}{2}$ ller,

AVLi $\frac{1}{2}$ SNING | 293

[Page 294]

hester, eller utmagrede okser, som, uten i $\frac{1}{2}$ forst $\frac{1}{2}$ det, heiser vann opp av en br $\frac{1}{2}$ nn, eller maler korn, ved i $\frac{1}{2}$ g $\frac{1}{2}$ rundt og rundt, i den samme sirkelen, uten i $\frac{1}{2}$ forst $\frac{1}{2}$ det, men nei, det stemmer ikke, tenker du, dette var totalt unyttig. intet korn ble malt, intet vann heist opp, tvertimot forsvant bare, for hver runde, en i $\frac{1}{2}$ rliten porsjon av fluens oppmagasinerte energi (etter fort $\frac{1}{2}$ ring av sukker, svette, ekskrementer, syltet $\frac{1}{2}$ y, plantesaft, i $\frac{1}{2}$ tsler eller hva det kan

ha vi½rt av forefallende ni½ringsemner fra den nyss forgangne dag), i½rlite grann energi borte, for hver runde langs kanten av lampeglasset, uten at det kunne merkes pi½ farten, som var tilni½rmet konstant, bortsett fra, en sjelden gang, en kort pause, en tenkepause (liksom), som om fluen var i stand til i½ overveie situasjonen fi½r den fortsatte sin totalt meningsli½se ferd tilbake til punktet hvor den hadde startet, det samme punktet, for hver runde, eller et annet, et hvilket-somhelst punkt pi½ sirkelen, omigjen og omigjen; den utmattende flueklokken, den drev deg nesten til vanvidd, i klinisk forstand av ordet, som om sirklingen var ledsaget av en uti½lelig, smertefull sti½y. Og du kunne ikke sti½ opp og sli½ av lyset for i½ fi½ slutt pi½ det.

Bare duren, etterfulgt av et dirr og en sped klukking, som forteller om freongassens vandringer inne i kj½lesystemets kunstige grotter og gallerier, og intet annet. Heller ingen meteorologiske lyder utenfra, ingen ulende vind, intet slag av regn mot ruten. Det er kanskje vindstille og sni½fall, eller kulde og vindstille og klarvi½r, men du kan ikke se det, du kan ikke sti½ opp og trekke fra gardinene og se ut, og se pi½ termometeret, hvor mange grader det viser. Du ligger der. Og du tenker, som utallige ganger fi½r, pi½ at for eksempel den hvite lysbryteren du kan skimte borte pi½ veggen, for din del, ni½, der du ligger, og mi½ ligge, og mi½ fortsette i½ ligge, inntil videre, er bokstavelig talt like lite mulig i½ ri½re som en stjerne du fester blikket pi½ gjennom vinduet. Men ingen stjerne ni½, for vinduet er like uoppni½elig som lysbryteren, for ikke i½ snakke om det som ligger utenfor vinduet, den svi½re massen med utstri½dde lyspunkter som fi½lger landskapets hevnninger og senkninger som om den var en del av det, mens bybebyggelsen i virkeligheten er en slags ad hoc-snylter, men ihvertfall, inniblant, under, bak lysene, er kravlende full av mennesker, usynlige pi½ lang avstand, men dog mennesker, som du forresten aldri ville mi½tt i noe fall, aldri skal hilse pi½, og det er kanskje like bra, tenker du, mens du ligger der, fortsetter i½ ligge der. Du kunne, tenker du, med din monstri½se kropp, som ligner en halvknust

294

[Page 295]

gresshoppe, like gjerne blitt redusert til bare et hode, et snakkende hode, det kunne blitt bi½ret inn pi½ et lokkefat av si½lv ni½r det var gjester i huset, og man kunne li½ftet av lokket, og mirakel! du kunne samtalt med gjestene, konversert intelligent om allehi½nde emner, som om du var et menneske og ikke bare et hode, hva du jo egentlig er, fi½r gjestene mi½tte gi½, og du tok hi½flig farvel, og lokket ble satt pi½, og si½lvfatet med hodet ditt ble bi½ret tilbake til skapet igjen. Eller noe i den retning.

i½tte minutter over seks. Hva i all verden gj½r hun oppe, eller tilogmed ute, pi½ denne tiden? spi½r du deg selv. Du er like mange i½r som det er sekunder i et minutt, pluss syv til. Hvis et i½r hadde tatt like lang, eller like kort tid som et sekund, ville livet ditt hittil ha vart i omkring ett minutt og syv sekunder, og det ville, tenker du, forsi½vidt vi½rt nok i massevis, du skulle si½visst ikke tryglet maktene om i½ fi½ bli en olding pi½ halvannet minutt eller mer. Bortsett fra kanskje. Hvis ikke. I det hypotetiske tilfellet at. Medmindre. Alle disse menneskene, tenker du, som kan gi½, gi½ pi½ sine ben; ni½r noen skriker gi½! ut! peil deg vekk! Til dem, si½ kan de gi½ sin vei, pelle seg vekk, endog li½pe, beinflu, i pi½kommende tilfeller, alle disse menneskene, som tror du har resignert, funnet deg i din skjebne, som det heter, den tappert smilende humi½rspreder, at du forlengst og for alltid har gitt opp tanken pi½ i½ gi½, mens du, som alle andre kr½plinger, minst to ganger i uken dri½mmer, om natten, at du gi½r, og minst to ganger i mi½neden, at du li½per, og minst tre ganger i kvartalet at du danser, mens du hver eneste dag, i vi½ken tilstand, tenker pi½ hvordan det ville vi½rt om du var frisk, du dri½mmer om mirakelhelbredelsen, det nye vidundermiddelet, den revolusjonerende behandlingen, alle disse dri½mmenes seige, ufordi½yelige, si½t-

aktige kj̃ē½tt gnavler du p̃ē½ omigjen og omigjen, hver j̃ē½vlige utslagne dag. Men ikke ñē½. Du har behov for ĩē½ late vannet.

Du roper det forhatte navnet hennes ut i m̃ē½rket bortenfor lyskjeglen fra sengelampen, i retning av den halṽē½pne skyved̃ē½ren mot stuen, hvor det igjen, regner du med, finnes en halṽē½pen d̃ē½r til entrĩē½en, hvor det igjen finnes en halṽē½pen d̃ē½r til kj̃ē½kkenet, og muligens til badet. Du synes du kan h̃ē½re hvordan stemmen din forflytter seg letende gjennom rommene, helt inn til sprekken mellom benken og komfyren (der lodottene samler seg og mats̃ē½let t̃ē½rker) som ñē½r man kan se en liten virvelvind flytte ṽē½rlig str̃ē½-

AVL̃ē½SNING | 295

[Page 296]

sand langs et fortau, over noen trappetrinn, halvveis inn i et g̃ē½rdsrom, f̃ē½r den legger seg og blir sporl̃ē½st borte. Hvor er hun? Hvor er telefonen? Etter en strabas̃ē½s forflytning av den bevegelige overkroppen er du i stand til ĩē½ fomle rundt under kanten av sengen; du gir opp prosjektet og vipper deg tilbake i ryggstilling etter at du har f̃ē½t se den tomme telefonkontakten med de fire hullene som til sammen ligner et stilisert, syngende eller snakkende ansikt; det betyr at telefonen st̃ē½r i stuen, og at du ikke kan ñē½ den, og at du ikke kan ta den hvis noen kaller, du m̃ē½ i tilfelle h̃ē½re t̃ē½lmodig p̃ē½ at den ringer, s̃ē½ og s̃ē½ mange ganger, inntil den oppringende person resignerer, du kan bare vente p̃ē½ at det sist h̃ē½rte ringet ogs̃ē½ skal bli det siste, ett av dem blir det, og tausheten vil ṽē½re som f̃ē½r.

Du ligger her. ĩē½ynene dine, som ñē½ har vent seg til halṽē½rket, ser tydelig hvordan det glimter i stolens rustfrie st̃ē½l. Den st̃ē½r ikke ved siden av eller for enden av sengen, den st̃ē½r borte ved vinduet, i kroken mellom skapet og vinduet (og du forbanner den idioten som har satt den der, av ren makelighet, nei, latskap, for at hun, den friske, den oppeg̃ē½ende, den omkringspringende, skal slippe ĩē½ stusse borti det sjenerende invalideforflytningsapparatet). Teoretisk sett kunne du la deg gli forsiktig ned p̃ē½ den rosa frott̃ē½sengeforleggeren (som du avskyr rosa!), hale deg, halvt sittende, med ryggen f̃ē½rst, bort til stolen, og til slutt, med armenes r̃ē½ muskelkraft, heise deg opp i den; du kunne ogs̃ē½ gjort det, i praksis, for tredve ĩē½r siden, muligvis for tyve ĩē½r siden, men ñē½ er du en gammel mann, en gammel kr̃ē½pling, og du vet at det, ikke i teorien, men i praksis, ville f̃ē½re til at du ble liggende utmattet et sted p̃ē½ det harde gulvet, istedenfor, som ñē½, i den myke sengen, og derfor blir du liggende der, inntil videre, i sengen.

Hele huset fylt med en susende stillhet som g̃j̃ē½r det dobbelt s̃ē½ stort. Hva var det hun hadde sagt? ĩē½ ṽē½re gift med deg, hadde hun sagt, er som ĩē½ g̃j̃ē½ med en ryggsekk fylt med stein hele tiden, stein som ikke kan brukes til noe; og det g̃j̃ē½r an ĩē½ sette seg nedp̃ē½ og hvile litt, men aldri ĩē½ ta av seg sekken, hadde hun sagt. Er det i dag eller i morgen hjemmehjelpen skal komme? Du husker ikke. Hun har jo alltid, tenker du, ṽē½rt feig og taus, taus og feig. Hun har gjort alt du har bedt om. Nei, ikke alt. Hun har gjort det hun har ṽē½rt pliktig til ĩē½ g̃j̃ē½re. Og ikke et grann mer. Du har ikke spor av nykker. Det hun kaller nykker. Det kan da ikke ṽē½re mulig at?, tenker du,

296

[Page 297]

at det liksom-vennlig knirkende hespetreet? M̃ē½tte i s̃ē½ fall i det minste ha lagt igjen, tenker du, i hvertfall plassert telefonen, tenker du. Men hva skal du g̃j̃ē½re ñē½r b̃ē½de telefonen og stolen er utenfor din rekkevidde? Er det i dag eller i morgen hjemmehjelpen skal komme? Du husker ikke. Du f̃ē½ler en plutselig trang til ĩē½ rope om hjelp, som om du ville sprekke hvis det indre trykket ikke fikk slippe ut gjennom munnen, men du klarer ĩē½ holde

det tilbake. Du fi̇½r ikke panikk. Du ṗri̇½ver i̇½ tenke ṗi̇½ det fordelaktige ved situasjonen, nemlig at du slipper i̇½ sti̇½ opp og ġi̇½re noe, du kan strengt tatt bare sovne igjen med god samvittighet, ettersom du er garantert ute av stand til i̇½ foreta deg noe som helst annet enn i̇½ ligge i sengen.

Riktignok ṁi̇½ du late vannet. Men hvis hun?, tenker du, hvis hun virkelig? for godt?, tenker du, da betyr det i si̇½ fall (og du fi̇½ler en glede som en luftning gjennom brystet, en bortimot lykkelig nervi̇½s forventning, som om noen, inne i deg, tok sti̇½vkledet av en gedigen krystall-lysekrone og tente den til fest), og du innser, i samme i̇½yeblikk, at det er slutt, slutt ṗi̇½ det evinnelige gnelderet, den evinnelige humi̇½rli̇½sheten, den evinnelige fantasi̇½sheten (du undres ṗi̇½ om det var den, til syvende og sist, som gjorde at hun giftet seg med deg: hun kunne trolig rett og slett ikke forestille seg hvordan et samliv med en kri̇½pling ville bli), den sammenbitte effektiviteten, den evinnelige hjelpsomheten (avbrutt av plutselige kynismer, slik hundeeierens beṙ½mmelige snille bisker fi̇½r eller siden, til selvsamme hundeeieres grenseli̇½se forbli̇½ffelse, skambiter noen ṗi̇½ det groveste, og si̇½, liksom for i̇½ unngi̇½ avliving, forvandler seg til den trofaste, harmli̇½se familiehunden igjen, og stirrer ṗi̇½ eieren og det skamferte offeret med de samme si̇½rgmødige, snille, nesten menneskelig brune i̇½ynene som fi̇½r), hun ġi̇½r jo alt du ber om, nei, ikke alt; hun har gjort det hun er pliktig til i̇½ ġi̇½re, og ikke et grann mer; i si̇½ fall er du, ja, endelig, for et ord, tenker du, fri, fri! fra det avskyelige vesenet du gjennom si̇½ mange i̇½r, altfor mange i̇½r, har vi̇½rt fullstendig avhengig av, som du (med sammenbitte tenner, under kvalt raseri, med en fi̇½lelse av fysisk vemmelse) har ṁi̇½ttet la deg hale, holde, sti̇½tte, vaske, skyve, snu og trille av, og si̇½ videre og si̇½ videre, det er, i si̇½ fall, slutt, forbi, over for godt, du er fri!, tenker du, fri! til i̇½ ġi̇½re akkurat hva du vil, uten henne ṗi̇½ slep, eller rettere sagt uten henne til i̇½ slepe deg, nei, uten henne ṗi̇½ slep, hvem sleper hvem, ville ikke en normal mann skilt seg fra henne for lenge siden, tenker du? Jo. Men ṅi̇½ er du i alle fall fri.

AVLi̇½SNING | 297

[Page 298]

Disse si̇½dmefylte tankene beskjeftiger deg, stadig mer detaljert utpenslet, lenge, det vil si ihvertfall i flere minutter, inntil du sti̇½ter ṗi̇½ det kjedelige faktum at du er en gammel, invalid mann som ingen har spesiell interesse av, at du ikke kan sti̇½ opp fra sengen og ġi̇½ ut i verden, at det er for sent, definitivt for sent i̇½ begynne et nytt liv, at du aldri vil ha nok penger til i̇½ ġi̇½re det du vil, at ikke engang den mest liderlig anlagte pleierske ṗi̇½ et handicaphjem ville gidde i̇½ la seg begrafse av deg; og jo mer du tenker, jo mer ġi̇½r det opp for deg at din mulige, nyvunne frihet ikke kan brukes til noe som helst, den er like verdilø̇½s som et lodd hvor bare ett siffer skiller besitteren fra hovedgevinsten (og det faller deg inn at det jo ṁi̇½ inntreffe praktisk talt hver gang, ved ethvert lotteri: at noen har kj̇i̇½pt loddet som er ett siffer fra hovedgevinsten, hverken mer eller mindre, at nummeret stemmer fullstendig, bortsett fra at det skulle endt med for eksempel et firetall istedenfor et tretall, og at dette loddet (som ender med et tretall) er ṅi̇½yaktig like verdilø̇½st som et hvilket som helst annet lodd, for eksempel et lodd femtusenogsekstini numre fra det vinnende tall).

Du ligger der, i sengen. Kommer hjemmehjelpen i dag eller i morgen? Du husker ikke. Telefonen er utenfor rekkevidde. Stolen er utenfor rekkevidde. Toalettet er utenfor rekkevidde. Innenfor, derimot, ord, eller ordbrokker, som lugar, krydderduft, hver tir, eaterhending, matbuffet, tilbud, bookingtelefon, m/ris salat og sau, kl. 13.00, boaslange; disse, med flere, ṗi̇½ fiolett bakgrunn, takkete, forrevne avispirbiter i tilṅi̇½rmet (men ikke helt) tilfeldig spredning, over et stykke fiolett papp, omhyggelig fastlimt; den enṅi̇½ ikke lesekyndige lille grandnev̇i̇½ens collage som henger ved siden av sengen din, bitene revet ut ṗi̇½ ṁi̇½fi̇½, bokstavelig talt ṗi̇½ tvers av ordenes betyd-

ninger, av den enni½ ikke lesekyndige, og si½ ordene indisk mat, og han, den enni½ ikke lesekyndige, uvitende om de mange hinduiske guder, alle disse Shiva, Vishnu, Ganesha, Devi, Krishna, Rama, Kali (dobbelgudinnen, den ni½derike, beskyttende mor, og den grusomme, i½deleggende, hun som danser pi½ hodeskaller), om karma og metempsykose; for ham, grandnevi½en, tenker du, er alle disse tegnene, bokstavene og tallene, enni½ bare ladet med en helt ubestemmelig, infantilt-magisk prestisje, han kan heller ikke lese ordene gli½dende hat og ondskap (og om han kunne lese dem ville han ikke forsti½ meningen med dem), for disse ordene, tenker du, har bare havnet der de er (pi½ den fiolette pappen), ved en blind, analfabetisk tilfældighet,

298

[Page 299]

som rent materiale, og fi½rst om mange i½r vil han bi½de vi½re i stand til i½ lese dem og forsti½ hva de inneb½rer, fi½rst da vil han vi½re i stand til i½ se tilbake pi½ det han har gjort (hvis det fortsatt eksisterer) og finne en mening som ikke var hans.

Du ligger her, i sengen. Du kan sl½ lampen av eller pi½. Det nytter ikke, tenker du, med diverterende tanker. Du sl½ den av. Dette for i½ se om det eventuelt kan spores et skimt av dagslys bak gardinen. Si½ er ikke tilfelle. Du sl½ lampen pi½ igjen. Eller var det et spi½kelse av vinterlys der allikevel? Du er usikker. Du sl½ lampen av igjen. Du pri½ver i½ gi pupillene (som har trukket seg sammen under det harde lampeskinnet) sjansen til i½ venne seg til den (eventuelle) nye, svakere lyskilden, fullstendig sirkelrund og hvelvet (det glinser i den sikkert uknuselige kuppelen), med en art beslag pi½ toppunktet, hvis lille svarte skygge der nede, like sirkelrund som det hele, gj½r at det ligner et brustent fiskei½ye, omkring to meter i diameter, men ut fra pupillens sentrum str½ler stenenes mi½rke flekker i radiale linjer, velordnet som spillebrikker i utgangsposisjon, og det hele minner faktisk om et spillebord, en rulett, hvor edelstensrekkene tilsvarer linjene ut fra rulettens roterende sentrum, og messingbeslaget i½verst den skinnende knotten pi½ hasardspillets hjul.

Men montereren sti½r selvf½lgelig di½rgende stille, med sin lett mystiske, indirekte belysning fra under den brede, brunlakkerte listen langs hele omkretsen, og det som ri½rer seg, sett fra etasjen over, der du befinner deg, er betrakterne, de makelig spaserende si½ndagsbesi½kende som luter seg over de utstilte smykkestenene (det ser ut som de gj½r en art reverens, et bukk), og, med nesen trykt mot glasset eller ikke, leser pappskiltene hvor mine-ralenes mer eller mindre fremmedartede, eksotiske og li½rde navn finnes pi½trykt. Der du sti½r, sti½ttet til rekkverket kan du se (med ditt ene i½ye) at det du vil kalle en yngre mann har en blank, hi½rli½s flekk pi½ issen (det forhistoriske menneskets forstenede skalle har et markert si½kk, et krater av eggeskallsti½rrelse midt i pannen (en mulig di½dsi½rsak, kanskje avtrykket etter en utslynget stein), og i den bel½rende teksten er den overfli½dige g'en i slutten av ordet i½Cro-Magnongi½ klossete str½ket over med ri½dblyant), og du observerer hvordan det dannes smi½ grupper rundt montereren, hvordan hele omkretsen en sjelden gang blir besatt, som var man forsamlet til en

AVLi½SNING | 299

[Page 300]

konferanse rundt et bord, men stemmene hvisker for det meste respektfullt i den museale stillheten (den moderne skallen, som er der for sammenligningens skyld, har derimot ingen synlige skader, den er ikke forstenet og derfor hvitere enn de andre, og pi½ den lave piedestallen sti½r det ganske enkelt MENNESKE).

Utgangsdøren mektig som en kirkeport: den synes å skulle markere vitenskapens alvorligdighet. Du ser (med ditt ene øye) at endel blå og gule og hvite liljeklommer, antagelig sølve krokus, har skutt opp av mulden inntil den sørvendte veggen, og du myser mot det bleke vinterlyset og tenker at museet ikke har forandret seg nevneverdig fra ditt forrige besøk (det var i vinter nesten tyve år siden): den samme mørkegrønne linoleum, de samme montrene av brunt, lakkert tre, den samme strien bak gjenstandene, som om museet også var et museum for det museale. Den botaniske haven utenfor er helt snøbar. Det er på den andre siden av gaten. Campingvognene har tallerkenantennene på taket, og du hører musikk avbrutt av tale gjennom et halvåpent vindu i en av dem. Det lukter motorolje og varme pølser. Det er gratis adgang. Året ditt vandrer desinteressert over attraksjonene som ligger i en ring på parkeringsplassen: spillehall, karusell (langsom, av den gammeldagse typen, med dekorerte trehester), kaste- og skyteboder, lynlotteri, radiobiler, karusell (hurtig, avansert hydraulisk modell med romfartsaktige gondoler, som i tillegg til å gå rundt også duver opp og ned), panserhjul med mere, samt boder som falbyr brente mandler, sølve candy floss og lignende. Du beveger deg nølende inn i den sirkulerende, ikke altfor tallrike, men lett skubbende menneskemengden, ennå halvt vinterkledd under den bleke himmelen, iført dynejakker og tykke støvler, men uten votter, lue og skjerf, for det meste tenåringer og ungdommer, samt barn i følge med sine foreldre, alle med et ubestemmelig preg av den stakant av byen der tivoliet har åpnet sesongen, og du kan ikke la være å undre deg over at veien er så kort (noen få skritt, rett over gaten) fra museets halvårke stillhet av oldtid, til fornyelsesparken der ute i vinterlyset.

Duren fra karusellenes maskinerier, skramlingen av fallende blikkbokspyramider, musikken fra lotteriboden, radiobilenes knistring og dumpe sammenstøt, de kunstige kampløydene fra spillehallen, skuddene fra skyteboden, panserhjulets knirk og rumling, skrapingen av fletter mot den san-

300

[Page 301]

dete og grusete parkeringsplassen, hvinene og latterhylene, de plutselige utbruddene, ropene av navn eller advarsler, barnegråten, hostene, samtalene, mumlingen; alle disse lydene, tenker du, stigende opp mot den fullstendig tause, kjedelig bleke himmelen, lett sluppet av gjennomsigtelige, hvite skydotter (blasse, ennå ikke bollete, bomullsaktige, sommerlige cirkus mot dype himmel); og likevel, merker du, er det noe moderat og beskjedent ved all denne tidsfordrivets støy, et stillferdig søndagsstøy uten noe krav om dionysisk tyllhet og orgiastisk sammensmelting og hellig vanvidd og ekstase. Slett ikke.

Du betrakter en ung kvinne i ferd med å kaste baller mot en oppstilling av bulkete blikkbokser; for hvert kast stryker hun høyt bak ørene, og du tenker: i grunnen en tilfeldighet at du fikk se navnet hennes, for du hører ikke til de pensjonistene som med en interesse grensenede til nidskjøret sømfarer dødsannonseene hver dag (lik som de ventet å finne sitt eget navn der: endelig i avisen!), nei, og du husket først det nye etternavnet hennes (der treffer den unge kvinnen, hun kommer med et fornøyd lite utrop, men de fire nederste blikkboksene står der fortsatt) da året ditt falt på fornnavnet hennes, kombinasjonen av fornnavnet hennes (som du ikke på noe tidspunkt har glemt) og det nye etternavnet hennes, som du ikke kjente igjen så lenge det bare sto i kombinasjon med ektemannens fornavn (som du faktisk hadde glemt) rett under korset (den kastende kvinnen har nå begynt på en ny runde, hvortil kjøresten hennes, er det visst, gir instruksjoner for han ser overborende forsøket; etter et rent bomkast klarer hun å ramme den aller verste boksen uten at de andre overhodet rører seg, egentlig vel så vanskelig som å rive ned hele stabelen og velge blant premiene). Etter

at du hadde gjenkjent navnet hennes gjorde du noe merkelig, noe ulikt deg, du begynte i ½ bla i telefonkatalogen til du fant navnet hennes, og adressen, og telefonnummeret (den unge kvinnen bommer p ½ alle de neste kastene, og kj ½resten, er det visst, gir noen mynter til damen bak disken, tar en ball i h ½yre h ½nd og g ½r et skritt tilbake; han slynger ut ballen med stor kraft og bommer). Du rusler videre mens du l ½fter ditt en ½yde blikk over taket p ½ radiobilbanen, over dens surt farvede fond-dekorasjoner med fresker forestillende racerbiler i fart, til det virkelige parklandskapet i bakgrunnen, p ½ den andre siden av hovedveien, der gresset synes kort og lurvete, men har et tydelig gr ½nnskj ½r, omtrent tre uker for tidlig; n ½r du lukker i ½ynene

AVL ½SNING | 301

[Page 302]

m ½ du likevel konsentrere deg sterkt, og vel ta innbildningen til hjelp, for i ½ kjenne solen varme nakken. Luften er kald.

Ikke tanken p ½ d ½den. Nei, ikke den som g ½r at du alltid f ½ler en smerte ved v ½ren, en ising som n ½r man drikker vann etter i ½ ha spist kamferdrops, det er kanskje ikke engang en smerte, men en sorg, en fortvilelse, over hva?, tenker du, og fortsetter: over ulevd liv; ikke gremmelse eller angst for at du om en viss tid ikke skal oppleve noe som helst mer (d ½den skremmer deg mindre jo eldre du blir), men den nagende fornemmelsen av ikke i ½ ha opplevd noe, ikke ha hatt noe virkelig liv, og, enda verre, at det er for sent i ½ oppleve noe, eller kanskje heller at det du skulle opplevd var noe helt annet enn det som faktisk hendte deg, at du har g ½tt glipp av noe, uten at du kan si hva det var, og at det n ½ er for sent, og at hele livet ditt p ½ en m ½te er bortkastet, et blindbukkfors ½k som ikke f ½rte frem. Men det verste er kanskje, tenker du, den fryktelige anelsen om at det ikke, ikke p ½ noen vesentlig m ½te, kunne blitt annerledes, at det ikke ville hjulpet deg om du hadde truffet andre valg, opps ½kt andre personer, bodd andre steder, hatt et annet yrke, blitt en annen kones ektemann og enkemann, og s ½ videre, at en omdisponering av alle disse faktorene ikke ville f ½rt til at du kjente mindre smerte ved v ½ren (som n ½) samtidig som du egentlig avskyr vint- ren og liker v ½ren, og derfor er glad n ½r den kommer. Hvorfor er du det?

Fra nederste til i ½verste hylle fylt av besynderlige nylonvesener i grelle farver, hovedsakelig variasjoner over temaene ape og bj ½rn: i nederste hylle de sm ½ og uanselige, brune, turkise eller sjokkrosa og fosteraktige, deretter en sittende rekke av de litt st ½rre, gr ½nne og appelsingule, med svarte flekker, som var de smittet av pest, med spisse svarte collie-snuter og utstrakte armer, som til et favntak, og i de to i ½verste hyllene, meter etter meter bortover, de virkelig store dyrene, enkelte av dem elefanter med bl ½ prikk p ½ snabelen, men de fleste en slags vaskeb ½rner med tverrstripete pels, lik fangedrakter, dystert farvet som en amputert regnbue i m ½rkegr ½nt, gult og oransje, somme med en m ½rk stripe tvers over munnen, lik en knebel, eller over i ½ynene, lik en karnevalsmaske, og inniblant disse noen hvite bj ½rner med rosa sl ½yfe rundt halsen, hender (fremstrakte), f ½tter og ansikt hudfarvede, svart snute og runde, svarte i ½yne; p ½ grunn av det hvite p ½ hodet og i ½renes form ligner de karikaturer av Danton (med pudderparykk). En

302

[Page 303]

hengslsete, hulbrystet og lutende ung mann med smal bart st ½r foran boden og sm ½fryser (han stikker stadig hendene i lommen) mens han venter p ½ loddkj ½perne.

Du kan det utenat. Men du har ikke ringt, ikke enn ½. Det ville virke ubetimelig, nesten i ½selfuglaktig i ½ g ½re det n ½, s ½ snart etter mannens d ½d,

tenker du, og dessuten har du ikke sett henne pĩ½ bortimot fi½rti i½r, hun er i mellomtiden blitt gammel og stygg (liksom du selv). Argumentet overbeviser deg ikke helt, det er noe annet, og du skjĩ½nner, akkurat idet den hengslsete unge mannen rekker et av lekedyrene (et tyfusflekket) til en eldre, godt pĩ½kledd dame (hun smiler lykkelig), at du ikke vil ha henne nĩ½, du vil ha henne da, den gangen, for nesten fi½rti i½r siden, ikke nĩ½, for hvis du fikk henne nĩ½ ville det vi½re for sent i alle fall, dere ville bare fi½ restene, smulene, bi½sset, oppsi½pet, sti½vet av et felles liv, den si½kalte sti½vets alder, dere ville bare sitte og vente pĩ½ at en av dere skulle di½; overfor det almene fravi½ret av fremtid og forventning ville selv benbrudd og hjerteinfarkt, prostatabesvi½r og hofteplager, hi½ravfall og i½reknuter vi½re bagateller. Det som er igjen av dere er akkurat nok til i½ holde liv i savnet av dem dere en gang var, slik et par nesten nedbrente lysestumper, som blafrer under vertens rallende snork, si½vidt beskinner de tomme flaskene og glassene, matrestene og de fettete, sammenkrĩ½llede serviettene.

Den slitne og noe alkoholmerkede mannen putter en kork inn i li½pet og spenner selv luftgevi½ret, fi½r han uten i½ mĩ½te blikket ditt rekker deg vi½penet. Nei, du er sti½, du har enni½ ikke fi½tt gammelmannsskjelve, synet (pĩ½ ditt ene i½ye) er godt, og du husker knepet med i½ trekke av akkurat idet du har pustet ut, i det sekundet kroppen er i hvilestilling, og dermed (prinsipielt) urĩ½rlig (istedetfor, amati½rmessig, i½ holde pusten hele tiden); imidlertid er du blitt altfor stiv til i½ la den sti½ttende armens albue hvile pĩ½ hofte. Du slipper i det minste i½ knipe igjen i½yet nĩ½r du skyter. Du bommer. Mi½lene er en slags blikkdĩ½ser (brunfarvede) omtrent pĩ½ sti½rrelse med fyrstikkesker, og avstanden tre eller fire meter. Den ansatte gjĩ½r vi½penet klart mens han fi½lger et eller annet ute pĩ½ tivoli-plassen med i½ynene, og han fortsetter i½ se pĩ½ det mens han rekker deg gevi½ret. Du bommer igjen. Men ved nĩ½rmere ettertanke heller ikke dette helt sant, tenker du; hunden, vertens hund, er det du ligner, den som kommer luskende inn i stuen utpĩ½

AVLi½SNING | 303

[Page 304]

morgensiden for i½ glefse i seg matrestene, etter at lysene forlengst er brent ned, knokene, slintrene, den sti½rkne sausen, de kalde potetene, trevlene, grĩ½dig, fordi man under festens hurlumhei har glemt i½ mate den.

Du bommer ogsĩ½ pĩ½ det tredje skuddet. Det gi½r plutselig opp for deg at det faktisk, uaktet alskens konsentrasjon og teknikk og anspennelse, er aldeles urĩ½d i½ skyte blink med en kork som prosjektil, attpĩ½til rett fra munningen, eller rettere sagt, det er ren og skjĩ½r flaks om du treffer, nok en form for tivoli-lotteri, ettersom korken, for det fi½rste, i motsetning til et virkelig prosjektil, ikke blir styrt, eventuelt satt i rotasjon om sin egen akse inne fra li½pet, (slik en riflekule blir), for det andre, fordi den er si½ lett at den i alle tilfelle fi½lger en ytterst eksentrisk ballistisk bane, som bare rent unntaksvis vil treffe det mĩ½let skytteren har siktet pĩ½. Du kunne like gjerne kastet den for hi½nd, eller spyttet den ut av munnen. Nei, hunder kjenner ingen fest, og forsti½r fi½lgelig ikke nĩ½r festen er over; du kan heller lignes med den ukuelige svirebroren som vi½kner halvfull utpĩ½ morgensiden og leter opp bunnsnettene i flaskene, som ti½mmer de halvti½mte glassene, som forsyner seg med ti½rre kakestykker og heller smulene fra asjetten ned i hi½nd-flaten (gastrolitten: et blankslitt, svart, nevestort stykke geologi; pĩ½skriften forteller at visse dinosaurer slukte stein for lettere i½ male opp maten, og at slike steiner blir funnet sammen med det fossiliserte skjelettet) fi½r han hiver dem inn i munnen, de drysser nedover den krĩ½llete og svette skjorten og det forvridde slipset, og etter en stund vil han begynne i½ ruske i de sovende vennene (eller uvennene) for i½ vekke dem, med muntre kjekkastilrop og snĩ½vlete ordtak og vri½l fra papirbli½ser, og alt sammen klinger ubesvart og nakent gjennom rommene hvor morgenlyset nĩ½ begynner i½ skarpstille

hver eneste detalj av festens ruiner, pinlig nǿ½yaktig, men han gir seg ikke, for ham er moroen ikke slutt, den slutter aldri. Nei, du har ikke resignert, selv ikke i en alder av enogsytti iǿ½r, du vil tvertimot ha selv de uslesete og mest vample rester av muggen kjǿ½rlighet (hvis det har noe med diǿ½t iǿ½ gjǿ½re i det hele tatt?) som mǿ½tte finnes igjen pǿ½ bunnen av livet ditt, du mangler talent for iǿ½ la alt hǿ½p fare. Hvor ofte har du ikke iǿ½nsket at du kunne gi opp, men det er en overmenneskelig kunst, tenker du, man mǿ½ vǿ½re guddommelig, en helgen, for iǿ½ gi opp, slǿ½ seg til tiǿ½ls med den daglige henslens ordinǿ½re gleder, de sterkt forminskede, forminsket inntil det nesten usynlige, mens du sikler, og, sannsynligvis, vil fortsette iǿ½ sikle, siǿ½ lenge du lever, etter de

304

[Page 305]

foraktelige restenes rester av tid, av opplevelser, av liv, eller hva det nǿ½ skal forestille.

Du bommer, som beregnet, pǿ½ de iǿ½vrige skuddene. Kork. I vinglete baner. En stein pǿ½ vei gjennom et utdiǿ½dd fortidsdyrs tarmsystem. Den alkoholmerkede mannen bak disken fiǿ½lger stadig, utrettelig, noe eller noen med iǿ½ynene, men nǿ½r du omsider snur deg, klarer du ikke iǿ½ avgjǿ½re hva eller hvem det er. Hele tivoliets samlede, beskjedne, men insisterende glam vender brǿ½tt tilbake etter stillheten mens du konsentrerte deg om skytingen; du ser (med ditt ene iǿ½ye) de rektangulǿ½re parasollskjermene over karusellens gondoler liǿ½fte seg, pǿ½ staker, mot den bleke vǿ½rhimmelen, knallriǿ½de og spinatgrǿ½nne, ser dem stige jevnt, for plutselig iǿ½ stupdykke, hele tiden roterende, stigende og synkende, du ser (med ditt ene iǿ½ye) de ombordsittendes hǿ½r flagre under luftpresset, og du hǿ½rer hylene deres, der de reiser gjennom sin egen skrekkblandede fryd (kan man kanskje si) uten iǿ½ komme noen steder (kan man trygt fastslǿ½).

Langstrakte, kompliserte, kryssende skygger av stammer og bladliǿ½st greinverk over utkanten av plassen, de glir umerkelig hen (i form av pletter med lys og skygge) over de fiǿ½ menneskene som, motsatt deg, er pǿ½ vei til, ikke fra, tivoliet i det lave solskinnet; fortauet stripes av den kamliggende skyggen fra jernstakittet, den burer inn skyggene av trestammer, som i sin tur ekspanderer forgrenende over den iǿ½pne plassen og gaten, strukket og forlenget til det ugjenkjennelige: tilsammen et nesten fullstendig skyggebylde av den botaniske haven projisert pǿ½ asfalten, og du hǿ½rer fortsatt hylene fra karusellen mens du passerer gjennom dette skyggebildet, samtidig som du trekker pǿ½ deg strikkevantene som inntil nǿ½ har bult i lommene dine, idet du passer pǿ½ iǿ½ dra dem omhyggelig inn under kanten pǿ½ frakkeermet; det er ikke vǿ½r, det er bare en vinter som ligner litt.

Rǿ½ret kjennes kaldt mot hǿ½nden nǿ½r du hekter det av (etter iǿ½ ha fjernet vantene igjen; du kunne ikke nummeret utenat allikevel, eller rettere sagt, du stolte ikke pǿ½ at du kunne det, du mǿ½tte, for sikkerhets skyld, se etter (med ditt ene iǿ½ye) i katalogen, og det er, fant du raskt ut, nesten umulig iǿ½ vende de tynne bladene i en telefonkatalog med vanter pǿ½ hendene; altsǿ½ mǿ½tte du ta vantene av igjen). Du hǿ½rer summetonen, hul og krevende som

AVLiǿ½SNING | 305

[Page 306]

alltid i telefonkiosker: et kolon av lyd som peker pǿ½ deg. Nei, du ringer ikke. Du blir stǿ½ende der inne i kiosken, mens du stirrer gjennom glasset, som er stǿ½vete, fettete, ripete og beskribet med tusjpenner, over gaten, mot et hǿ½yriǿ½dt neonskilt med ordet BINGO, som, i motsetning til de ornamentale, tildels blomsterformede lysrekkene over tivolibodene, ikke bare er tent, men ogsǿ½ lyser tydelig, som om det alt var natt. Rett og slett, skjǿ½nner du,

fordi den fasaden ligger i skyggen, en markert skygge under den lave vīġ½rso-
len, du ser (med ditt ene ġ½ye) hvordan skiltet slukkes, tennes og slukkes, pīġ½
en helt uregelmessig mīġ½te, et sted mellom lyktestolpe nummer femogtyve
og seksogtyve (regnet fra vulkaniseringsverkstedet nederst i kneika), eller
kan det vīġ½re, tenker du (redselsslagen), mellom nummer seksogtyve og
syvogtyve, skal du virkelig vīġ½re nīġ½dt til ġ½ dra helt tilbake til stolpe nummer
ti (hvis plassering og nummer i rekken er aldeles uomtvistelig) for ġ½ veri-
fisere tallet? nei! tenker du, for du husker nīġ½ tydelig plasseringen av num-
mer tyve (ved lasterampen til grīġ½nnsakgrossisten), og med din glimrende
hukommelse kan du la de ġ½vrige fem passere lynraskt revy inne i hodet, se
for deg hver enkelt av dem, og vite, med full visshet, at refleksbrikken (for
det mīġ½ det vīġ½re) der fremme flimrer i halvmīġ½rket mellom stolpe femog-
tyve og seksogtyve.

Ikke pese, ikke gispe, ihvertfall ikke for mye, mens du etter den lange
motbakken endelig kan runde svingen bak plankegjerdet pīġ½ relativt flat
mark, etter en styrkeprīġ½ve du atter har bestīġ½tt med glans, selvfiġ½lgelig, med
ditt kraftfulle hjerte, dine stormsterke lunger og ditt fossende friske blod-
omlīġ½p, som hos en tyveīġ½ring, tenker du, nīġ½ja, en tredveīġ½ring, ihvertfall
langt bedre enn hos et gjennomsnittlig forspist, fordrukken, nikotingult
og dvaskt plyssjvrak av en fiġ½rtīġ½ring, utkīġ½rt etter ġ½ ha gīġ½tt to trapper opp
til den kvalme leiligheten, der han, slīġ½vet av den rīġ½tnende inneluften, vil
innta sitt nedbrytende mīġ½ltid av istykkerkokt hermetikk fiġ½r han synker ned
i sofaen foran fjernsynet, som i en sykeseng, en ennīġ½ ikke nedsenket kiste,
disse like tallrike som slappe sveklingene som mīġ½ bīġ½res gjennom livet pīġ½
bīġ½re, av de fiġ½ sunne, tenker du, de er snyltere, ja, motbydelige snyltere, ten-
ker du, som pīġ½ den annen side muligens kunne vīġ½rt reddet, reddet til liv
og helse, hvis noen bare hadde ristet dem vīġ½kne, knekket sigarettene deres,
helt ut spriten, kastet den rīġ½tne maten, jagd dem ut i skogen, til trening,
trening og atter trening, og rīġ½kost, og trening, līġ½ping i terrenget, til svetten

306

[Page 307]

haglet av dem, og sīġ½ litt til, slappfiskes tīġ½ler alltid mer enn man tror, og sīġ½
kald dusj etterpīġ½, friskt og herdende, og mer līġ½ping, stadig līġ½ping, i den
friske skogluften, kvae, granbar, muld, kongler, elgskitt, herlig surklende
myrhull; du skulle, tenker du, med fornīġ½yelse sparket dem (du har ennīġ½
krefter i massevis til det!) ut av sofaens hengemyr, disse sofaene med seter
av kvikksand, til slutt kaver stakkarne bare med armene sīġ½vidt frie, stik-
kende opp av putene, til sist bare hodet, det gustne, stuebleke hodet, som
pīġ½ dette stadiet ikke er i stand til annet enn ġ½ se fjernsyn, eller lese stīġ½vete
bīġ½ker (istedefor ġ½ lese i naturens friske, vidt oppslīġ½tte bok!), degenererte
vesener uten armer og ben, hode hvor bare ġ½ynene rīġ½rer seg, og de siste
kreftene brukes til ġ½ bevege ġ½ynene, fra side til side, opp og ned, hjelpeliġ½st
virrende, inne i dette arme, fortapte hodet som snart vil oppslukes helt
av sofaens kvikksand, denne avskyelige, kadaveriske tilstanden, disse men-
neskene som skulle kjempet som mannfolk, med hele sin sunne og friske
kropp, med hele sin stīġ½lsatte vilje, mot jungelens lianer og ville dyr! mot
fjellets blīġ½nende skar og brattheng! mot de store skogenes veldige vidder!
mot idrettsbanens ġ½rsma sekunder! som skulle plantet flagget i polarisen!
som skulle nīġ½dd Sydpolen og Nordpolen! Uten ġ½ knurre! Uten ġ½ syte! Uten
ġ½ mukke!, tenker du, mens du nīġ½rmer deg bīġ½reren av refleksbrikken, som
nīġ½ (til fots) beveger seg inn i lyskjeglen fra lyktestolpe nummer femogtyve.

Hvis bare Garm hadde līġ½pt ved siden av deg. Han er ung, rene ynglin-
gen, ser du nīġ½, under tyve ġ½r, tynnkledt for den kīġ½lige hīġ½stkvelten (tatt
i betraktning at han gīġ½r (fort, men samtidig sleivete, slapt og subbete) og
ikke springer, slik han burde gjort), tenker du, som om han bare hadde reist
seg fra skinnstolen (der han formodentlig har ligget og dovnet seg mens